

Z B O R N I K R A D O V A

Naučni skup

**HERCEGOVAČKI NAUČNICI/ZNANSTVENICI I
TRADICIJA ISTRAŽIVANJA U HERCEGOVINI**

З Б О Р Н И К Р А Д О В А

Научни скуп

**ХЕРЦЕГОВАЧКИ НАУЧНИЦИ/ЗНАНСТВЕНИЦИ И
ТРАДИЦИЈА ИСТРАЖИВАЊА У ХЕРЦЕГОВИНИ**

P R O C E E D I N G S

Scientific Gathering

**HERZEGOVINIAN SCIENTISTS AND
TRADITION OF RESEARCH IN HERZEGOVINA**

(Mostar, 11. i 12. decembra/prosinca 2015. godine)

Z B O R N I K R A D O V A
Naučni skup
HERCEGOVAČKI NAUČNICI/ZNANSTVENICI I
TRADICIJA ISTRAŽIVANJA U HERCEGOVINI

З Б О Р Н И К Р А Д О В А
Научни скуп
ХЕРЦЕГОВАЧКИ НАУЧНИЦИ/ЗНАНСТВЕНИЦИ И
ТРАДИЦИЈА ИСТРАЖИВАЊА У ХЕРЦЕГОВИНИ

P R O C E E D I N G S
Scientific Gathering
HERZEGOVINIAN SCIENTISTS AND
TRADITION OF RESEARCH IN HERZEGOVINA

Izdavač/Nakladnik/Publisher

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke/znanosti

Federal Ministry of Education and Science

za Izdavača/za Nakladnika/for the Publisher

prof. dr. Elvira Dilberović, ministrica

Redakcijski odbor

prof. dr. Elvira Dilberović, prof. dr. Elvir Zlomušica, mr. sc. Sanela Kuko,
mr. sc. Jasmin Branković, Mumin Isić, Asim Krhan, mr. sc. Šaban Zahirović

Odgovorni urednik/Executive Editor

mr. sc. Šaban Zahirović

Tehnički urednici/Technical Editors

Samir Kamenjaš, Vahida Krekić, dipl. ing

Lektori i korektori/Language Editors and Proof-readers

dr. sc. Edim Šator, Edita Mulaosmanović, prof.

Štampa/Tisak/Print

Dobra knjiga, Sarajevo

Tiraž/Naklada/Print Run

1000

CIP - Katalogizacija u publikaciji

Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, Sarajevo

001-051:929(497.6)(063)(082)

001(497.6)(063)(082)

NAUČNI skup Hercegovački naučnici/znanstvenici i tradicija istraživanja u Hercegovini (2015 ; Mostar)

Zbornik radova = Proceedings / Naučni skup Hercegovački naučnici/znanstvenici i tradicija istraživanja u Hercegovini, Mostar, 11. i 12. decembra/prosinca 2015. - Mostar : Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke : Federalno ministarstvo obrazovanja i znanosti = Federal Ministry of Education and Science, 2016. - 748 str. : ilustr. ; 24 cm

Biografije i životopisi autora: str. 701-732. - Bibliografija i bilješke uz tekst. - Registar.

ISBN 978-9958-11-134-1

1. Up. stv. nast. - I. Scientific Gathering Herzegovinian scientists and tradition of research in Herzegovina (2015 ; Mostar) Naučni skup Hercegovački naučnici/znanstvenici i tradicija istraživanja u Hercegovini (2015 ; Mostar)

COBISS.BH-ID 23566598

Z B O R N I K R A D O V A
Naučni skup
HERCEGOVAČKI NAUČNICI/ZNANSTVENICI I
TRADICIJA ISTRAŽIVANJA U HERCEGOVINI

З Б О Р Н И К Р А Д О В А
Научни скуп
ХЕРЦЕГОВАЧКИ НАУЧНИЦИ/ЗНАНСТВЕНИЦИ И
ТРАДИЦИЈА ИСТРАЖИВАЊА У ХЕРЦЕГОВИНИ

P R O C E E D I N G S
Scientific Gathering
HERZEGOVINIAN SCIENTISTS AND
TRADITION OF RESEARCH IN HERZEGOVINA

(Mostar, 11. i 12. decembra/prosinca 2015. godine)

Mostar, 2016.

SADRŽAJ

<i>Elvira Dilberović</i>	13
<i>Jakov Pehar</i>	15
<i>Šaban Zahirović</i> UMJESTO PREDGOVORA.....	19
<i>Enver Zerem</i> PRIMJENA INTERNACIONALNIH ZNANSTVENIH KRITERIJA U AKADEMSKOJ ZAJEDNICI BOSNE I HERCEGOVINE	23

I

INSTITUCIONALIZACIJA NAUKE/ZNANOSTI U HERCEGOVINI

<i>Senija Milišić</i> RAZVOJ NAUKE I NAUČNIH USTANOVA U HERCEGOVINI NAKON DRUGOG SVJETSKOG RATA	39
<i>Fuad Čatović • Alim Abazović</i> UNIVERZITET “DŽEMAL BIJEDIĆ” U MOSTARU KAO GENERATOR RAZVOJA JUGA BOSNE I HERCEGOVINE	55
<i>Roko Markovina</i> RAZVOJNO-ISTRAŽIVAČKI RAD U ZRAKOPLOVNOJ INDUSTRIJI SOKO -MOSTAR (ili V.I. Soko - moj najbolji životni fakultet)	79
<i>Emir Fazlibegović • Adil Joldić</i> PROFESOR DR. SAFET KRKIĆ, EKONOMISTA, NAUČNIK I ISTRAŽIVAČ MOSTARA I HERCEGOVINE	99

II

ARHEOLOGIJA

<i>Snježana Vasilj</i> TRAGOVIMA ARHEOLOGA I NJIHOVA ISTRAŽIVANJA PROSTORA HERCEGOVINE	113
<i>Adis Zilić</i> STEĆCI U NAUČNOM OPUSU PAVE ANĐELIĆA	129

Almir Marić

DOPRINOS VUKOSAVE ATANACKOVIĆ-SALČIĆ U ISTRAŽIVANJU ANTIČKE HISTORIJE I ARHEOLOGIJE U HERCEGOVINI	143
--	------------

III

HISTORIOGRAFIJA, ARHIVISTIKA

Andrija Nikić

RAD PROF. HIVZIJE HASANDEDIĆA NA ORIJENTALNIM RUKOPISIMA I TURSKIM DOKUMENTIMA FRANJEVAČKOG ARHIVU U MOSTARU	157
---	------------

Salih Jalimam

BAŠAGIĆEVO ISTRAŽIVANJE SREDNJOVEKOVNE HISTORIJE BOSNE I HERCEGOVINE	177
---	------------

Elma Korić

IZUČAVANJE OPĆE I KULTURNE HISTORIJE HERCEGOVINE U OSMANSKOM PERIODU KROZ PUBLIKACIJE ORIJENTALNOG INSTITUTA U SARAJEVU (1950-2015)	193
--	------------

Faruk Taslidža

DOPRINOS MUHAMEDA A. MUJIĆA U PROUČAVANJU HISTORIJE MOSTARA I HERCEGOVINE	213
--	------------

Vera Katz

PROF. DR. HAMDİJA KAPIDŽIĆ - ZNANSTVENIK I PROFESOR (30. 1. 1904. -16. 1. 1974.)	225
---	------------

Sejdalija Gušić

HAMID DIZDAR, ARHIVIST	245
-------------------------------------	------------

Ramiza Smajić

HERCEGOVINA U HISTORIOGRAFSKOM KALEIDOSKOPU: POGLEDI DR. AHMEDA S. ALIČIĆA	253
---	------------

IV

ETNOMUZIKOLOGIJA

Jasmina Talam

TRAGOM ZABORAVLJENOG ETNOMUZIKOLOGA FRA BRANKO MARIĆ	269
---	------------

V

KNJIŽEVNA I KULTURNA HISTORIJA, FILOZOFIJA

Srebren Dizdar

AKADEMSKI I PEDAGOŠKI DOPRINOS JOVE LJEPAVE IZUČAVANJU I PREVOĐENJU KNJIŽEVNOSTI	289
---	-----

Robert Jolić

ZNATIŽELJNI DUH FRA PETRA BAKULE	311
--	-----

Dijana Hadžizukić

NAUČNI I AKADEMSKI RAD ENESA DURAKOVIĆA	335
---	-----

Sanjin Kodrić

UTEMELJENJE MODERNE BOŠNJAČKE KNJIŽEVNE HISTORIOGRAFIJE (OD MEHMED-BEG KAPETANOVIĆA LJUBUŠAKA DO DR. SAFVET-BEGA BAŠAGIĆA)	349
--	-----

Ivo Miro Jović

POVIJESNO-KULTURNE KONSTANTE FRA GRGE MARTIĆA	367
--	-----

Ibrahim Kajan

DR. SMAIL BALIĆ I "BOSANSKI POGLEDI"	381
--	-----

Alma Omanović-Veladžić

PREPISIVAČKA DJELATNOST U KARAOZ-BEGOVOJ MEDRESI U MOSTARU	395
---	-----

Nirha Efendić

TEMA MORIĆA U DUGOGODIŠNJEM ISTRAŽIVANJIMA ĐENANE BUTUROVIĆ	409
--	-----

Amira Dervišević

DOPRINOS ALIJE NAMETKA PROUČAVANJU USMENE PROZE BOŠNJAKA	417
---	-----

Selma Raljević

NAUČNI RAD PROF. EMERITUS DR. ELBISE USTAMUJIĆ	427
--	-----

Sedad Bešlija

O UČENJACIMA I PJESNICIMA HERCEGOVAČKOG SANDŽAKA U XVII STOLJEĆU	443
---	-----

Lebiba Džeko

DOPRINOS ALIJE NAMETKA U PRIKUPLJANJU FOLKLORNE GRAĐE MEĐU BOSANSKOHERCEGOVAČKOM DIJASPOROM U TURSKOJ	459
---	-----

Melida Travančić

**FORMIRANJE BIBLIOTEKE HAMIDA DIZDARA KAO
KONSEKVENCA NJEGOVOG ISTRAŽIVANJA ETNOGRAFSKE I
POZORIŠNE TRADICIJE U BIH 465**

Irma Marić

**NAUČNO-KNJIŽEVNI ANGAŽMAN FILOZOFA
KASIMA PROHIĆA 475**

VI ORIJENTALISTIKA

Dželila Babović

**HERCEGOVAČKI AUTORI ŠERHOVA KAO ČUVARI ORIJENTALNO-
ISLAMSKJE KNJIŽEVNE BAŠTINE 487**

Mevludin Dizdarević

**UTJECAJ VIŠTA NA TEORIJSKO USMJERAVANJE HIVZIJE
HASANDEDIĆA 499**

VII LINGVISTIKA

Remzija Hadžiefendić-Parić

**O RETORICI NAUKE I ŽANRU PREDGOVORA NA PRIMJERU
GRAMMATICAE LATINO-ILLYRICAE FRA LOVRE
LJUBUŠAKA IZ 1713. 517**

Alen Kalajdžija

MUHAMED ŠATOR I NJEGOV DOPRINOS BOSNISTICI 535

Zenaida Karavdić • Haris Ćatović

**EVALUACIJA NAUČNOG DJELA PROF. DR. ASIMA PECE U
SVJETLU SAVREMENIH LINGVISTIČIH ISTRAŽIVANJA 549**

Edim Šator

DOPRINOS ALIJE ISAKOVIĆA BOSNISTICI 563

Jasmin Hodžić

**BOSANSKOHERCEGOVAČKI JUG I ČETIRI SINTAKSIČARA
SAVREMENE HRVATSKE I SRPSKE LINGVISTIKE 573**

VIII

POVIJESNO-PRAVNE TEME

Dževad Drino • Benjamina Londrc

MILE BORAS - PIONIR NAUKE RIMSKOG PRAVA 583

Enes Durmišević

MEHMED BEGOVIĆ - REFORMATOR ŠERIJATSKOG PRAVA 589

Ajdin Huseinspahić

**FRAGMENTI IZ SIDŽILA MOSTARSKOG KADIJE KAO DRAGOCJEN
IZVOR SPOZNAJE SUBJEKTIVNOG NASLJEDNOG PRAVA 605**

Alija Dilberović

**BIOGRAFIJA MOSTARSKOG MUFTIJE AHMEDA, SINA
MUHAMMEDOVA U SVJETLU NOVIH PODATAKA 633**

IX

POVIJEST MEDICINE

Husref Tahirović

**NAUČNOISTRAŽIVAČKI RAD DR. JUSTINA KARLINSKOG U
HERCEGOVINI..... 653**

Berislav Topić

**AKADEMIK DRAGO PEROVIĆ (1888-1968) PRVI PROFESOR
ANATOMIJE MEDICINSKOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA U
ZAGREBU 665**

Arif Smajkić • Aida Rudić

**NAUČNICI U OBLASTI ISTRAŽIVANJA ZDRAVSTENOG SISTEMA U
HERCEGOVINI..... 679**

Zarema Obradović

MALARIJA U HERCEGOVINI - ISTRAŽIVANJA..... 693

BIOGRAFIJE/ŽIVOTOPISI AUTORA..... 701

INDEX IMENA 733

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke/znanosti je 11. i 12. decembra/prosinca 2015. godine, u saradnji sa Univerzitetom "Džemal Bijedić", Arhivom HNK i Muzejom Hercegovine iz Mostara, organiziralo naučni/znanstveni skup pod nazivom **"Hercegovački naučnici/znanstvenici i tradicija istraživanja u Hercegovini"**.

Hercegovina je zemlja umnih ljudi i duge, višestoljetne tradicije istraživanja. Mustafa Ejubović, fra Anđeo Nuić, Joanikije Pamučina, fra Grgo Martić, Prokopije Čokorilo, fra Leo Petrović, Safvet-beg Bašagić, Luka Grdić-Bjelokosić, Mehmed Begović, Hivzija Hasandedić, Jefto Dedijer, Smail Balić, Vladimir Čorović, Hamdija Kapidžić, Todor Kruševac, Marko Šunjić, Muhsin Rizvić, Mile Boras, Ahmed Aličić, Đorđe Pejanović, Isidor Papo, Ivan Zovko, Ljubo Mihić, Kasim Prohić, Pero Marijanović, Mustafa Čatović, Svetozar Zimonjić, Hamid Dizdar, Pavao Anđelić, Arif Tanović, Marko Vego, Asim Peco... samo su neki u plejadi velikih umova koje je iznjedrila Hercegovina.

Nauka/znanost i istraživanje su svoj institucionalni oblik dobili osnivanjem visokoškolskih i naučnih/znanstvenih ustanova, dok su njihovi rezultati našli praktičnu primjenu u različitim granama industrije, te poljoprivrednom, prehrambenom, građevinskom, saobraćajnom i drvo-

The Scientific Conference **"Herzegovinian Scientists and Tradition of Research in Herzegovina"**, held on 11 and 12 December 2015, was organised by the Federal Ministry of Education and Science in cooperation with the University "Džemal Bijedić", Archives of Herzegovina-Neretva Canton and Museum of Herzegovina in Mostar.

Herzegovina is a country of people of wisdom and long, centuries-old research tradition. Herzegovina gave rise to numerous great minds, among them being Mustafa Ejubović, father Anđeo Nuić, Joanikije Pamučina, father Grgo Martić, Prokopije Čokorilo, father Leo Petrović, Safvet-beg Bašagić, Luka Grdić-Bjelokosić, Mehmed Begović, Hivzija Hasandedić, Jefto Dedijer, Smail Balić, Vladimir Čorović, Hamdija Kapidžić, Todor Kruševac, Marko Šunjić, Muhsin Rizvić, Mile Boras, Ahmed Aličić, Đorđe Pejanović, Isidor Papo, Ivan Zovko, Ljubo Mihić, Kasim Prohić, Pero Marjanović, Mustafa Čatović, Svetozar Zimonjić, Hamid Dizdar, Pavao Anđelić, Arif Tanović, Marko Vego, Asim Peco.

Science and research obtained the institutional form by establishing higher education and scientific institutions, while their results were practically applied in various industry branches, as well as agricultural, food, construction, traffic and wood processing sections. Numerous

prerađivačkom sektoru. U Mostaru i Hercegovini je poslije 1945. godine organiziran veliki broj naučnih/znanstvenih konferencija, simpozija i savjetovanja. Hercegovačke naučne/znanstvene i visokoškolske ustanove su u ovom periodu publikovale mnoštvo značajnih monografija i periodičnih publikacija.

Povod za organizaciju Naučnog/Znanstvenog skupa bila je 100. godišnjica rođenja orijentaliste, istraživača i pionira organizirane arhivske službe u Hercegovini, Hivzije Hasan-dedića, a cilj doprinijeti istraživanju i valorizaciji ovog još uvijek nedovoljno osvijetljenog segmenta hercegovačke prošlosti.

scientific conferences, symposiums and consultations were organised in Mostar and in Herzegovina after 1945. A large number of important monographs and periodicals were published by scientific and higher education institutions in that period.

The Scientific Conference was organised on the occasion of the 100th birth anniversary of Hivzija Hasandedić, an orientalist, researcher and pioneer in organising archival materials, with the aim of contributing to research and valorisation of this still insufficiently illuminated segment of Herzegovinian history.

prof. dr. Elvira Dilberović, ministrica

Poštovane dame i gospodo, cijenjeni i dragi profesori i profesorice, studenti i studentice, kolege i kolegice, iznimno je zadovoljstvo biti danas dijelom skupa koji nosi akademsku notu i koji će, zasigurno, donijeti korisne plodove. Današnja konferencija rezultat je timskoga rada Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke, Muzeja Hercegovine, Arhiva Hercegovačko-neretvanskog kantona i Univerziteta „Džemal Bijedić“ u Mostaru. Predstavnicima ovih institucija dali su nesebičan prilog u realizaciji ove konferencije. Ideja vodilja Organizacionog odbora Konferencije temeljila se na stavu da je misija nauke i naučnika saznavanje fenomena i pojava, činjenica koje vode do istinskih, univerzalnih vrijednosti, jer nauka ne poznaje ni etničke, ni vjerske, ni nacionalne, ni bilo kakve druge razlike među ljudima. Naučnici su oni koji vode jednu zemlju ka prosperitetu, i, jednako važno, spona sa mladima naše zemlje koji će nastaviti naučno-istraživački rad.

Zainteresiranost za učešće na ovoj konferenciji pokazala nam je da naučna misao živo djeluje u Bosni i Hercegovini, te da su ovakve vrste razmjene naučno-istraživačkih rezultata prijeko potrebne. Danas će bosanskohercegovačka naučna baština biti obogaćena ra-

Prof. Dr. Elvira Dilberović, Minister

Ladies and gentlemen, dear professors, students and colleagues,

It is my great pleasure to be a part of today's gathering that carries an academic note and will certainly bring a fruitful results. Today's conference is a result of a team work of the Federal Ministry of Education and Science, Museum of Herzegovina, Archives of Herzegovina-Neretva Canton and University "Džemal Bijedić" in Mostar. Representatives of these institutions have greatly contributed to realisation of this conference. Bearing in mind the fact that science does not recognise ethnic, religious, national or any other differences among people, this Conference was based on the Organizing Committee's guiding principle that the mission of science and scientists is to seek new knowledge and understand phenomena and occurrences, as well as find out facts leading to the true and universal values. Scientists are the ones who lead a country towards prosperity, and, what is equally important, bond between scientists and young people of our country who will continue to carry out scientific research.

Interest for participation in this conference has shown us that scientific idea acts in a lively manner in Bosnia and Herzegovina, and

dovima koji dodatno osvjetljavaju plodonosan rad naučnih trudbenika iz Hercegovine, koji su ostavili neizbrisiv trag u različitim poljima nauke, kako u Bosni i Hercegovini, tako i šire. Zahvaljujem što ste imali sluha da prepoznate značaj teme Konferencije i što ste pokazali da se u trenutku, ne samo u Bosni i Hercegovini već u cijelom svijetu, sučeljavanja sa jednim vidom civilizacijskog kraha i besmisla, borimo za mastilo, za jaku naučnu riječ, promišljanje, duhovno uzdignuće ljudskoga bića, jer tamo gdje se osuši mastilo, postaje besmisao.

Želeći da ova konferencija protekne u dobroj i svrsishodnoj atmosferi, nadam se da ćemo zajednički raditi i u budućnosti, osvjetljavajući nova naučna dostignuća. Ali i rad bosanskohercegovačkih naučnika, čiji je rad do sada nedovoljno istražen.

Sretno!

that these exchanges of scientific research results are much-needed. Today, Bosnian and Herzegovinian scientific heritage shall be enriched by these works which are additionally illuminating fruitful work of Herzegovinian scientists who left an indelible mark in different fields of science in Bosnia and Herzegovina and beyond.

I would like to express my gratitude to you for being sensitive to recognise the importance of the conference's topic and for showing that, at the moment of interfacing with one aspect of civilization collapse and nonsense, not only in Bosnia and Herzegovina but in the whole world, we are fighting for ink, for a strong scientific word, reflection, spiritual elevation of the human being, because one cannot expect sensible meaning without sensible writing.

I would like this conference to be held in good and purposeful atmosphere, in the hope that we can work together in the future, highlighting new scientific achievements as well as the work of Bosnian and Herzegovinian women scientists, which has been insufficiently researched by now!

Good luck!

... Ne treba zaboraviti one koji su stvarali, davali priloge i to ovi mlađi treba da znaju. Nadam se da će današnji skup to pokazati. Želim, kao čovjek koji je sve to prošao i sjedio na mjestu gdje sada sjedi naša ministrica, naglasiti kako sam, kao i drugi tada mladi istraživači, imao sreću. Jer, postojao je Fond za nauku i postojao je SIZ. Vi stariji se sjećate da se nauka tada manifestirala kroz desetke tzv. društvenih ciljeva, koji nažalost nisu svi ostvareni, jer je došao rat. Kao svjedok tog vremena, mogu reći da je to zaista bilo dobro. A sve ono što je bilo dobro u prošlosti, nemojmo baciti u koš i zanemariti. Ja ovdje vrlo otvoreno kažem, da je tada sve bilo dobro organizirano i da se ulagalo u nauku, koja je bila budžetska stavka, a ne kao danas, kada prisiljavamo ministre federalne iliti županijske da za podršku istraživanju izdvoje neku mrvicu u obliku transfera ili granta. I onda naravno svi jurimo tamo da taj mali i vrlo skromni kolač podijelimo. Ja znam da je njihova pozicija odgovorna i da se ne može svesti samo na raspodjelu ionako minornih sredstava. Podsjetio bih još i na činjenicu, da smo tada imali a imamo ga i danas, Zakon o naučno-istraživačkom radu, koji nije promijenjen. Zamislite, nitko nije ni taknuo u njega. Što se mene tiče, ja bih ga odmah potpisao i ne

... We should not forget those who had been creating and contributing, and the present day youth should know about it. I hope that today's gathering will show it. As a man who had been through all that and sitting in the place where our Minister is sitting now, I would like to emphasize that like many other of the then young researchers I had the good fortune. Because then there were the Fund for Science and Self-Managed Interest Community (SIZ). You, the older people remember that in those times the science manifested through dozens of so-called social objectives, which unfortunately had not all been met because the war began. As a witness of that time, I can say that it was really good. And all that was good in the past should not be discarded and ignored. I say here quite openly that everything was well organized then and there were investments in science which was a budget item and not like today when we force federal or cantonal ministers to allocate a bit in the form of a transfer or a grant in order to support research. And then, of course, we're all running to share that small and very modest cake. I know their position is responsible and it cannot be brought down just to the allocation of already minor funds. I would also remind you of the fact

bih mu ništa izmijenio, jer je riješio problem nauke, odnosno istraživanja. Pošto je ovdje riječ o tradiciji, dopustite da kao čovjek koji je dugo vremena u tomu, kažem kako je Hercegovina davno počela sa istraživanjem. Nemojte mi zamjeriti što ću se malo osvrnuti na svoje područje. Prije skoro dvije stotine godina u Livnu, Gacku, Lastvi, stvaraju se ogledne stanice, istražuje se, dobili smo nove proizvode. Konačno 1952. godine izrasta prva naučno-istraživačka institucija u Mostaru, Duhanski institut. Istraživačka djelatnost u oblasti poljoprivrede dobija puni zamah osnivanjem HEPOK-ovog Istraživačko-razvojnog centra, kojega je Osman Pirija stvorio i ja u njemu bio sa velikim zadovoljstvom dvadeset godina direktor. Dakle, imamo tradiciju i ona se polako nastavljala, da bi se danas nažalost svela na malo. Drago mi je što su organizatori Skupa u izboru teme poštovali akademski manir, sjetili se ljudi koji su bili i koji većinom više nisu među nama, a dali su značajan doprinos razvoju nauke i istraživanja. To je lijepo, ali mislim da ne treba sve svesti na to, da im pročitamo onaj epitafijus, kojim ih ispraćamo na posljednji počinak. Hajdemo govoriti o ljudima dok su živi, to je moj stav. Želim Vam puno uspjeha u ovome radu i nadam se, da će to biti krasna poruka koja će pomoći da se nekako vratimo u kolotečinu kako treba i konačno, da budem iskren, da malo bacimo

that at the time we had the Law on Scientific Research and we still have it today, but it has not been amended. Do you believe that no one has even touched it? As for me, I would sign it immediately and I would not change anything in it because it has solved the problem of science or research. Since it is about the tradition here, let me, as a person having been for a long time in that, say that Herzegovina has started with research a long time ago. Do not mind if I look back a bit at my area. Almost two hundred years ago the experimental stations were created and the researching was performed in Livno, Gacko and Lastva and we got new products. Finally in 1952, the Tobacco Institute being the first scientific research institution in Mostar was established. Research activities in the field of agriculture got into full swing by establishment of the Research and Development Center (HEPOK) founded by Osman Pirija and I was its director with a great pleasure for twenty years. Hence, we have a tradition and it has been slowly continuing but unfortunately it is reduced to little nowadays. I am glad that the organizers of the gathering have respected academic manners while choosing the topic, remembered the people who were and who mostly are no longer among us, but who contributed significantly to the development of science and research. That is nice, but I think it should

pogled na pravi način na nauku i istraživanje, služeći se tradicijom, služeći se dosadašnjim istraživanjima. Konačno, kako sam već rekao, vratio bih Zakon koji je vrlo precizno kategorizirao što je što, je li to znanstveni rad, je li to stručni rad, je li to priopćenje ili saopćenje. Moraju postojati razlike i naučna klasifikacija. Nadam se da ćemo pokazati mladima da to treba tako raditi. Hvala Vam lijepo i zahvaljujem na pozivu.

not come down to the fact that we read them the eulogy by which we accompany somebody to the final rest. Let's talk about people while they are alive, that's my attitude. I wish you much success in this work and I hope it will be a great message that will help us somehow to get back into routine as it should be and finally, to be honest, to take a little look over at science and research in the right way, using tradition and previous researches. Finally, as I have already mentioned, I would bring back the Law that precisely categorized what is what, if it is about a scientific work, a professional work, a statement or an announcement. There must be differences and the scientific classification. I hope we will show the younger ones that it should be done in such a way. Thank you very much and thank you for the invitation.

UMJESTO PREDGOVORA

Šaban Zahirović

U Mostaru je u organizaciji Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke/znanosti 11. i 12. decembra/prosinca 2015. godine održan naučni skup “Hercegovački naučnici/znanstvenici i tradicija istraživanja u Hercegovini”. Suorganizatori skupa bili su: Univerzitet “Džemal Bijedić” u Mostaru, Arhiv HNK Mostar i Muzej Hercegovine Mostar.

Bilo je dovoljno razloga koji su opredijelili organizatore za održavanje ovog skupa. Najvažniji je činjenica da u svakoj zemlji pa i Bosni i Hercegovini, znanstvenici i istraživači imaju poseban značaj u kulturnom i naučnom životu i razvoju zemlje uopće.

Kulturna i šira javnost, bez doprinosa naučnika, bila bi lišena spoznaja i istina koje generiraju nove zahtjeve i projekcije.

Životi naučnih radnika ispunjeni su stvaralaštvom i rezultatima trajne vrijednosti.

Skup je u cijelosti bio koncipiran i nastao na autonomno odabranim temama samih autora.

Nakon uvida u prispjele radove (54) 45, Organizacioni odbor odlučio je da ih podijeli po tematskim cjelinama:

INSTEAD OF A PREFACE

Šaban Zahirović

The scientific gathering ‘Herzegovinian Scientists/Researchers and Research Traditions in Herzegovina’ organized by the Federal Ministry of Education and Science was held in Mostar on 11-12 December 2015. Co-organizers of the gathering were: Džemal Bijedić University of Mostar, Archives of HNC Mostar and Museum of Herzegovina Mostar.

There were enough reasons why the organizers committed themselves to hold this gathering. The most important of them is the fact that in every country, as well as in Bosnia and Herzegovina, scientists and researchers have a special significance in the cultural and scientific life and development of the country in general.

Cultural and wider public without the contributions of scientists would be deprived of knowledge and truth that generate new demands and projections.

The lives of scientists are filled with creativity and the results of lasting value. The gathering was entirely designed and developed from autonomously selected topics of the authors themselves.

After reviewing the submitted papers (54) 45, the Organizing

- I Institucionalizacija nauke/ znanosti u Hercegovini
- II Arheologija
- III Historiografija, arhivistika
- IV Etnomuzikologija
- V Književna i kulturna historija, filozofija
- VI Orijentalistika
- VII Lingvistika
- VIII Povijesno-pravne teme
- IX Povijest medicine

Opravdano se postavlja pitanje da li su i koliko shvaćeni napori i rezultati stvaralaca u oblasti znanosti, kulture i umjetnosti u Hercegovini. Neki su nadrastali sredinu, a njihova stvaralačka energija bila je gotovo nestvarna. Jedan među njima (Hivzija Hasandedić) zaslužuje oreol posebne ličnosti, povodom čije 100. godišnjice rođenja je organiziran ovaj skup. Zahvaljujući njemu znanstvene oblasti kao historija, arhivistika, muzeologija, epigrafika, orijentalistika dobili su potpuni okvir i znanstvenu satisfakciju. Pažljivom čitaocu neće promaknuti činjenica da su autori radova najviše doprinijeli uspjehu skupa te da su iznesene tvrdnje i napomene bazirane na provjerenim činjenicama.

Uspješno organizirani dvodnevni naučni/znanstveni skup, rezultat je predanog rada grupe entuzijasta. Skup je reafirmirao neke zaboravljene velikane naučne misli u Hercegovini i značajno doprinio

Committee has decided to divide them by thematic units:

- I Institutionalization of science in Herzegovina
- II Archeology
- III Historiography, Archivistics
- IV Ethnomusicology
- V Literary and Cultural History, Philosophy
- VI Orientalistics
- VII Linguistics
- VIII Historical and legal topics
- IX History of Medicine

It begs the question justifiably of whether and how much the efforts and results of the creators are understood in the field of science, culture and art in Herzegovina. Some of them have outgrown their social environment and their creative energy was almost unreal. One of them (Hivzija Hasandedić) deserves a special aura of personality and this gathering has been organized on the occasion of the 100th anniversary of his birth. Thanks to him, scientific areas such as History, Archivistics, Museology, Epigraphy, Orientalistics have got a complete framework and scientific satisfaction. A careful reader will note the fact that the authors significantly contributed to the success of the gathering and presented statements and notes based on verified facts.

Successfully organized the two-day scientific gathering is the result

rasvjetljavanju zamagljenih historijskih činjenica.

Postignuti rezultati svakako, ohrabriu, pa je poželjno i potrebno da u budućnosti FMON/Z obezbijedi materijalno-finansijska sredstva i druge uvjete da se nastavi sa afirmiranjem nauke/znanosti i skup postane tradicionalan.

of the hard work of a group of enthusiasts. The gathering has reaffirmed some forgotten masters of scientific thought in Herzegovina and contributed significantly to clarifying the blurred historical facts.

The achieved results are certainly encouraging and it is desirable and necessary that the Federal Ministry of Education and Science provide material and financial resources and other conditions in order to continue with the assertion of science and make the gathering traditional one in the future.

STEĆCI U NAUČNOM OPUSU PAVE ANĐELIĆA

Mr. sc. Adis ZILIĆ

Fakultet humanističkih nauka, Univerzitet “Džemal Bijedić” u Mostaru

Sažetak: U ovom radu se obrađuje samo jedan segment širokog spektra interesovanja istaknutog naučnika Pave Anđelića. Dokazavši se produktivnim istraživačkim radom na brojnim poljima bosanskog srednjovjekovlja, Anđelić je posebnu pažnju posvećivao kulturnoj historiji. Dao je značajan doprinos u izučavanju stećaka i načina sahranjivanja, ostvaren kroz brojna arheološka istraživanja na terenu. Iz bogate Anđelićeve bibliografije izdvojit ćemo i komentirati samo knjige i radove na ovu temu.

Ključne riječi: Pavao Anđelić, stećci, arheologija, nekropole, Konjic, Vrbljani, Visoko, Bobovac, Sutjeska

Osnovni cilj rada je definirati odnos istaknutog naučnika Pave Anđelića prema materijalnoj kulturi i kulturnoj baštini srednjeg vijeka uopće, kroz osvrt na njegova djela u kojima se spominju stećci. Radi lakšeg pregleda u radu će se posebno pristupiti Anđelićevim knjigama, u kojim se stećci spominju u okviru širih tema, a posebno pojedinačnim studijama.

Pavao Anđelić spada u krug značajnih istraživača bosanskog srednjovjekovlja. Profilirao se kao arheolog i historičar, a o njegovoj biografiji i bibliografiji je pisano u više navrata.¹ Tokom svog tridesetogodišnjeg rada u

¹ Margarita Gavrilović, Lidija Fekeža, Portret jednog znanstvenika, *Kalendar Napredak za 1994. godinu*, Sarajevo, 1993, 289-296. Esad Kurtović, Bibliografija radova dr. Pave Anđelića (1920-1985), *Glasnik Zemaljskog muzeja. Arheologija*, nova serija, sv. 48/49 (1996-2000), Sarajevo, 2001, 415-422. Sedam priloga sa okruglog stola održanog u Mostaru 2002. povodom petnaestogodišnjice smrti Anđelića publicirani su u: *Hercegovina*, Godišnjak za kulturno i povijesno naslijeđe, br. 8-9 (16-17), Muzej Herceg Bosne, Arhiv Herceg Bosne, Zavod za zaštitu spomenika kulture Herceg Bosne, Gradska knjižnica, Mostar, 2002/2003, 235-262. U organizaciji Franjevačke teologije u Sarajevu održan je 2005. Međunarodni znanstveni skup posvećen Pavi Anđeliću povodom 80 godina od rođenja i 20 godina od smrti. Osam referata sa skupa, uz dodatnih 11, štampano je u: *Zbornik o Pavlu Anđeliću*, Franjevačka teologija, Sarajevo, 2008.

Zemaljskom muzeju proučavao je raznovrsne teme, te objavio brojne knjige i studije. Napisao je četiri knjige, a u pet knjiga se javlja kao koautor. Osim toga, objavio je preko 80 radova u stručnoj periodici.

U periodu od 1956. do 1986. gotovo da je nemoguće pronaći godište u kojem nije objavljen bar jedan prilog Anđelića u nekom od referentnih časopisa, nekada i više njih. Najčešće je objavljivao radove u *Glasniku Zemaljskog muzeja*, svom matičnom časopisu, ali i u *Našim starinama* te *Arheološkom pregledu*, gdje su se ukratko prezentirali najnoviji rezultati arheoloških istraživanja. Bibliografija je impresivna i djeluje gotovo kao nedostižan ideal za profil jednog zaposlenika u javnoj ustanovi poput muzeja. U njegovo vrijeme ustanove ove vrste nisu oskudijevale sa kvalificiranim kadrom, tako da su se bez većih problema mogli redovno prikupljati članci za muzejske časopise poput *Glasnika Zemaljskog muzeja*, *Hercegovine*, *Tri-bunije*. Bilo je to *zlatno doba* za arheologiju Bosne i Hercegovine, sa značajnim udjelom Anđelića u općem dojmu vremena.

Osnovna karakteristika njegovih djela je interdisciplinarnost, kojima pristupa sa pozicije naučnog zvanja muzejskog savjetnika. Djela su nastala uglavnom na osnovu brojnih terenskih istraživanja. Pokazao se kao nezabilazan autoritet u arheologiji, političkoj i kulturnoj historiji, ali i drugim pomoćnim historijskim disciplinama: historijskoj geografiji, sfragistici, diplomatici. Učesnik je više naučnih skupova, te dobitnik brojnih priznanja i nagrada za ostvarene rezultate u radu. Posebno su značajna njegova arheološka istraživanja prijestolnica bosanske vladarske dinastije Kotromanića – Visokog, Bobovca i Sutjeske. Afiniteti za istraživanje kulturne historije bosanskog srednjeg vijeka pozitivno su utjecali na Anđelićev interes za stećke. Dao je svoj doprinos u izučavanju stećaka, a taj doprinos je ostvaren dijelom i kroz terenska istraživanja. Iz bogate Anđelićeve bibliografije izdvojiti ćemo i komentirati samo knjige i radove na ovu temu.

Stećci u knjigama u kojima je Anđelić autor ili koautor

U doktorskoj disertaciji dužnu pažnju posvetio je sepulkralnoj arhitekturi vladarske dinastije Kotromanića na prostoru Bobovca. U bližoj okolini ruševina ovog grada evidentirao je pet ukopnih mjesta.² Arheološki je istražio grobnu kapelu vladarske dinastije i obližnje nekropole stećaka. U knjizi je iscrpno analizirao pronađene artefakte u kapeli, u kojoj su sahranjeni kraljevi Ostoja i Tvrtko II. Iznio je pretpostavke kako su ovdje još

² Pavao Anđelić, *Bobovac i Kraljeva Sutjeska*, Biblioteka Kulturno nasljeđe, Veselin Masleša, Sarajevo, 1973, 66-98, 106-110, 229-230.

pokopani Stjepan Ostojić, njegova majka Kujava, kraljica Doroteja Gorjanska, a kao posljednji u nizu Tomaš. Osim posmrtnih ostataka pronašao je ulomke nadgrobnih ploča i priloge.

U knjizi posvećenoj svom rodnom kraju Anđelić također daje osvrt na nekropole stećaka. Pri tome se pozvao na ranija istraživanja Radimskog, Bešlagića, Vege kao i na vlastita istraživanja u prethodno objavljenim parcijalnim studijama. Donosi osnovne podatke o nekropolama sa područja općine Konjic na ukupno 110 naseljenih mjesta i još većim brojem lokaliteta, uz osvrt na provedena arheološka istraživanja grobova na pojedinim lokacijama.³ Prilog o stećcima u ovoj knjizi obiluje fotografijama i skicama, među kojima su posebno vrijedne fotografije izmještenih stećaka sa zemljišta predviđenog za potapanje, neposredno pred izgradnju hidroelektrane u Jablanici.

U svojim *Studijama o teritorijalnopolitičkoj organizaciji srednjovjekovne Bosne* Anđelić se u okviru opisa pojedinih župa osvrće i na nekropole stećaka. Knjiga je posvećena identifikaciji teritorijalnih jedinica i u njoj se autor vješto služio historijskom geografijom. Stećcima posvećuje usputnu pažnju samo u manjem broju župa. Spominje stečke u župi Trstivnica i poziva se na istraživanja Milenka Filipovića. U okviru župe Vidogošća navodi samo jednu devastiranu nekropolu u selu Ljubnići, gdje se također poziva na ranija istraživanja Filipovića i Ljiljane Tomićić.⁴ Znatno opširniji opis stećaka je u župi Lepenica, gdje je Anđelić na većini lokaliteta proveo vlastita istraživanja. Evidentirao je ukupno 35 nekropola, sa okvirnim brojem od oko 700 stećaka. Nije obišao sve lokacije, a na nekim mjestima se pozivao na ranije radove. Pažnju je posvetio reljefnim motivima i jednom natpisu.⁵

Anđelić je opširnije opisao stečke Lepenice u odnosu na ostale župe zato što je ranije posvetio dužnu pažnju ovom prostoru. Naime, prethodno se javlja u svojstvu koautora monografije posvećene lepeničkom kraju, objavljene početkom šezdesetih godina prošlog stoljeća. U opširnoj monografiji o Lepenici Anđelić je u okviru dijela knjige o stanovništvu pripremio poglavlje *Arheološka ispitivanja*.⁶ Stečke spominje na osam stranica knjige

³ Dr. Pavao Anđelić, *Historijski spomenici Konjica i okoline I*, Skupština opštine, Konjic, 1975, 193-245. O Anđelićevim zasebnim studijama u kojim spominje nekropole stećaka konjičkog kraja još u daljem tekstu.

⁴ Pavao Anđelić, *Studije o teritorijalnopolitičkoj organizaciji srednjovjekovne Bosne*, Svjetlost, Sarajevo, 1982, 41, 48-49, 82-83.

⁵ Isto, 56-63.

⁶ Pavao Anđelić, *Arheološka ispitivanja*, u: *Lepenica, priroda, stanovništvo, privreda i zdravlje*, Naučno društvo SRBiH, Posebna izdanja, knj. III, Sarajevo, 1963, 151-191.

na istom broju lokaliteta kao u prethodno spomenutim *Studijama*. Dakle, istraživanja je prvobitno radio tokom 1958. i 1959. za potrebe monografije o Lepenici. Nije se upuštao u detaljniju analizu predmeta istraživanja. Prikupljene podatke sabrao je na osnovu površinskih posmatranja, bez iskopavanja.

Većinu lokaliteta je lično obišao. Za dio lokaliteta je preuzeo podatke od drugih istraživača, ali je uvrstio i narodna predanja o stećcima na pojedinim lokalitetima. Podaci o stećcima odnose se uglavnom na brojnost, zastupljene oblike i očuvanost. Evidentirao je različite načine devastacije na pojedinim lokalitetima. Pažljivijim uvidom na terenu dopunjavao je podatke ranijih istraživača. Također je obratio pažnju i na zastupljene ukrase. Priložio je četiri fotografije i jednu skicu stečka neobičnog oblika. Na dvije od četiri fotografije su čeona i bočna strana sljemenjaka Radoja, velikog kneza bosanskoga, sa interesantnim motivom vuka otvorenih usta na porodičnom grbu i natpisom. Drugačije je pročitao natpis u odnosu na ranije istraživače. Opisao je i druge ukrase na sljemenjaku Radoja i istakao njegovu veliku umjetničku vrijednost. Na kraju je spomenuo način obrade, materijale izrade, orijentaciju, konfiguraciju terena, druge objekte uz postojeće nekropole i ukrase zastupljene na samo šest stećaka.

U monografiji visočkog kraja također se javlja u svojstvu koautora za kasno srednjovjekovlje. Jedan je od četverice autora, ali je napisao najveći dio knjige, ukupno 2/3, pod naslovom *Srednji vijek – doba stare bosanske države*.⁷ U ovom djelu Anđelić se poziva na ranije istraživače po pitanju stećaka, te iznosi i sopstvena zapažanja. Kada piše o tituli velikog kneza bosanskog, ponovo spominje stećak Radoja Pribinića koji je prvobitno obrađivao za potrebe župe Lepenica i prilaže identične fotografije. Ovaj put spominje još i zlatni prsten pronađen u Radojevom grobu, koji je, prema kazivanju mještana, otkopao visočki advokat Vinko Mikolji. Potom je prsten sa grbom porodice otkupio Narodni muzej u Beogradu od Mikoljijevih nasljednika.⁸

U podnaslovu *Stećci* evidentirao je 27 lokaliteta sa stećcima, te još 13 za koje narodna tradicija bilježi kao srednjovjekovna groblja. Primijetio je iznenađujuće mali broj stećaka, ukupno oko 360, s obzirom da se radi o centralnom području države. Oblici izrade su jednostavni, a ukrasi rijetki.

⁷ Pavao Anđelić, Ivo Bojanovski, Borivoj Čović, Brunislav Marijanović, *Visoko i okolina kroz historiju, I, Prehistorija, antika i srednji vijek*, Skupština opštine Visoko, Visoko 1984. Anđelić je pripremio dio knjige na str. 103-309. Ostali koautori uradili su početni dio koji se odnosi na prehistoriju i antiku.

⁸ Isto, 121-123.

Nabrojao je lokalitete i dao veoma kratke informacije o njima, pri tome se pozivajući na ranija istraživanja Šefika Bešlagića i Milenka Filipovića.⁹

Potom slijedi poglavlje o krunidbenoj i grobnoj crkvi bosanskih vladara u Milama, tj. u današnjim Arnautovićima kod Visokog.¹⁰ Na početku je skrenuo pažnju na propuste prvog istraživača ovog lokaliteta Karla Pača, kustosa Zemaljskog muzeja, tokom iskopavanja 1909. i 1910. Nastala dokumentacija nije objavljena, niti je bila propisno zavedena u inventarne knjige. Anđelić je priložio izvještaje Pača o iskopavanjima ovog veoma važnog lokaliteta. Osvrnuo se također na rezultate i mišljenja drugih istraživača.

Zbog brojnih propusta prilikom prvobitnih iskopavanja, izvršio je, u svojstvu rukovodioca radova, reviziona iskopavanja tokom 1976/77. u Milama, na mjestu gdje su pokopavani raniji bosanski vladari. Manji radovi obavljeni su 1978, dok je konzervacija obavljena u dva navrata – 1977. i 1979. Pored detaljnog opisa arhitekture, ulomaka kamene plastike, freski, obradio je također grobove i stečke u kompleksu. Priložio je detaljne izvještaje o artefaktima u grobovima i dao opis stećaka. Također je priložio fotografije nastale prilikom otkopavanja. Identificirao je grobnice kralja Tvrtka I i bana Stjepana II Kotromanića unutar mauzoleja, tj. kraljeve kapele. Istakao je kako stećci podignuti u franjevačkoj crkvi i oko nje svjedoče kako pokopavanje ispod ove vrste spomenika nije bio ekskluzivitet samo vjernika Crkve bosanske nego da se radilo o “običaju čitavog stanovništva bosanske države i nešto šire.”

Posebnu pažnju posvetio je stečku postavljenom iznad Tvrtkovog groba. Primijetio je da se radi o jedinom poznatom slučaju ukopnog mjesta vladara nad kojim je podignuta ova vrsta spomenika. Prilikom revizionih iskopavanja 1976. naišao je na ostatke monolitnog sljemenjaka sa postoljem. Razbacane ostatke Tvrtkovog stećka pronalazio je i u drugim dijelovima unutrašnjosti ruševina grobne crkve Kotromanića. Zaključio je kako je nadgrobne ploče i stećak izradio vrlo vješt i školovan majstor zbog njihove fine izrade. Također nije mogao utvrditi tačan broj skeleta u grobnici jer je prethodno devastirana.

Zainteresirao se i za lokalitet Biskupića, gdje je ranije pronađena ploča bana Kulina. Krajem 1963. je zajedno sa Ljiljanom Tomićić na ovom lokalitetu radio sondažna iskopavanja, u organizaciji Zavičajnog muzeja Visoko. Kada su 1976. na ovom mjestu izvođeni građevinski radovi, naišlo se na skeletne ostatke sa bronzanom naušnicom. U bližoj okolini pronađeni su ostaci građevinskog materijala. Anđelić se osvrnuo u knjizi i na nadgrobnu

⁹ Isto, 189-192.

¹⁰ Isto, 192-242.

ploču kaznaca Nespine iz Malog Čajna u Gračanici, koja se čuva u srednjovjekovnoj zbirci Zemaljskog muzeja. Ploča nema specifična svojstva stećaka, ali su reljefni motivi lova i natpis izrađeni na ploči tipični za ovu vrstu spomenika. Prema opisu drugih istraživača, na lokalitetu gdje je pronađena ploča nalazilo se i 11 stećaka u obliku sanduka.¹¹

U djelu *Kulturna istorija BiH*, gdje se javlja u svojstvu koautora, daje uopćeni osvrt na stećke.¹² U ovoj knjizi Anđelićev pristup stećcima je udžbenički u skladu sa njenim karakterom i namjenom. U poglavlju knjige *Doba srednjovjekovne bosanske države* Anđelić na početku razlikuje pet kulturnih perioda razvijenog i kasnog srednjeg vijeka: stoljeće kulturnog poleta (1150-1250), 70-godišnja kulturna depresija (1250-1322), postepeno obnavljanje kulturnog života u XIV stoljeću (1322-1377), procvat kulturnog života u vrijeme kraljevstva (1377-1463) i propadanje srednjovjekovne kulture (1463-1528).

Kada je o stećcima riječ, ukratko opisuje njihove osnovne karakteristike sa osvrtom na umjetničko oblikovanje, različite reljefne predstave, vremenski okvir podizanja spomenika, porijeklo i majstore izrade. Pojavu složenijih oblika stećaka datira u treći kulturni period, vrijeme vladavine Stjepana II Kotromanića. Stećke ukrašene reljefnim predstavama smjestio je u posljednja dva perioda bosanske kulturne historije srednjeg vijeka, tj. u posljednje stoljeće političke samostalnosti zemlje – period kraljevstva i vrijeme propadanja srednjovjekovne kulture. Tumači likovne predstave kola na stećcima i kratko spominje epitafe. Hronološke okvire utvrđene na osnovu natpisa i rijetkih arheoloških nalaza uzima sa rezervom zbog malog procenta tako datiranih stećaka. Osnovni proces razvoja stećaka smatra autohtonim, uz određene utjecaje manjeg značaja sa strane. Ističe i interkonfesionalni karakter stećaka.

Izradio je opširnu natuknicu za *Arheološki leksikon* pod pojmom kasni srednji vijek, te je obradio niz lokaliteta za ovaj period.¹³ Pored općih informacija o aktivnostima Zemaljskog muzeja u prikupljanju građe značajne za ovaj period, razvoju arheologije u BiH i općeg historijskog osvrta na epohu, Anđelić opisuje i kulturne prilike. U tom okviru spominje sepulkralnu arhitekturu u vidu mauzoleja i stećaka. U drugom tomu leksikona izradio je natuknice za ukupno 29 nalazišta, a u trećem za 175.¹⁴

¹¹ Isto, 253-274.

¹² Pavo Anđelić, u: *Kulturna istorija Bosne i Hercegovine*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1966, 405-537; drugo dopunjeno izdanje: Sarajevo, 1984, 435-587.

¹³ *Arheološki leksikon Bosne i Hercegovine*, tom I, Zemaljski muzej Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 1988, 44-49.

¹⁴ Isto, tom. II i III. Up. Kurtović, Bibliografija, 422.

Stećci u Anđelićevim studijama

Anđelić obrađuje tematiku stećaka i u okviru manjih, pojedinačnih studija. Nekropolu stećaka spominje samo informativno kao orijentir za zgradu starog hana na Bradini.¹⁵ Ovu vrstu nadgrobničkih spomenika po istom principu, bez detaljnije analize, spominje “usput” prilikom obrade srednjovjekovnih kulturnih mjesta u konjičkom kraju. Radi se o sljedećim lokalitetima: Gorani, Čelina, Seonica, Gošića Han kod Ostrošca, Bradina, Donje Selo, Vrbļani, Šabići, Razići, Borci, Bijela, Ostrožac. U poglavlju o bosanskoj crkvi su četiri stećka sa motivima djedovskih štapova privukla njegovu pažnju, te stećak bez ukrasa zvan Djedov Kamen.¹⁶

Po istom principu je stećcima pristupio prilikom obrade srednjovjekovnih naselja u gornjem toku Neretve. Prilikom opisivanja utvrđenja ukratko spominje stećke u blizini nekih od utvrđenja. Kada opisuje grad Vrabač, u jednoj rečenici kaže: “oko 100 m od ruševina u pravcu sedla Vrapča, na samoj kosi, nalaze se 2 stećka sanduka: izrađeni su od krečnjaka, orijentirani u pravcu pružanja kose, a obrađeni grubo.” Također je evidentirao još jednu nekropolu u Podvrapču na lokalitetu Glavičine. U mjestu Bijela evidentirao je veliku nekropolu sa okvirnim brojem oko 150 stećaka. Sjeveroistočno od Gradine, gdje su locirani ostaci tvrđave Dbar, “leži oveća nekropola sa stećcima bez ornamenata i bez natpisa. Jedan lijepo ornamentirani šljemenjak nalazi se kraj kuća porodice Kasalo, oko 1,5 km južno od Gradine.” Kod obrade Ribičkog Grada pozvao se na istraživanja Bešlagića. U podnožju Koma stećke je evidentirao na tri mjesta. Potom nabraja 11 naselja sa nekropolama i posebno ističe one većeg obima – “u Kanjini, Blacama, Bradini i naročito Vrbļanima.” Također spominje nekoliko nekropola u selu Bare.¹⁷ Podatke o stećcima iz prethodno spomenutih studija Anđelić je naknadno unio u svoju monografiju o konjičkom kraju.

Prilikom radova na antičkim ruševinama u Čipuljiću kod Bugojna, na lokalitetu Grudine se naišlo na veću srednjovjekovnu nekropolu. Jednim dijelom iskopavanja rukovodio je Anđelić. U izvještaju sa iskopavanja objavljenom u *Arheološkom pregledu* navodi kako je istraženo 60 grobova na 225 m². U više od pola grobova uz pokojnike su pronađeni brojni prilozi, najčešće u

¹⁵ Pavo Anđelić, Turski put od Ivan planine do Porima, *Naše starine*, br. IV, Sarajevo, 1957, 175. Nekropola stećaka u ovom naselju detaljnije je obrađena u kasnije objavljenoj monografiji o Konjicu.

¹⁶ Pavo Anđelić, Srednjovjekovna kulturna mjesta u okolini Konjica, *Glasnik Zemaljskog muzeja. Arheologija*, Nova serija, sv. XII, Sarajevo, 1957, 189-193, 195.

¹⁷ Pavao Anđelić, Srednjovjekovni gradovi u Neretvi, *Glasnik Zemaljskog muzeja. Arheologija*, Nova serija, sv. XIII, Sarajevo, 1958, 187, 190, 195, 199, 204, 211, 217-218.

vidu nakita, te oprema u vidu mamuza i oružja. Na osnovu nalaza nekropola je datirana u razvijeni srednji vijek.¹⁸ U izvještaju se ne spominju stećci.

U kampanji arheološkog istraživanja Bobovca posebnu pažnju Anđelić je posvetio grobnoj kapeli kraljevske porodice. Unutar kapele je evidentirao četiri zidane grobnice. Ranije su devastirane, kosti ispreturane, a nadgrobne ploče razbijene i razbacane.¹⁹ Ni u ovoj kampanji arheološkog istraživanja ukopnog mjesta bosanskih vladara nije evidentirao karakteristične nadgrobne spomenike srednjeg vijeka u vidu stećaka.

Kratak prilog o grobovima bosanskih vladara u Arnautovićima, sa osvrtom na stariju literaturu, bio je početak njegovog interesiranja za ukopna mjesta Kotromanića,²⁰ što je kasnije našlo mjesta u spomenutoj monografiji o Visokom. U ranijoj istraživačkoj fazi nije identificirao ličnost pokopan u stećkom u kapeli. Dvije decenije kasnije došao je do novih spoznaja na osnovu rezultata arheoloških iskopavanja.

Prije objavljivanja većeg priloga u opširnoj monografiji o visočkom kraju, Anđelić je prethodno spomenutu studiju znatno dopunio novom studijom, koju je ovaj put preciznije naslovio.²¹ U suštini, novu i dopunjenu studiju ugradio je u monografiju o Visokom, objavljenoj četiri godine kasnije. Anđelićev dopunjeni prilog u *Glasniku* predstavljao je najnovije rezultate obimne kampanje arheoloških istraživanja i revizionih iskopavanja veoma važnog lokaliteta na kojem su pokopani pojedini bosanski vladari.

U Potocima kod Mostara je arheološki istražio malu nekropolu stećaka na lokalitetu Ograda. U kampanji su također učestvovali Tomislav Anđelić i Petar Leko. Detaljnije je opisao bogato ukrašen stećak manjih dimenzija u obliku sanduka sa odvojenim postoljem, koji je prenešen u tadašnji lapidarij Muzeja Hercegovine. Iako je stećak manjih dimenzija, ustanovljeno je kako se ispod nalazio grob odraslog čovjeka sa priložima.²² Nakon 1995. obnovljen je kompleks Čejvan-čehajine džamije i zgrada medrese, u kojoj je bio smje-

¹⁸ Pavo Anđelić, Srednjovjekovna nekropola u Čipuljiću kod Bugojna, *Arheološki pregled*, 1, Arheološko društvo Jugoslavije, Beograd, 1959, 163-165.

¹⁹ Pavo Anđelić, Bobovac, Dragovići – Mijakovići, Vareš – srednjovjekovni grad, *Arheološki pregled*, 6, Arheološko društvo Jugoslavije, Beograd, 1964, 125-128.

²⁰ Pavao Anđelić, Grobovi bosanskih kraljeva u Arnautovićima kod Visokog, *Glasnik Zemaljskog muzeja. Arheologija*, Nova serija, sv. XVII, Sarajevo, 1962, 166.

²¹ Pavao Anđelić, Krunidbena i grobna crkva bosanskih vladara u Milima (Arnautovićima) kod Visokog, *Glasnik Zemaljskog muzeja. Arheologija*, Nova serija, sv. XXXIV/1979, Sarajevo, 1980, 183-247.

²² Pavao Anđelić, Potoci, Mostar – Srednjovjekovni grob, *Arheološki pregled*, 8, Arheološko društvo Jugoslavije, Beograd, 1966, 165-166.

šten muzej i u čijem dvorištu se nalazio lapidarij sa muzejskim eksponatima. Muzej Hercegovine je iz vakufske imovine izmjestio svoje osnovno sjedište u Spomen kuću Džemala Bijedića. Spomenuti stećak, zajedno sa većinom drugih spomenika kulture, premješten iz lapidarija nekadašnjeg sjedišta Muzeja u dvorište Centra za kulturu Mostar, gdje se i danas nalazi (Slika 1).

Slika 1.

U osvrtu na franjevačko graditeljstvo kasnog srednjeg vijeka Anđelić spominje stećke na više lokaliteta u okvirima crkvenih građevina. Neka nalazišta spominjao je u ranijim radovima, poput crkve sv. Nikole u Arnautovićima gdje spominje ukopno mjesto kralja Tvrtka i stećke u blizini same građevine. Anđelić je tokom 1961. arheološki istražio crkvu sv. Marije (sv. Katarine) u Jajcu, ali rezultate nije objavio. U unutrašnjosti crkve pronašao je grobnice, a ispred objekta nalazio se jedan stećak. Za crkvu u Bakićima kod Olova smatra da je srednjovjekovne datacije zbog općeg izgleda i ambijenta, iako je izvori spominju tek u XVI i XVII stoljeću. Oko crkve se nalaze stećci, koje je ovom prilikom samo spomenuo. U radu također navodi arheološko ispitivanje grobne kapele vladarske dinastije na Bobovcu u periodu od 1959. do 1967. i u njoj pronađene četiri grobnice.²³

U istom zborniku nalazi se još jedan Anđelićev prilog o crkvi u Varošiću, koju je arheološki istražio u ljeto i jesen 1968. zajedno sa Fikretom

²³ Dr. Pavao Anđelić, Pogled na Franjevačko graditeljstvo XIV i XV vijeka u Bosni, *Radovi sa simpozija "Srednjovjekovna Bosna i evropska kultura"*, Izdanja Muzeja grada Zenice, knj. III, Zenica, 1973, 201-204. Rezultate istraživanja u Arnautovićima i Bobovcu objavio je i u zasebnim monografijama, o čemu je bilo riječi.

Ibrahimpasićem, direktorom Muzeja grada Zenice. U unutrašnjosti ruševina crkve otkopali su dva groba i treći van objekta, s južne strane. Iznad ukopnih mjesta nisu bili stećci nego kaldrma koja, po Anđeliću, pokazuje da je ukop obavljen nakon rušenja crkve.²⁴

U interdisciplinarnoj studiji o Bišću i Blagaju spominje stečke u bližoj okolini. Ukratko referira o tragovima života na ovom području u kasnom srednjem vijeku, sa osvrtom na nekropole stećaka na više lokacija. Skrenuo je pažnju na propuste u Bešlagićevom *Katalogu stećaka* po pitanju nekropola mostarskog kraja. Pored manjih nekropola šireg mostarskog područja, istakao je tri najveće. Osvrnuo se posebno na nekropolu Humčica u Podveležju, te naveo kako se na "lokalitetu Kutine" nalazi "oko 90 stećaka, od toga samo jedan sljemenjak, nekoliko visokih i srednjih sanduka, dok su ostalo ploče. Ukrašeno je 11 primjeraka, a ornamentalni motivi su ljudske figure i razne varijacije križa."²⁵ U studiji nabroja nekropole u Hodbini, Kosoru, Gnojnicama, Sutini, Potocima, Prigrađanima, Humima i Ravnima. Anđelićev kraći prilog na dvije stranice o stećcima mostarskog područja predstavlja samo manju dopunu Bešlagićevog kataloga.

Može li neko ko se čitav život predano bavio istraživačkim radom devastirati stećak s ciljem podmetanja "dokaza"?

Dodatna motivacija za obradu ove teme je potvora iznesena na Anđelića. Tek što su objavljeni rezultati sa međunarodnog naučnog skupa o Pavi Anđeliću u vidu spominjanog zbornika radova, objavljena je i knjiga u kojoj se Pavo Anđelić optužuje kako je lično uklesavao križ latinske forme na stećku u selu Vrbljani kod Konjica, u mjestu u kojem je tokom pedesetih godina XX stoljeća vršio zaštitne arheološke intervencije. Izjavu o Anđelićevom uklesavanju križa navodno su izrekli mještani ovog mjesta. U knjizi se kao svjedoci narodnog predanja navode potpisnik ovih redova sa dvojicom radnih kolega.²⁶

²⁴ Dr. Pavao Anđelić, Ruševine srednjovjekovne crkve u Varošiću kod Vranduka, *Radovi sa simpozija "Srednjovjekovna Bosna i evropska kultura"*, Izdanja Muzeja grada Zenice, knj. III, Zenica, 1973, 440-445.

²⁵ Dr. Pavao Anđelić, Bišće i Blagaj, politički centar Humske zemlje u srednjem vijeku, *Hercegovina*, Časopis za kulturno i istorijsko nasljeđe, br. 1, Mostar, 1981, 46-48. Opširnije o nekropoli Humčica u Podveležju, uz znatnu dopunu podataka, u: Adis Zilić, *Stećci Podveležja*, Izdanja Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke, knj. 8, Mostar, 2016, 122-155.

²⁶ Ibrahim Pašić, *Mile i Moštre. Ilirsko – gotski korijeni bosanske vladarske dinastije, stećka i Crkve bosanske*, Predslavenski korijeni Bošnjaka, knj. II, autorsko izdanje, Sarajevo, 2009, 122-123, nap. 527. O nekropoli Vrbljani up. Anđelić, *Konjic*, 221-222.

Međutim, spomenuti svjedoci nisu uopće svjedočili predanju u kojem se na bilo koji način spominje Anđelić. Autor knjige želio je po svaku cijenu potkrijepiti svoje teze o falsifikatima u arheologiji i historiji, pa je krenuo veoma lošim putem. Ideja o “klesaru” Anđeliću, kako ga podrugljivo naziva, čekala je pritajeno do štampanja knjige. Tada je narodno predanje, koje zaista spominje naknadno uklesavanje velikog križa katoličke forme na horizontalnu površinu stećka – ali ne od strane Anđelića, odjednom “mutiralo” u objavljenoj verziji u knjizi. Radi se o najgrubljoj potvori na lik i djelo Pave Anđelića, koju ovim putem želim demantirati.

Nastala je dilema na koji način adekvatno reagirati. Ipak je ostao pisani trag u kojem se u negativnom kontekstu spominju imena svjedoka, pored imena uvaženog Anđelića. Uzimajući u obzir da je davno rečeno kako zapisano ima svoju težinu – *verba volant, scripta manent*, odlučio sam se na pismeni demant. Time sam ispunio moralnu i ljudsku obavezu, i rekao bih još, dug prema Pavi Anđeliću. No, i pored ovog demanta, na kraju trebamo postaviti sebi pitanje: kako je uopće moguće povezati čovjeka koji je čitav život predano posvetio nauci i istraživačkom radu sa ovakvim načinom devastacije stećka i krajnje perfidnom namjerom podmetanja nekakvih “dokaza,” u svrhu realizacije skrivenih ciljeva? Zar da naučnik kalibra Anđelića spadne na to da čekićem i špicom uklesuje križ i tako “pomnoži s nulom” sve rezultate mukotrpnog, cjeloživotnog rada?!

Iako se Anđelić nije primarno bavio izučavanjem i opisom stećaka, ipak im je posvetio dužnu pažnju prilikom arheoloških istraživanja kulturne baštine iz srednjovjekovnog perioda. O ovoj vrsti nadgrobničkih spomenika radio je vlastita istraživanja u vidu arheoloških iskopavanja na terenu ili se pozivao na referentnu literaturu. Davao je samo osnovne informacije o nekropolama stećaka, bez upuštanja u detaljniju analizu.

STEĆCI IN THE SCIENTIFIC WORK OF PAVAO ANĐELIĆ

Summary: Pavao Anđelić is one of the important researchers in Bosnian Medieval period. During his thirty-year long work at the National Museum of Bosnia and Herzegovina, he focused on diverse topics and published numerous books and studies. Owing to his works, he became a benchmark in archaeology, topography, sphragistics, diplomacy, political and cultural history. He received numerous avowals of acknowledgement for his work.

This paper focuses on only one segment of the wide range of Anđelić's interests. He achieved reputation by his productive research in various fields of the Bosnian Medieval period; however, he did not neglect cultural history. He made significant contribution in the research of *Stećci* (Bosnian Medieval tombstones) through numerous archaeological explorations on site. This paper will highlight and comment only two segments of Anđelić's rich bibliography – books and papers on the aforementioned topic.

Key words: *Pavao Anđelić, stećci, archaeology, necropoli, Konjic, Vrbljani, Visoko, Bobovac, Sutjeska.*

Literatura:

- Pavo Anđelić, Turski put od Ivan planine do Porima, *Naše starine*, br. IV, Sarajevo, 1957, 169-178.
- Srednjovjekovna kulturna mjesta u okolini Konjica, *Glasnik Zemaljskog muzeja. Arheologija*, Nova serija, sv. XII, Sarajevo, 1957, 185-199.
- Srednjovjekovni gradovi u Neretvi, *Glasnik Zemaljskog muzeja. Arheologija*, Nova serija, sv. XIII, Sarajevo, 1958, 179-231.
- Srednjovjekovna nekropola u Čipuljiću kod Bugojna, *Arheološki pregled*, 1, Arheološko društvo Jugoslavije, Beograd, 1959, 163-165.
- Grobovi bosanskih kraljeva u Arnautovićima kod Visokog, *Glasnik Zemaljskog muzeja. Arheologija*, Nova serija, sv. XVII, Sarajevo, 1962, 165-171.
- Arheološka ispitivanja, u: *Lepenica, priroda, stanovništvo, privreda i zdravlje*, Naučno društvo SRBiH, Posebna izdanja, knj. III, Sarajevo, 1963, 151-191.
- Bobovac, Dragovići – Mijakovići, Vareš – srednjovjekovni grad, *Arheološki pregled*, 6, Arheološko društvo Jugoslavije, Beograd, 1964, 125-128.
- Potoci, Mostar – Srednjovjekovni grob, *Arheološki pregled*, 8, Arheološko društvo Jugoslavije, Beograd, 1966, 165-166.
- u: *Kulturna istorija Bosne i Hercegovine*, Veselin Masleša, Sarajevo 1966, 405-537; drugo dopunjeno izdanje: Sarajevo, 1984, 435-587.
- *Bobovac i Kraljeva Sutjeska*, Biblioteka Kulturno nasljeđe, Veselin Masleša, Sarajevo 1973.
- *Historijski spomenici Konjica i okoline I*, Skupština opštine, Konjic, 1975.
- Pogled na Franjevačko graditeljstvo XIV i XV vijeka u Bosni, *Radovi sa simpozija "Srednjovjekovna Bosna i evropska kultura"*, Izdanja Muzeja grada Zenice, knj. III, Zenica, 1973, 201-206.
- Ruševine srednjovjekovne crkve u Varošiću kod Vranduka, *Radovi sa simpozija "Srednjovjekovna Bosna i evropska kultura"*, Izdanja Muzeja grada Zenice, knj. III, Zenica, 1973, 439-452.
- Krunidbena i grobna crkva bosanskih vladara u Milima (Arnautovićima) kod Visokog, *Glasnik Zemaljskog muzeja. Arheologija*, Nova serija, sv. XXXIV/1979, Sarajevo, 1980, 183-247.

- Bišće i Blagaj, politički centar Humske zemlje u srednjem vijeku, *Hercegovina*, Časopis za kulturno i istorijsko nasljeđe, br. 1, Mostar, 1981, 41-72.
- *Studije o teritorijalnopoličkoj organizaciji srednjovjekovne Bosne*, Svjetlost, Sarajevo 1982.
- Pavao Anđelić, Ivo Bojanovski, Borivoj Čović, Brunislav Marijanović, *Visoko i okolina kroz historiju, I, Prehistorija, antika i srednji vijek*, Skupština opštine Visoko, Visoko, 1984, 103-309.
- Pavao Anđelić, u: *Arheološki leksikon Bosne i Hercegovine*, tom I, II i III, Zemaljski muzej Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 1988.
- Margarita Gavrilović, Lidija Fekeža, Portret jednog znanstvenika, *Kalendar Napredak za 1994. godinu*, Sarajevo, 1993, 289-296.
- Esad Kurtović, Bibliografija radova dr. Pave Anđelića (1920-1985), *Glasnik Zemaljskog muzeja. Arheologija*, nova serija, sv. 48/49 (1996-2000), Sarajevo, 2001, 415-422.
- Okrugli stol u povodu 15. obljetnice smrti arheologa dr. Pave Anđelića, priredila Ivanka Miličević – Capek, u: *Hercegovina*, Godišnjak za kulturno i povijesno naslijeđe, br. 8-9 (16-17), Muzej Herceg Bosne, Arhiv Herceg Bosne, Zavod za zaštitu spomenika kulture Herceg Bosne, Gradska knjižnica, Mostar, 2002/2003, 235-262.
- Ibrahim Pašić, *Mile i Moštre. Ilirsko – gotski korijeni bosanske vladarske dinastije, stećka i Crkve bosanske*, Predslavenski korijeni Bošnjaka, knj. II, autorsko izdanje, Sarajevo, 2009.
- Adis Zilić, *Stećci Podveležja*, Izdanja Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke, knj. 8, Mostar, 2016.
- Znanstveni skup posvećen arheologu i povjesničaru Pavlu Anđeliću (1920-1985) u povodu 85. obljetnice rođenja i 20. obljetnice smrti, ur. Marko Karamatić, u: *Zbornik o Pavlu Anđeliću*, Franjevačka teologija, Sarajevo, 2008.

BIOGRAFIJE/ŽIVOTOPISI AUTORA

ABAZOVIĆ Alim je rođen 06. 01. 1981. u Bugojnu. Diplomirao na Pravnom fakultetu u Mostaru. Zaposlen na Univerzitetu “Džemal Bijedić” u Mostaru - osiguranja kvaliteta i ECTS. Bavi se proučavanjem i tumačenjem evropskih standarda i smjernica u visokom obrazovanju. Učestvovao je na više stručnih i naučnih skupova i objavio je samostalne ili radove u koautorstvu u zbornicima radova sa skupova te u pet zasebnih publikacija.

BABOVIĆ (Čelebić) Dželila je rođena 1975. u Sarajevu gdje se i školovala. Nakon završene osnovne i srednje škole, 1995/1996. godine upisala je Filozofski fakultet u Sarajevu, Odsjek orijentalistika, studijska grupa arapski jezik i književnost i perzijski jezik i književnost, na kojem je diplomirala 2000. godine, te stekla zvanje profesor arapskog jezika i diplomirani iranista. Akademске 2003/2004. godine upisala je postdiplomski studij iz književnohistorijskih nauka, također na Filozofskom fakultetu. U februaru 2008. je odbranila magistarski rad *Recepcija arapske književnosti u Bosni i Hercegovini u periodu 1950-2005*. Ovaj rad pod istim naslovom, u proširenoj i doradoj verziji, objavljen je kao Posebno izdanje Orijentalnog instituta 2011. godine. U septembru 2013. godine odbranila je doktorsku disertaciju pod naslovom *Kaside bošnjačkih autora na arapskom jeziku od 16. do 18. stoljeća*.

Od 2003. godine Dželila Babović zaposlena je na Orijentalnom institutu u Sarajevu, gdje i danas radi kao naučni saradnik – arabista. Svoje naučne i stručne radove iz oblasti arabistike, kulturne historije Bosne i Hercegovine i starije bosanskohercegovačke književnosti na orijentalnim jezicima objavljivala je u časopisu Orijentalnog instituta *Prilozi za orijentalnu filologiju*. Učestvovala je na brojnim naučnim skupovima u zemlji i inostranstvu posvećenim općoj i kulturnoj historiji Bosne u osmanskome periodu, ali i međusobnim odnosima BiH i arapskog svijeta u modernoj historiji.

BEŠLIJA Sedad je rođen 12. jula 1985. godine u Prijedoru. Osnovnu školu pohađao je u Prijedoru, Istanbulu i Sarajevu. Godine 2004. završio je Gazi Husrev-begovu medresu u Sarajevu, a 12. januara 2009. godine diplomirao je na Odsjeku za historiju Filozofskog fakulteta UNSA na studijskog grupi: Historija i turski jezik i književnost i time stekao diplomu profesora historije i turskog jezika. Akademске 2008/2009. godine upisao je postdiplomski studij na Odsjeku za historiju – smjer: Historija Bosne pod osmanskome vlašću od 15. do kraja 18. stoljeća. Dana 14. maja 2012. odbranio je magistarski rad s temom: *“Mjere i metode za stabilizaciju osmanske vlasti u Bosni do kraja 16. stoljeća”*. Time je stekao zvanje magistra historijskih nauka. Akademске 2012/2013. go-

dine upisao je doktorski studij na Odsjeku za historiju Filozofskog fakulteta u Sarajevu – smjer: Bosna i Hercegovina u osmanskome periodu od 1463. do 1839. godine. Dana 30. novembra 2015. godine odbranio je doktorsku disertaciju pod naslovom: *Društveno-političke prilike u Hercegovačkom sandžaku od Žitvanskog do Karlovačkog mira (1606-1699)*. Time je stekao zvanje doktora historijskih nauka. Postdiplomski i doktorski studij okončao je prosječnom ocjenom 10.

Do sada je objavio veći broj prikaza knjiga, nekoliko stručnih i naučnih radova, prijevoda članaka i knjiga, uredio jedan zbornik radova i jednu knjigu, te uzeo učešće na nekoliko naučnih simpozija, okruglih stolova i konferencija u zemlji i inostranstvu.

Od 12. oktobra 2009. godine zaposlen je u Institutu za historiju u Sarajevu kao stručni saradnik za stariju historiju (osmanski period), a od septembra 2012. godine izabran je u zvanje višeg stručnog saradnika za stariju historiju (osmanski period). Aktivno poznaje turski jezik, a služi se engleskim i arapskim jezikom. Oženjen je i otac troje djece.

ČATOVIĆ Fuad je rođen 1945. u Mostaru. Tehnologiju je studirao u Tuzli. Magistrirao i doktorirao na Prirodno matematičkom fakultetu u Sarajevu. Profesor emiritus na Univerzitetu “Džemal Bijedić” u Mostaru od 2013. godine. Obavljao je dužnost dekana Mašinskog, Građevinskog i Fakulteta informacijskih tehnologija na Univerzitetu “Džemal Bijedić” u Mostaru. Od 2011-2012. god. vršio je dužnost rektora Univerziteta “Džemal Bijedić” u Mostaru. Bio je predsjednik Rektorske konferencije BiH 2008-2009. godine. Aktivan je učesnik više naučnih skupova i simpozija, te član profesionalnih asocijacija. Naučni opus obuhvata 105 bibliografskih jedinica i 7 publikacija. Humanošću ispunjen i naučno plodan život rezultirao je brojnim priznanjima (povelje, plakete, zahvalnice, sertifikati). Stvaralački život profesora i privrednika nastavlja se na najbolji način.

ČATOVIĆ Haris je rođen 14. 05. 1988. godine u Sarajevu. U decembru 2013. godine na Fakultetu humanističkih nauka Univerziteta “Džemal Bijedić” u Mostaru, Odsjeku za bosanski jezik i književnost diplomirao je na temu *Jezike odlike Kunovskog zapisa* s najvišom ocjenom.

Od 2011. godine angažiran kao stručni saradnik na izradi *Rječnika bosanskog jezika* autora Dževada Jahića. Angažman Harisa Čatovića ogleda se u ekscerpiranju građe za ovaj *Rječnik*. Kao stručni saradnik angažiran je i u izradi *Sandžackog rječnika*, koji predstavlja svojevrsni prilog dijalekatskoj leksici bosanskog jezika. Doprinos Harisa Čatovića pri izradi ovog *Rječnika* ogledao se u obimnom poslu gramatičkih definicija leksema. Godine 2015. upisuje Postdiplomski studij iz lingvistike na Fakultetu humanističkih nauka Univerziteta “Džemal Bijedić” u Mostaru. Trenutno radi na izradi master rada: *For-*

netsko-fonološki sistem istočnobosanskog govornog tipa u Anketi pitanja o govoru prostoga naroda (1897) i Bosanskohercegovačkom dijalekatskom kompleksu (1975–1986).

Od 2014. godine angažiran je na nekoliko projekata Instituta: *Jevrejskošapnski jezik u Bosni i Hercegovini*, *Bibliografija izdanja Instituta za jezik (1972–2014)* te *Miris dunja – Odabrane sevdalinke iz Bosne i Hercegovine – The Scent of Quinces – Selected traditional love songs from Bosnia-Herzegovina*.

Zaposlen je na Institutu za jezik Univerziteta u Sarajevu kao stručni saradnik na Odjeljenju za dijalektologiju.

DILBEROVIĆ Alija je rođen u Mostaru 18. 12. 1970. godine. Diplomirao je Historiju religija na Centru za teologiju i religijska istraživanja Univerziteta u Lundu, u Švedskoj. Tema njegovog istraživanja je sufijska tradicija i duhovna baština Mostara iz osmanskog perioda. Učestvovao je na simpoziju o duhovnoj tradiciji u Hercegovini koji su organizirali Naučno istraživački institut “Ibn Sina” i Muftijstvo mostarsko u Mostaru 2013. godine, zatim na simpoziju “Tesavvuf i društvo” održanom u Mostaru 2014. u organizaciji Naučno istraživačkog instituta “Ibn Sina” iz Sarajeva. Bio je učesnik i naučnog skupa *Kulturološko-historijski razvoj grada Mostara* u organizaciji Vijeća kongresa bošnjačkih intelektualaca održanog u Mostaru 2015. godine.

Živi i radi u Mostaru. Zaposlen je kao profesor u Gimnaziji Mostar.

DIZDAR Srebren (Mostar, 13. 8. 1955.) je redovni profesor engleske književnosti na Odsjeku za anglistiku Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu. Osnovno područje njegovog znanstvenog zanimanja obuhvata književnosti nastale na engleskom jeziku, odnosno pisce i fenomene iz književnog stvaralaštva na engleskom jeziku, pretežno iz razdoblja poezije engleskog romantizma, te književnosti XX stoljeća, od modernizma do savremenih autora iz Velike Britanije, SAD i postkolonijalnih književnosti.

Studirao je engleski i francuski jezik i književnost i 1978. diplomirao na Filozofskom fakultetu u Sarajevu. Na Filološkom fakultetu u Beogradu pohađao je postdiplomske studije iz književnosti te, kao stipendista Britanskog savjeta (the British Council), iz savremene engleske i američke književnosti na University of Leicester (Velika Britanija), gdje je i magistrirao 1981. godine na temu *With/Without Words: A Comparative Approach to the Plays of Harold Pinter and Edward Albee* (*Sa/bez riječi: komparativni pristup dramama Harolda Pintera i Edwarda Albeea*). Na Filozofskom fakultetu u Sarajevu odbranio je 1989. doktorsku disertaciju *Razvoj i osobenosti književnog djela Ngugi wa Thiong’oa*. U dva navrata bio je stipendista Fulbrightovog programa razmjene sa SAD-om (doktoralni studij 1987/1988. na University of Southern California /USC/, Los Angeles, te postdoktoralni studij 2000/2001. na University of Cali-

fornia San Diego /UCSD/), a učestvovao je na brojnim naučnim skupovima iz oblasti kojom se bavi u zemlji i svijetu. Predavao je na nekoliko domaćih i internacionalnih univerziteta. Bio je mentor za 18 magistarskih i pet doktorskih disertacija na Filozofskom fakultetu u Sarajevu, te jedne doktorske disertacije na Internacionalnom Burch univerzitetu u Sarajevu. Voditelj je Dokorskog studija književnosti na Filozofskom fakultetu u Sarajevu.

Autor je sedam /7/ knjiga, među kojima su i *Poezija engleskog romantizma* (1999.), *Na putevima promjena: osobnosti razvoja književnog djela Ngugi wa Thiong’o* (2004.), *Vodič za uvođenje ECTS sistema studijskih bodova na Univerzitetu u Sarajevu* (2005) i *Oblici i umijeća akademskog pisanja* (2015), te priređivač dva zbornika radova. Objavio je na bosanskom i engleskom jeziku preko 150 naučnih i stručnih radova iz engleske, američke, afričke te postkolonijalne književnosti, zatim na temu općeg i napose visokog obrazovanja, arhivistike, medija, politike i historije (*Izraz, Život, Dijalog, Mostovi*, Beograd, *Književna smotra*, Zagreb, *Novi Izraz, Pregled, Bosnian Studies*). Preveo je 17 knjiga i priručnika, preko 20 književnih i 60 stručnih i naučnih tekstova s engleskog na bosanski i s bosanskog na engleski jezik. U okviru projekata obnove obrazovanja u Bosni i Hercegovini rukovodio je radom nekoliko domaćih i međunarodnih skupova i projekata, ili učestvovao u njima kao ekspert Svjetske banke, UNESCO-a, UNICEF-a, Fonda *Otvoreno društvo*, Rektorske konferencije Evrope, Vijeća Evrope, Evropske komisije i programa TEMPUS, u razdoblju od 1996. do 2016. godine.

Među brojnim dužnostima koje je obavljao ističu se dužnost pomoćnika ministra za nauku (1993), te sekretara Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta u Vladi R/F BiH (1993-1996) i predsjednika Nacionalne Komisije BiH za UNESCO (1993-1996). Bio je član Upravnog odbora Fonda *Otvoreno društvo Bosne i Hercegovine* (1996-2000), predsjednik nevladine organizacije Svjetski univerzitetski servis Bosne i Hercegovine (SUS BiH, 1999-2000), a od 2003. do 2006. i predsjednik Fondacije za visoko obrazovanje SUS BiH. Bio je dekan Filozofskog fakulteta u Sarajevu i član Senata Univerziteta u Sarajevu (2007-2010), a od 2007. do 2011. obavljao je dužnost predsjednika Upravnog odbora Fondacije za kinematografiju u Sarajevu.

Dobitnik je II Brankove nagrade Matice srpske u Novom Sadu (1979), te medalje “Aristoteles”, generalnog direktora UNESCO-a (1996).

DERVIŠEVIĆ Amira docentica je za oblast književnosti na Odsjeku za bosanski jezik i književnost Pedagoškog fakulteta Univerziteta u Bihaću. Rođena je 16. 01. 1973. godine u Bihaću. Završila je Gimnaziju u Bihaću, a potom diplomirala na Odsjeku za književnosti naroda Bosne i Hercegovine na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu. Na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu 2005. godine odbranila je magistarsku radnju pod naslovom *Usmena proza u rukopisnoj zbirci Hamdije Mulića*, a 2011. godine doktor-

sku disertaciju pod naslovom *Novelistička i šaljiva priča u bošnjačkoj usmenoj prozi*. Bavi se proučavanjem bošnjačke i bosanskohercegovačke usmene književnosti, a posebno interferencijama usmenih tradicija na južnoslavenskom prostoru te odnosima pisane i usmene književnosti. Autorica je više naučnih i stručnih radova. Između ostalog, objavila je sljedeće: *Poetička i stilska obilježja bajki u zbirci Hamdije Mulića* (Znakovi vremena, 2005), *O prvoj Nametkovoj zbirci usmene proze* (Godišnjak BZK "Preporod", 2006) *Postojanost novelističkog sižejnog obrasca na primjerima iz bošnjačke i hrvatske usmene proze*, (Zbornik radova Prvog bosanskohercegovačkog slavističkog kongresa, Sarajevo, 2011) *Usmenoprozna linija u romanu "Legenda o Ali-paši" Envera Čolakovića* (Behar, 2013), *Pjesničko uobličenje sižejnih obrazaca bajke u pjesmi Labud djevojka Maka Dizdara* (Zbornik radova Slovo o Maku, Mostar, 2013), *Odjeci "orijentalnog repertoara" u pričama iz Zbirke Omer-bega Sulejmanpašića Skopljaka* (Zbornik radova Međunarodne naučne konferencije Sarajevski filološki susreti II, Sarajevo, 2014).

Tokom 2015. godine boravila je na Institutu za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu, gdje se bavila istraživanjem odnosa bosanskohercegovačke i hrvatske usmene tradicije na primjerima rukopisnih zbirki s kraja 19. i početka 20. stoljeća.

DIZDAREVIĆ Mevludin je rođen u Zenici 1974. godine. Završio je GHM u Sarajevu 1992, Islamsku pedagošku akademiju 1997, a na Fakultetu islamskih nauka je diplomirao 2000. godine. Titulu hafizul-kur'an dobiva 2003. godine, a magistar islamskih nauka iz oblasti Kulture i civilizacije postaje 2009. godine. Na matičnom Fakultetu uradio je doktorsku radnju na temu *Mjesto Hivzije Hasandedića u izučavanju kulturne historije Hercegovine*.

Imam je u Ensar džamiji u Zenici, a biran je u zvanje višeg asistenta na predmetu Islamska kultura i civilizacija pri Islamskom pedagoškom fakultetu u Zenici. Član je redakcije časopisa *Novog muallima*. Učesnik je na više znanstvenih skupova, tribina, okruglih stolova, promocija knjiga i časopisa.

DRINO Dževad je rođen 1957. g. u Bugojnu, dodiplomski i postdiplomski studij okončao na Pravnom fakultetu Univerziteta u Sarajevu, gdje je i doktorirao, šef Katedre za historiju države i prava na Pravnom fakultetu Univerziteta u Zenici. Predavač je na predmetima Rimsko pravo, Komparativna pravna historija, Moderne pravne kodifikacije i srodnih kolegija na fakultetima u Zenici, Tuzli i Sarajevu, živi i radi u Zenici. Objavio veliki broj naučnih radova, učestvovao na niz konferencija međunarodnog i domaćeg karaktera. Objavljene knjige: 1. *Istorija pravnih institucija*, Visoka škola Primus, Gradiška, 2014. 2. *Zemlje antičkog Ilirika prije i poslije Milanskog edikta*, grupa autora, Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2014. 3. *Komparativna pravna historija*, Samostalno autorsko izdanje, Zenica, 2016.

DURMIŠEVIĆ Enes, redovni profesor na Pravnom fakultetu Univerziteta u Sarajevu, rođen je u Sanskom Mostu 1955. godine gdje je završio osnovnu školu. Gazi Husrev-begovu medresu, Pravni i Filozofski fakultet (orijentalni jezici: arapski, turski i perzijski) završio je u Sarajevu.

Magistarski rad pod naslovom *Uspostava i pravni položaj Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini 1882-1899. godine*, odbranio je 2000, a doktorski rad pod naslovom *Šerijatsko pravo i nauka šerijatskog prava u Bosni i Hercegovini u prvoj polovini XX stoljeća*, 2003. godine.

Radio je kao prevodilac za arapski jezik u Libiji, profesor, odgajatelj i sekretar u Gazi Husrev-begovoj medresi u Sarajevu, prvi direktor i prvi urednik Muslimanske novinske agencije (MINA), urednik časopisa *Islamska misao*, novinar i urednik u sedmičnom listu *Ljiljan*, izvršni urednik časopisa *Ljudska prava*. Član je Redakcije *Godišnjaka* Pravnog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, Redakcije *Pregleda*, časopisa Univerziteta u Sarajevu i šef je Katedre za historiju prava i komparativno pravo na Pravnom fakultetu Univerziteta u Sarajevu. Autor je više knjiga (udžbenika i monografija) i nekoliko desetina članaka iz historije države i prava, kulturne i političke historije Bosne i Hercegovine.

DŽEKO Lebiba (rođ. Nametak), magistrica etnoloških nauka, je rođena u Sarajevu 1969. godine. Filozofski fakultet, Odsjek za orijentalistiku završila u Sarajevu. Magistrirala je etnološke i kulturno-antropološke znanosti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, Odsjeku za etnologiju i kulturnu antropologiju sa temom *Antropološko tumačenje lika žene u književnom djelu Alije Nametke (prilog proučavanju antropologije žene u Bosni i Hercegovini)*. Od 1996. godinu je zaposlena u Zemaljskom muzeju Bosne i Hercegovine u Odjeljenju za etnologiju, a od 2010. godine je u zvanju muzejske savjetnice. U više navrata je obavljala dužnost načelnika Odjeljenja za etnologiju. Lebiba Džeko je autorica 12 autorskih, koatorskih i zajedničkih izložbi i kataloga od kojih su najznačajnije: "Motivi i ukrašavanje na bošnjačkom gradskom pokućstvu", "Milan Karanović život i rad", "Sarajevo između dvije carevine", "Gizdava nit", i dr., te autorica više stručnih i naučnih članaka. Radila je kao stručni saradnik na realizaciji stranih izložbenih postavki u Gazi Husrev-begovoj biblioteci i Franjevačkom samostanu u Tomislavgradu, te kao stručni saradnik za etnološku zbirku u Bošnjačkom institutu – Fondacija Adila Zulfikarpašića. Od 2011. godine pohađa doktorski studij na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

EFENDIĆ Nirha je rođena 20. 04. 1979. godine u Zvorniku. Završila je osnovnu školu u Srebrenici, a Islamsku gimnaziju "Dr. Ahmed Smajlović" u Zagrebu. Arapski jezik i knjiženost i perzijski jezik i književnost diplomirala je na Filozofskom fakultetu u Sarajevu, na istom magistrirala 2009. godine. Rad sa temom "Bošnjačka usmena lirika - kulturno historijski okviri geneze i poetička obilježja" 2014. godine odbranila je i stekla zvanje doktora književno-historijski

nauka na Filozofskom fakultetu u Sarajevu. Zaposlena je u Zemaljskom muzeju u Sarajevu kao kustos za usmenu poeziju Etnološkog odjeljenja, od 2011. kao istraživač-saradnik za oblast usmene poezije. Učesnica je domaćih kongresa, konferencija, okruglih stolova. Oblast kojom se bavi je bosanskohercegovačka usmena tradicija, sevdalinke, uspavanke, mitološke pjesme. Kao član stručnog tima Zemaljskog muzeja učestvuje u više projekata etnološkog istraživanja kao što su: Prusac, Kraljeva Sutjeska, Srebrenica, Konjic... Radove sa skupova na kojima je aktivno učestvovala objavila je u zbornicima radova. Saradnica je stručnih časopisa i redakcija u zemlji i inostranstvu gdje je također objavila više radova. Osim arapskog i perzijskog jezika, koristi se i engleskim jezikom na čijem je usavršavanju radila boraveći u više navrata duži period u Velikoj Britaniji. U Zemaljskom muzeju se ističe pedagoškim radom u okviru dnevnih obaveza. Posebno se posvećuje svom zavičaju (Srebrenica) brineći se za očuvanje usmenog naslijeđa Bošnjaka na području Srebrenice istražujući način života prognanog i raseljenog stanovništva Srebrenice nastanjenog u okolini Sarajeva.

FAZLIBEGOVIĆ Emir je rođen 28. 04. 1953. u Mostaru. Na Medicinskom fakultetu u Beogradu je diplomirao 1976, a magistrirao 1987. Doktorsku disertaciju je odbranio 2006. na Medicinskom fakultetu u Sarajevu. Godine 1987. je položio specijalistički ispit iz interne medicine i okončao obuku iz ehokardiografije, a titulu primarijusa dodijelilo mu je Federalno ministarstvo zdravstva 2001. godine. Promoviran je u Fellow of ESC 2002, dok je diplomu evropskog kardiologa dobio 2005. Primljen je 2013. za dopisnog člana Bosanskohercegovačko-američke akademije nauka i umjetnosti u Washingtonu (BHAAAS).

Od 1987. do 1992. radio je kao rukovodilac projekta *Univerzitetsko područje Mostar*. Do 1992. godine bio je rukovodilac i direktor Škole Crvenog krsta Bosne i Hercegovine. Od 1991. do 1995. proveo je rat u Ratnoj bolnici u Mostaru, a potom u Kliničkoj bolnici Mostar, te Sveučilišnoj kliničkoj bolnici Mostar gdje radi i danas, i to kao kardiolog - šef Odsjeka u postkoronarnoj jedinici sa postintenzivnom njegom i šef Ehokardiografskog i pace-maker kabineta Interne klinike. Učestvovao u projektu "Zdravlje za sve" Instituta za socijalnu medicinu Medicinskog fakulteta UMC Sarajevo (2000.) Izabran je u zvanju docenta na Nastavničkom fakultetu Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru za užu naučnu oblast Medicina sporta 2007. godine.

Do danas je objavio 117 stručnih radova kao prvi autor, 129 kao koautor, te objavio 15 knjiga monografija i vodiča za kardiovaskularne bolesti ESC-a kao prvi autor, te 23 knjige i vodiče ESC-a kao koautor.

Učesnik je na 97 naučnih konferencija Evropskog udruženja kardiologa, Svjetskog udruženja kardiologa, nacionalnih udruženja kardiologa pojedinih susjednih zemalja, Turske, Egipta, Tunisa, te kongresa, simpozija i sastanaka Udruženja kardiologa BiH, organizator je IV i VII kongresa kardiologa i angiologa BiH (2007. i 2016. godine).

GUŠIĆ Sejdalija je rođen 25. 11. 1956 . godine u Plani - Han Pijesak. Osnovno i gimnazijsko školovanje završava u Sarajevu. Na Odsjeku orijentalistike Filozofskog fakulteta u Sarajevu diplomirao je 1980. godine i stekao zvanje diplomiranog orijentaliste (arabista i turkolog). Od 1981. godine radi u JU Historijski arhiv u Sarajevu kao arhivist i rukovodilac Orijentalne zbirke Arhiva. U ovoj ustanovi od 2001. do septembra 2011. godine obavlja dužnost direktora. Od septembra 2011. do decembra 2013. godine je radio na poziciji arhivskog savjetnika i šefa Odsjeka za naučnu, kulturnu, prosvjetnu i izdavačku djelatnost. Od februara 2012. godine do decembra 2013. godine član je Upravnog odbora Historijskog arhiva u Sarajevu iz reda uposlenih. Trenutno je na dužnosti v.d. direktora Arhiva.

U decembru 2003. godine bio je inicijator formiranja Arhivističkog udruženja Bosne i Hercegovine. Nakon formiranja udruženja, izabran je za predsjednika Upravnog odbora. Od 2009. do maja 2013. godine je predsjednik Skupštine Arhivskog udruženja Bosne i Hercegovine. U aprilu 2005. godine izabran je u najveće stručno zvanje - *arhivski savjetnik*.

Učesnik je na više međunarodnih skupova (Slovenija, Hrvatska, Njemačka, Austrija, Turska, Mađarska, Srbija, i dr.). Također je bio zvanični predstavnik Bosne i Hercegovine na dva Kongresa ICA (Međunarodnog arhivskog vijeća) koji su održani u augustu 2004. godine u Beču - Austrija i julu 2008. godine u Kuala Lumpuru - Malezija.

Član je redakcija: *Arhivska praksa*, Tuzla, *Prilozi za istoriju Sarajeva*, Sarajevo, *Malo poznata zanimanja*, Historijski arhiv Sarajevo, Muzej Sarajeva, Sarajevo i drugih. Aktivno govori ili se služi arapskim, turskim, engleskim i ruskim jezikom.

Godine 2013. je magistrirao na Filozofskom fakultetu u Sarajevu na temu *Obnova i razvoj Sarajeva u prvim decenijama 18. stoljeća*.

Senat Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru 26. 02. 2015. godine prihvatio mu je temu doktorke disertacije pod nazivom *Sarajevo i Sarajevski kadiluk u 18. stoljeću*.

U prethodnom periodu Sejdalija Gušić je napisao i objavio kao autor i koautor osam monografija i stručnih publikacija, 15 stručnih i naučnih radova, 13 izložbi i kataloga izložbi. Glavni je i odgovorni urednik tri publikacije, te recenzent šest knjiga.

HADŽIEFENDIĆ-PARIĆ Remzija je rođena 04. 08. 1955. u Malom Zvorniku, gdje je završila osnovnu školu. Gimnaziju je završila u Zvorniku, a na Odsjeku za južnoslavenske jezike i književnosti Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu diplomirala 1978. Magistrirala je na Filološkom fakultetu u Beogradu (tema magistarskog rada su turcizmi u romanima *Derviš i smrt* i *Na Drini ćuprija*). Na Filozofskom fakultetu u Sarajevu doktorirala je 1991. (s temom o deminuciji i augmentaciji u jeziku). Od 1978. zaposlena je na Filo-

zofskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu, gdje je u zvanju docenta predavala Lingvističku stilistiku i predmete savremenog jezika. Od 1992. živi u Zagrebu i radi kao profesor jezika u Islamskoj gimnaziji dr. Ahmeda Smajlovića.

Kao vanredni profesor od 1996. predaje savremeni jezik, *Lingvističku stilistiku* i *Opću lingvistiku* na Islamskom pedagoškom fakultetu i Pedagoškom fakultetu Univerziteta u Bihaću (odsjeci: Bosanski jezik i književnost, Njemački jezik i književnost, Engleski jezik i književnost). Na II ciklusu studija na Pedagoškom fakultetu Univerziteta u Bihaću vodila je predmete *Onomastika* i *Retorika*. Na Filozofskom fakultetu u Sarajevu na III ciklusu studija (Doktorski studij) gostovala je s predavanjima iz savremenog bosanskog jezika. Predavala je kao gostujući profesor na Filozofskom fakultetu u Tuzli (odsjeci: Bosanski jezik, Žurnalistika) i Islamskoj pedagoškoj akademiji u Zenici.

Objavila je osamdesetak znanstvenih i stručnih radova, te prijevoda. Autorica je triju školskih udžbenika bosanskoga jezika za osnovnu školu i gimnaziju. Bila je jedan od recenzenata i član pravopisne komisije prvog *Pravopisa bosanskog jezika* (1996), član redakcijskog odbora *Rječnika bosanskog jezika* autora Dževada Jahića (od 2010), čiji je izdavač Akademija nauka BiH, i jedan od recenzenata prvog savremenog *Rječnika bosanskog jezika* (izd. Filozofski fakultet, Sarajevo, 2011), itd. Osnovno područje njenog bavljenja je lingvistička stilistika, lingvistika teksta, diskursna analiza. Recenzirala je više udžbenika, stručnih i naučnih knjiga. Bila je, između ostalog, i član redakcije "Književnog jezika" i "Književnih novina" (Sarajevo), "Bošnjačke pismohrane" i "Behara" (Zagreb), "Bosanskog jezika" (Tuzla).

Sudionica je brojnih naučnih kongresa, konferencija i simpozija u regiji i Evropi (Slovenija, Njemačka, Poljska, Bosna i Hercegovina, Hrvatska).

HADŽIZUKIĆ Dijana je rođena u Kiseljaku 1969. godine gdje je završila osnovnu školu. Potom je završila sarajevsku Prvu gimnaziju, te diplomirala na Odsjeku za istoriju književnosti naroda i narodnosti SFRJ i srpskohrvatski jezik Filozofskog fakulteta u Sarajevu, gdje je 2006. godine odbranila magistarski rad na temu "Žena u romanima Ćamila Sijarića". Doktorsku disertaciju "Poetski diskurs u bošnjačkom romanu" 2009. godine odbranila je na Fakultetu humanističkih nauka Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru. U izdanju Salvističkog komiteta BiH objavila je monografiju *Poetski diskurs u bošnjačkom romanu*, a zatim knjigu studija *Književna Hercegovina: ogledi o piscima i književnim pojavama*. Učestvovala je u radu brojnih domaćih i međunarodnih naučnih skupova. Naučne i stručne radove do sada je objavljivala u "Novom izrazu", "Životu", "Diwanu", "Pismu", "Godišnjaku" BZK Preporod, "Slovu Gorčina", "Beharu" i "Istraživanjima".

Na Univerzitetu "Džemal Bijedić" u Mostaru radi od 1995. godine, a na Fakultetu humanističkih nauka od njegovog osnivanja, gdje je danas rukovoditelj Odsjeka za bosanski jezik i književnost.

HODŽIĆ Jasmin je rođen 09. 03. 1984. godine Stocu. Godine 2003. stiče zvanje elektrotehničara računarske tehnike i automatike, po završetku Elektrotehničke škole u Mostaru. Na Odsjeku za bosanski jezik i književnost Fakulteta humanističkih nauka na Univerzitetu "Džemal Bijedić" u Mostaru je stekao diplomu profesora bosanskog jezika i književnosti 2009. godine. Na istoimenom fakultetu stiče zvanje magistra humanističkih nauka iz područja lingvistike, 2013. godine, odbranivši magistarski rad na temu: *Sintaksičko-semantička analiza katenativnih glagola u bosanskom jeziku*.

Bosanski jezik i književnost je kao srednjoškolski profesor predavao u Karadoz-begovoj medresi, te u Mašinsko-saobraćajnoj školi u Mostaru.

Godine 2011. na matičnom fakultetu izabran je u zvanje asistenta, uža naučna oblast lingvistika, poslije čega u svojstvu saradnika radi na Odsjeku za bosanski jezik i književnost i na Odsjeku za komunikologiju, a od 2015. u svojstvu saradnika za lingvistiku radi na Nastavničkom fakultetu u Mostaru.

Učestvuje na domaćim i međunarodnim naučnim i stručnim konferencijama o lingvistici i filologiji, i objavljuje radove u časopisima Instituta za jezik Univerziteta u Sarajevu, Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje u Zagrebu, Instituta za crnogorski jezik i književnost u Podgorici, Filozofskog fakulteta u Mariboru, Fakulteta humanističkih nauka u Mostaru, Nastavničkog fakulteta u Mostaru, Internacionalnog Burč Univerziteta u Sarajevu, Filozofskog fakulteta u Zenici, Pedagoškog fakulteta u Bihaću, Bosanskog filološkog društva u Sarajevu, Slavističkog komiteta u Sarajevu i drugoj naučnoj i stručnoj periodici.

Nakon učešća na Drugom simpoziju o bosanskom jeziku, izabran je za člana Komisije za izradu zaključaka Simpozija.

Godine 2014. objavio je knjigu: *Ogledi iz lingvistike i filologije*, u izdavaštvu Narodne biblioteke Mostar.

Od 26. februara 2015. kandidat je za odbranu doktorske disertacije, na temu: *Tipovi sintaksičkog ambigviteta u bosanskom jeziku* (prijavljene na Fakultetu humanističkih nauka Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru).

Od februara 2016. zaposlen je u Institutu za jezik Univerziteta u Sarajevu, kao stručni saradnik na Odjeljenju za proučavanje savremenog jezika.

HUSEINPAHIĆ Ajdin je rođen 14. 05. 1984. godine u Zenici. Osnovnu i srednju školu završava u Zenici, nakon čega, akademske 2003/2004. godine, upisuje Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu. Diplomirao je 24. 02. 2008. godine sa prosječnom ocjenom 9,4 te stekao zvanje diplomiranog pravnika. Tokom studija dobio je posebno priznanje dekana Pravnog fakulteta Univerziteta u Sarajevu za postignut odličan uspjeh tokom studija. Naposredno nakon dodiplomskog studija, akademske 2008/2009. upisuje postdiplomski studiji na Pravnom fakultetu Univerziteta u Zenici (katedra za građansko pravo), gdje s prosječnom ocjenom 9,1 polaže sve ispite, te koncem 2011. godine pristupa

proceduri prijave teme magistarskog rada. Sredinom novembra 2012. godine s uspjehom je odbranio magistarski rad na temu *Tutela impuberum i pozitivno pravna zaštita i odgoj djece bez roditeljskog staranja u BiH*. Trenutno je u zvanju docenta angažiran na predmetu Rimskog prava na Katedri za historiju države i prava. Imajući u vidu specifičnost teme magistarskog rada i njegovu naučnu sklonost, angažiran je i na Katedri za građansko pravo na predmetima: Nasljedno pravo, Bračno pravo i Roditeljsko i starateljsko pravo. Od 2011. godine obavlja dužnosti jednog od izvršnih urednika časopisa Anali Pravnog fakulteta Univerziteta u Zenici, a od 2012. godine je odlukom šefa Katedre za historiju države i prava imenovan za tehničkog sekretara Katedre.

Nakon odbrane doktorske teze pod naslovom *Historijski i pravni aspekti primjene instituta legitima portio i njegova pravna dejstva u pravnim sistemima na tlu Bosne i Hercegovine* na Pravnom fakultetu Univeziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru i stjecanju zvanja doktora pravnih nauka, Ajdin Huseinspahić se posvetio naučno-istraživačkom radu u kojem kombinirajući komparativno-pravni i pozitivno-pravni metod pristupa sagledavanju i naučnoj opservaciji nasljedno-pravnih i porodično-pravnih pravnih instituta. Do sada je objavio znatan broj radova.

JALIMAM Salih je rođen u Zenici 30. septembra 1951. godine. U rodnom mjestu završio je osnovnu školu i gimnaziju. Filozofski fakultet, Odsjek istorija završio je u Sarajevu gdje je 11. februara 1975. diplomirao temom "Crkva bosanska u 15. vijeku (na primjeru testamenta gosta Radina)". Na Filozofskom fakultetu u Sarajevu magistrirao je 24. maja 1982. temom "Susret franjevaca i dominikanaca na teritoriji srednjovjekovne bosanske države". Doktorirao je na Filozofskom fakultetu u Tuzli 23. novembra 1998, odbranivši doktorsku disertaciju pod naslovom "Djelatnost dominikanaca u srednjovjekovnoj Bosni". Radio je u osnovnoj i srednjoj školi, Muzeju grada Zenice i u Centru vojnih škola Armije RBiH. Predavao je srednjovjekovnu historiju na Filozofskom fakultetu u Tuzli, Pedagoškom fakultetu u Bihaću, Fakultetu humanističkih nauka u Mostaru i Pedagoškom fakultetu u Zenici. Od 1. oktobra 2005. angažovan je na Pravnom fakultetu Univerziteta u Zenici na katedri: Historija države i prava Bosne i Hercegovine. Dekan je Pravnog fakulteta u Zenici (do 24. decembra 2009.) i šef Katedre historije države i prava i predsjednik Vijeća postdiplomskog studija na Pravnom fakultetu u Zenici. Bio je član Upravnog odbora Univerziteta u Zenici i Senata Univerziteta, a sada je član Senata Bošnjačkog instituta, Savjeta BZK "Preporod" Sarajevo. Bio je član Redakcije Godišnjaka Društva historičara BiH, Gračaničkog glasnika i časopisa Stav, glavni i odgovorni urednik Zbornika radova Pedagoškog fakulteta i Društvenih istraživanja. U zvanje višeg asistenta, uža naučna oblast: Historija Bosne i Hercegovine u srednjem vijeku izabran je 11. novembra 1996. godine (Filozofski fakultet Univerziteta u Tuzli), a u docenta, nastavno-naučna oblast:

Historija srednjovjekovne bosanske države 22. februara 1999. (Filozofski fakultet Univerziteta u Tuzli). U nastavno-naučno zvanje vanredni profesor za naučnu oblast Historijske nauke na Pravnom fakultetu Univerziteta u Zenici izabran je 25. januara 2006. Redovni profesor je od 29. januara 2011. (Pravni i Filozofski fakultet Univerziteta u Zenici i Fakultet humanističkih nauka Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru).

Polje naučnog interesa je široko. Objavio 36 je knjiga, napisao preko 150 radova iz historije Bosne i Hercegovine i preko 100 prikaza, recenzija i osvrta. Najbolje rezultate je ostvario na polju vjerskih prilika u srednjovjekovnoj Bosni, naročito pišući o bogomilima, franjevcima i dominikancima, te o historiji Zenice. Učestvovao je sa referatima na 60 međunarodnih naučnih skupova, simpozija i naučnih konferencija.

JOLDIĆ Adil je rođen 02. 04. 1984. u Zenici. Godine 2007. je završio Fakultet informacijskih tehnologija Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru nakon čega je zaposlen kao asistent na istom fakultetu. Izbor u zvanje asistenta dobio je za užu naučnu oblast Softverski inženjering (gdje i sada radi). Postdiplomski studij završio je 2011. godine na Fakultetu informacijskih tehnologija. Trenutno je student doktorskog studija na Elektrotehničkom fakultetu Univerziteta u Sarajevu. Kao koautor objavio je više radova u zbornicima radova indeksiranih konferencija (IEEE Xplore, INSPEC, i dr.).

JOLIĆ Robert je rođen u Kongori kod Tomislavgrada 14. travnja 1967. Nakon završene osnovne škole u rodnom mjestu pohađa Franjevačku gimnaziju u Visokom (BiH). Studij teologije i filozofije pohađa u Sarajevu i Zagrebu, a dovršava u Grazu (Austrija). Svećenik je Katoličke crkve, franjevac. Kao svećenik je djelovao u Hercegovini, Hrvatskoj i SAD-u. God. 2001. u Zagrebu je upisao poslijediplomski studij na Filozofskom fakultetu. U svibnju 2004. obranio je magistarski rad. Na istome je fakultetu u ožujku 2009. obranio doktorski rad te postigao naslov doktora znanosti. Do sada je objavio više knjiga. Uredio je nekoliko zbornika radova i monografija. Radove objavio u više znanstvenih časopisa. Sudjelovao je na brojnim znanstvenim simpozijima, okruglim stolovima, tribinama. Predaje na PMF-u u Mostaru.

JOVIĆ Ivo Miro je rođen 15. VII. 1950. godine u Trebižatu - Čapljina. Diplomirao je na Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta u Sarajevu. Radio je u srednjim školama u Ilijašu, Kiseljaku, Kreševu i Fojnici. Bio je ravnatelj Centra za kulturu Kiseljak i ravnatelj Srednje škole Kiseljak, doministar u Ministarstvu prosvjete, znanosti, kulture i športa Srednjobosanskog kantona/županije, zastupnik u Parlamentarnoj skupštini BiH i član Predsjedništva BiH 2005-2006. Intenzivnije se bavi znanstvenim radom od zaposlenja na Sveučilištu Vitez, a nakon

što je 2012. godine doktorirao u Banjaluci. Učesnik je više znanstvenih skupova, svečanih akademija, obljetnica. Dobitnik je brojnih priznanja, plaketa i povelja, a najznačajnije je odličje od Sv. Oca Benedikta XVI 2008. godine.

KAJAN Ibrahim - Nakon školovanja u rodnom Mostaru diplomirao je na Pedagoškoj akademiji u Dubrovniku i Fakultetu za defektologiju u Zagrebu, u kojem je nastanjen od 1969. Magistrirao je i doktorirao na Fakultetu humanističkih nauka Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru. Radio je u Zagrebu kao lektor, bibliotekar, urednik časopisa, itd. Akademsku godinu 1989/90. proveo je na naučnom istraživanju u Ankari i Istanbulu. Od 1992. glavni je urednik časopisa "Behar", pokrenutog u zagrebačkom KDB "Preporod", čiji je osnivač i predsjednik (1991-2001).

Radio Zagreb emitirao je 5 njegovih radiodrama, od kojih je jedna za djecu, a Radio FBiH "Katarinu Kosaču – posljednju večeru", koja je doživjela 2 scenske postavke: prvo ju je na scenu postavio Mostarski teatar mladih (2003) u režiji Seada Đulića i Tanje Miletić-Oručević, a potom kultno sarajevsko pozorište SARTR, u režiji Gradimira Gojera.

Od 2001. godine radio je kao pomoćnik ministra za kulturu u Ministarstvu prosvjete, nauke, kulture i sporta HNK, a potom kao profesor na mostarskom Fakultetu humanističkih nauka, gdje je jedno vrijeme bio i vršilac dužnosti dekana.

Član je Društva pisaca Bosne i Hercegovine i Društva hrvatskih pisaca; član P.E.N. Centra Bosne i Hercegovine; Dopisni član Bosanskohercegovačko-američke akademije nauka i umjetnosti (BHAAAS), USA (2015).

Djela:

Arabija ljubavi, pjesme, Sarajevo, 1967, *Al-Sajab i kamena vaza*, Zagreb, 1969, *Kuću dok nađeš*, pjesme, "August Cesarec", Zagreb, 1978, *Žuta ptica*, Sarajevo, 1980. i Wuppertal, 1993, *Ljubavni huhujek*, pjesme, "Veselin Masleša", Sarajevo, 1989, *Muslimanski danak u krvi*, publicistika, 1992, *Zavođenje Muslimana*, Zagreb, 1992, *Ljubavi je malo*, Wuppertal - Zagreb, 1994, *Pod beharom moje janje spava*, antologijska čitanka dječijeg bošnjačkog pjesništva, Zagreb, 1996, *Bošnjak na Trgu bana Jelačića*, Zagreb, 1998, *Tragom Božijih poslanika*, putopis, Tešanj 1999, Mostar, 2005. i 2016, *Melek*, Sarajevo, 2002, *Druga bajka*, Zenica, 2002, *Smijeh koji je pobjegao*, Tuzla, 2003, *Katarina Kosača - posljednja večera*, Tešanj, 2003, *Katarina, kraljica bosanska*, Tuzla, 2004. i 2005; Zagreb, 2007. i 2012, Sarajevo, 2007, Mostar, 2014, *Gospodari i sluge tinte*, Tešanj, 2005, *Grubići i nježnići*, Zagreb, 2006, *Tragom bosanskih kraljeva*, Tuzla, 2007, *Djedice unučice pričalice*, Sarajevo, 2008, *Razvoj i oblici dječjeg bosanskohercegovačkog romana*, Sarajevo, 2008, *Pogled u Bosnu - Tragom bosanskih kraljeva*, Sarajevo, 2010, *Grad velike svjetlosti. Mostarske vedute*, Mostar, 2014.

Nagrade:

Dobitnik je brojnih nagrada između ostalih: “Antun Branko Šimić”, Nagrada “Planjaja”, “Zlatno pero”, a nominiran je za nagrade “Skender Kulenović”, “Hasan Kaimija” i međunarodnu nagradu “Mali princ”.

KALAJDŽIJA Alen je rođen 31. 12. 1977. godine u Sarajevu. Nakon osnovnoškolskog obrazovanja u Sarajevu i srednjoškolskog u Zagrebačkoj medresi “Dr. Ahmed Smajlović”, 1997. godine upisuje se na Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, gdje diplomira 2002. godine na Odsjeku za bosanski, hrvatski i srpski jezik i književnost. Godine 2003. upisuje se na Postdiplomski studij iz lingvistike na Filozofskom fakultetu u Sarajevu, gdje magistarski rad pod naslovom *Razvoj refleksa glasa jata i formiranje poetskoga ikavskog manira* završava 2007. Na Fakultetu humanističkih nauka Univerziteta “Džemal Bijedić” u Mostaru radio je od akademske 2002. do 2012. U periodu 2003–2011. recenzirao je preko 30 udžbenika za osnovnu i srednju školu za predmet Bosanski jezik i književnost. Imao je nekoliko međunarodnih stručnih usavršavanja u Njemačkoj (Würzburg, Erlangen). U akademskoj 2007. godini angažiran je na Trakijskom univerzitetu u Republici Turskoj na Katedri za bosanski jezik, gdje je bio izabran u zvanju asistenta. Obavljao je više godina funkciju sekretara časopisa Fakulteta humanističkih nauka *Istraživanja*. U koautorstvu s Munirom Drkićem u Mostaru je 2010. godine izdao knjigu *Omer Humo: Sehletul-vusul*. Godine 2013. u Institutu za jezik u Sarajevu objavio je autorsku knjigu pod naslovom *Refleksi jata u bosanskom alhamijado pjesništvu. Ikavski poetski manir*. Dosada je objavio preko 60 radova, uključujući izvorne naučne članke, stručne radove i prikaze. Radove i članke objavljivao je u časopisima: *Pismo, Istraživanja, Godišnjak BZK Preporod, Bosnian studies, Književni jezik, Didaktički putokazi, Anali Gazi Husrev-begove biblioteke, Prilozi za orijentalnu filologiju, Slovo Gorčina, Behar, Novi Izraz, Znakovi vremena*, i dr. Sudjelovao je na 25 domaćih i međunarodnih naučnih konferencija, simpozija i okruglih stolova. Više puta bio je promotor različitih izdanja iz oblasti bosnistike. Jedan je od stručnih saradnika pri izradi *Rječnika bosanskog jezika* autora Dževada Jahića. Godine 2012. izabran je za višeg stručnog saradnika u Institutu za jezik u Sarajevu, a iste godine uspješno je odbranio doktorsku disertaciju na Filozofskom fakultetu u Sarajevu pod naslovom *Jezički izraz Hörmannove zbirke usmene epike u odnosu na novoštokavsku folklornu koine*. Drugi simpozij o bosanskom jeziku održan 12. i 13. marta 2015. godine u organizaciji Instituta za jezik vodio je kao predsjednik Organizacionog odbora. Godine 2013. izabran je u zvanje naučnog saradnika u Institutu za jezik u Sarajevu. Iste godine imenovan je za direktora Instituta za jezik i za urednika časopisa *Književni jezik*.

KARAVDIĆ Zenaida je rođena 12. 3. 1979. godine u Sarajevu. 2004. godine diplomirala je bosanski jezik, a 2005. književnost naroda Bosne i Hercegovine na Odsjeku za bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnosti naroda Bosne i Hercegovine na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu. Na istom fakultetu 2014. godine magistrirala na temu *Sintaksičke osobine ijekavskošćakavskoga govora Sarajeva*, stekavši titulu magistar nauka.

Kao profesor bosanskog jezika i književnosti radila je u “Perzijsko-bosanskom koledžu sa internatom” u Lješevu, Ilijaš od 2005. do konca 2006. godine. Na početku 2007. godine prelazi u Akademiju nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine kao tehnička podrška Nacionalnoj komisiji Bosne i Hercegovine za Općeslavenski lingvistički atlas, a radila je i poslove stručnog saradnika za izdavačku djelatnost. Od 2008. do 2011. godine na mjestu asistenta na Pedagoškom fakultetu Univerziteta u Zenici, Odsjek za bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost kao spoljni saradnik držala je vježbe iz predmeta Opća lingvistika, Dijalektologija, Leksikologija, Frazeologija, Staroslavenski jezik, Historija jezika, Akcentologija, Poredbena gramatika slavenskih jezika, Lingvistika XX stoljeća... Pored toga, od 2008. do 2014. godine, također u svojstvu spoljnog saradnika, je radila kao lektor za bosanski jezik na Internacionalnom Burch Univerzitetu, a 2009. godine izabrana je za asistenta na predmetu Opća lingvistika na Islamskom pedagoškom fakultetu Univerziteta u Zenici. Od 2015. godine radi u Institutu za jezik kao viši stručni saradnik.

Sarađivala je na izradi Rječnika bosanskog jezika (Halilović, Palić, Šehović, Sarajevo 2011). Kao stipendista DAAD-a bila na studijskom boravku u Njemačkoj od januara do aprila 2004. godine, gdje je držala konverzijski kurs za studente bosanskog/hrvatskog/srpskog jezika na Institut für Slavistik na Julius-Maximilians-Universität Würzburg. Potpredsjednica je Udruženja za primijenjenu lingvistiku Bosne i Hercegovine (The Association for Applied Linguistics in Bosnia and Herzegovina – AALBiH). Objavila je jedan udžbenik i 16 naučnih i stručnih radova u časopisima *Pismo* i *Godišnjak* te na naučnim skupovima u Bosni i Hercegovini i zemljama u okruženju.

KATZ Vera radi kao viša znanstvena suradnica u Institutu za historiju Univerziteta u Sarajevu. Najveći broj njenih bibliografskih jedinica odnosi se na razdoblje moderne historije s akcentom na povijesti Bosne i Hercegovine u drugoj polovini 20. stoljeća. Sudjelovala je u radu nekoliko redakcija renomiranih časopisa, kao i na brojnim domaćim i međunarodnim znanstvenim konferencijama i projektima. Od 2008. do 2016. bila je glavna i odgovorna urednica časopisa *Historijska traganja* u izdanju Instituta za historiju.

KODRIĆ Sanjin, profesor je bošnjačke književnosti i teorije književnosti na Odsjeku za književnosti naroda Bosne i Hercegovine Filozofskog fa-

kulteta Univerziteta u Sarajevu, gdje je i šef Odsjeka za književnosti naroda Bosne i Hercegovine, kao i voditelj Centra za naučnoistraživački rad i stručne aktivnosti.

Uz gostovanja i predavačke angažmane na više univerziteta u Bosni i Hercegovini i inostranstvu, gdje je predavao na osnovnim, magistarskim i doktorskim studijima, te različite druge domaće i međunarodne naučne, akademske i profesionalne aktivnosti, član je i Redakcije za izdavačku djelatnost te Redakcije časopisa *Radovi* Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, član Uredništva časopisa Instituta za bosanski jezik i književnost u Tuzli *Bosnistika plus* te saradnik Instituta za bošnjačke studije pri BZK "Preporod", gdje je i član Redakcije edicije *Bošnjačka književnost u 100 knjiga*. Predsjednik je Matičnog odbora BZK "Preporod", jedan od osnivača i zamjenik predsjednika Slavističkog komiteta u Bosni i Hercegovini, gdje je i rukovodilac Odjeljenja za književnost i kulturalne studije te urednik u Redakciji biblioteke *Bosnistika* i urednik kongresnih zbornika *Bosanskohercegovački slavistički kongres*, kao i član rukovodstva Bosanskog filološkog društva, gdje je urednik za oblast književnosti u Redakciji časopisa *Pismo* i urednik konferencijskih zbornika *Sarajevski filološki susreti*. Također, između ostalog, član je i Komisije za komparativno proučavanje slavenskih književnosti pri Međunarodnom komitetu slavista, kao i inostrani član uredništava časopisa *Philological Studies*, *Południowosłowiańskie Zeszyty Naukowe*, *Poznańskie Studia Slawistyczne*, *Slawistyka* i *Univerzitetska misao*.

Posebno se bavi novijom bošnjačkom i bosanskohercegovačkom književnošću (19. i 20. st.), naročito u vezi s pitanjima kulturalnog pamćenja, interkulturalnosti i interliterarnosti, kao i teorijom historije književnosti. Pored *Historije novije bošnjačke književnosti*, koju trenutno piše, te niza uređenih i/ili priređenih izdanja, autor je triju naučnih knjiga – *Književna prošlost i poetika kulture (Teorija novog historicizma u bosanskohercegovačkoj književnohistorijskoj praksi)* (2010), *Književnost sjećanja: Kulturalno pamćenje i reprezentacija prošlosti u novijoj bošnjačkoj književnosti* (2012) i *Studije iz kulturalne bosnistike (Književnoteorijske i književnohistorijske teme)* (2016, u pripremi za štampu), kao i više od osamdeset naučnih i stručnih radova. Učesnik je ili voditelj dvadesetak naučnoistraživačkih projekata u Bosni i Hercegovini i inostranstvu, a organizirao je ili učestvovao u organizaciji većeg broja međunarodnih naučnih skupova, među kojima su i najznačajniji filološko-slavističko-bosniistički skupovi u Bosni i Hercegovini – *Sarajevski filološki susreti* (decembar 2010, decembar 2012, maj 2014, septembar 2016) te *Bosanskohercegovački slavistički kongres* (maj 2011, maj 2015).

KORIĆ Elma (r. Huseinbegović) je rođena 01. 05. 1976. godine u Sarajevu, gdje je završila osnovno i srednje obrazovanje te nastavila više obrazovanje na Odsjeku za orijentalistiku Filozofskog fakulteta u Sarajevu. Diplo-

mirala je 1999. godine na istom odsjeku i stekla zvanje diplomirani turkolog i arabista. Magistarski rad na Odsjeku za historiju odbranila je 2006. godine, a doktorsku disertaciju 2012. godine. Od 2000. godine zaposlena je u Orijentalnom institutu u Sarajevu prvo kao *asistent-pripravnik*, a zatim i *stručni saradnik-osmanista*. Od 2006. godine je u zvanju *viši stručni saradnik-osmanista*, a od 2012. godine u zvanju *naučni saradnik za historiju osmanskog perioda*.

Bavi se naučno-istraživačkim radom u oblasti osmanističkih studija. Njena uža oblast interesovanja jeste historija Bosne i Hercegovine u osmanском periodu (rani novi vijek). Uz naučnu osposobljenost posjeduje i stručne kompetencije u oblasti osmanske diplomatike i paleografije. Poznaje engleski i turski jezik, te osnove arapskog i perzijskog jezika. Pokazuje posebno interesovanje za upotrebu novih historijskih metoda u izučavanju osmanske Bosne kao pograničja, te upotrebu novih tehnologija u vizuelizaciji rezultata naučnog rada (Historijski GIS).

Objavila je naučnu monografiju *Životni put prvog beglerbega Bosne: Ferhad-paša Sokolović 1530-1590*, Posebna izdanja, XLIV Orijentalni institut Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2015. Učestvovala je u realizaciji nekoliko naučno-istraživačkih projekata te objavila niz naučnih radova u časopisima: *Prilozi za orijentalnu filologiju*, *Anali Gazi Husrev-begove biblioteke*, *Radovi Filozofskog fakulteta u Sarajevu*, *Povijesni prilozi*, te zbornicima radova sa naučnih skupova na kojima je učestvovala u zemlji i inostranstvu.

LONDRC Benjamina je rođena u Sarajevu 1991. godine. Diplomirala na Pravnom fakultetu Univerziteta u Sarajevu 2013. god., magistrirala na Pravnom fakultetu Univerziteta u Sarajevu 2014. godine. Dobitnica priznanja srebrena značka na Univerzitetu u Sarajevu, za izuzetan uspjeh tokom diplomskog i postdiplomskog studija. Godine 2015. diplomirala na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu, Odsjek za historiju. Zaposlena kao asistent na Pravnom fakultetu Univerziteta u Zenici, na katedri za Historiju države i prava BiH, gdje je ujedno i student druge godine doktorskog studija. Autor više naučnih radova, članaka, te bibliografija i prikaza. Učestvovala na brojnim međunarodnim i domaćim naučnim konferencijama.

MARIĆ Almir je rođen 13. 9. 1986. godine u Mostaru, gdje je završio osnovno i srednje obrazovanje. Fakultet humanističkih nauka, Odsjek za historiju, na Univerzitetu "Džemal Bijedić" u Mostaru, upisuje akademske 2005/06. Zbog postignutih rezultata tokom studija dobitnik je više rektorovih nagrada koje se dodjeljuju najboljim studentima, kao i zlatne medalje spomenutog Univerziteta. Odbranom diplomskog rada 2009. godine, stekao je zvanje profesor historije. Nakon uspješno završenog studija dobiva zvanje asistenta na Odsjeku za historiju Fakulteta humanističkih nauka u Mostaru za užu naučnu oblast *Historijske nauke*.

Drugi ciklus studija, oblast stari - srednji vijek završio je na Odsjeku za historiju Filozofskog fakulteta u Sarajevu. Magistarski rad odbranio je 27. 02. 2012. na temu *Gornja Neretva u prethistorijsko i antičko doba*. Završetkom II ciklusa studija i ispunjavanjem svih potrebnih uvjeta stekao je zvanje višeg asistenta za užu naučnu oblast *Historijske nauke*, na Odsjeku za historiju Fakulteta humanističkih nauka Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru. Doktorsku disertaciju pod nazivom *Antičko društvo na prostoru današnje Hercegovine* odbranio je 23. 11. 2015. godine na Filozofskom fakultetu u Sarajevu i time stekao zvanje doktor historijskih nauka.

Osim radova i prikaza knjige, izlagao je na nekoliko okruglih stolova i konferencija od kojih posebno treba istaknuti međunarodnu naučnu konferenciju *Bosnia and Herzegovina: in Common History and Multicultural Atmosphere of the Balkans* koju su zajednički organizirali Univerzitet iz Istanbula i Univerzitet u Sarajevu. Tokom akademske 2014/2015. boravio je u Grazu na Institutu za antičku historiju Univerziteta Karl Franzen, kao dobitnik stipendije Austrijske agencije za međunarodnu mobilnost i saradnju u obrazovanju, nauci i istraživačkom radu (OeAD-GmbH).

MARIĆ Irma je rođena 26. 1. 1986. godine u Mostaru. Završila je Osnovnu školu "Zalik" u Mostaru, a potom Drugu gimnaziju – pedagoški smjer, također u Mostaru, da bi 2004. godine započela studij bosanskog jezika i književnosti na Fakultetu humanističkih nauka, Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru. Studij je uspješno završila 2008. godine, diplomiravši na temu *Pripovjedač i pripovijedanje u prozama Ćamila Sijarića*, te tako stekla zvanje profesorica bosanskog jezika i književnosti. Tokom studiranja bila je stipendirana, prvo Egipatske ambasade, a potom Fondacije "Hastor".

Odmah nakon studija upisuje Interdisciplinarni postdiplomski studij, Kolegij za književnost, Fakulteta humanističkih nauka Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru. Nakon uspješno položenih ispita, pristupa izradi magistarske teme *Samoprepoznavanje kao egzistencijalni status u romanesknoj prozi Irfana Horozovića*. Uspješno je odbranila magistarski rad 13. 06. 2013. godine i dobila zvanje magistrice humanističkih nauka iz područja Književnosti. Zaposlena je na Fakultetu humanističkih nauka, Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru u zvanju višeg asistenta na Odsjeku za bosanski jezik i književnost i Komunikologija. Radove iz struke kontinuirano objavljuje u časopisima *Educa*, *Istraživanja*, *Slovo Gorčina* i *Behar*.

Učestvovala je na Prvom bosanskohercegovčkom slavističkom kongresu u Sarajevu, 2011. godine s temom *Orijentacija i karakterizacija pripadnosti nacionalnim književnostima unutar države Bosne i Hercegovine, te paralelizmi u južnoslavenskim okvirima*. Na Naučnom skupu o Maku Dizdaru na Fakultetu humanističkih nauka, 2012. godine, učestvuje s temom *Egzistencija samoprepoznavanja u poetici "Kamenog spavača" (Spavačevo slovo o čovjeku)*. Također

je bila sudionik naučnog skupa *Miroljubivi suživot, uzajamno poštovanje prema svetim knjigama* sa samostalnim prilogom *Sve osim lažnog sjaja*. Napisala je i recenziju za *Zbornik literarnih radova učenika srednjih škola povodom Dana nezavisnosti Bosne i Hercegovine, 2014 godine*.

Također, u organizaciji Fakulteta humanističkih nauka Univerziteta “Džemal Bijedić” u Mostaru, Instituta za jezik Univerziteta u Sarajevu, Udruženja “Slovo Gorčina” iz Stoca, učestvuje na međunarodnom naučnom skupu **Slovo o Aleksi Šantiću, Antunu Branku Šimiću i Zuki Džumhuru, s temom Poetska preobraženja Antuna Branka Šimića**. S temom *Postratna trauma u romanima Filmofil i Willam Shakespeare u Dar es Salamu, Irfana Horzovića* učestvuje na Sarajevskim filološkim susretima III, maja 2014. godine. U oktobru 2014. s pedagoškim timom iz Švedske učestvuje u projektu “Den Global Skolan” (Projekt globalne škole) koji se tiče razmjene nastavnika između Kraljevine Švedske i Bosne i Hercegovine s ciljem upoznavanja nastavnih procesa (prednosti i mana) u obje zemlje. Također, 2014. godine učestvuje kao predavač u radionici Razvijanje psihosocijalnih komunikacijskih vještina. Održala je programska uvodna predavanja i vježbe iz Vještina komuniciranja i Retorike pod nazivom – *Obrazovan čovjek jest slobodan čovjek*.

Posebno vrijedi istaknuti volonterski angažman u Fondaciji Hastor, neprofitnoj organizaciji koja stipendira učenike i studente iz cijele Bosne i Hercegovine.

Na Fakultetu humanističkih nauka Univerziteta “Džemal Bijedić” u Mostaru 22. 10. 2014. godine, uz mentorstvo prof. dr. Alije Pirića, redovnog profesora Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, prijavljuje doktorsku disertaciju pod nazivom *Poetički modeli u romanima Irfana Horzovića*.

MARKOVINA Roko je rođen 1945. godine u Čapljini (BiH), od oca Stanka, znanstvenog suradnika Duhanskog instituta u Mostaru, i majke Dušanke, rođene Bukvić, domaćice.

Osnovnu i srednju školu završio je u Mostaru, Fakultet strojarstva i brodogradnje, Odjel brodograđevni na Sveučilištu u Zagrebu, na kojemu je i magistrirao 1976. godine. Doktorirao je na Mašinskom fakultetu Univerziteta “Džemal Bijedić” u Mostaru 1991. godine.

Radio je u Brodogradilištu *Split* u Splitu (1970-1975), Vazduhoplovnoj industriji *Soko* u Mostaru (1975-1992), Brodogradilištu *Inkobrod* na Korčuli (1993-1998) te Fakultetu elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje Sveučilišta u Splitu (1998-2014), odakle je u zvanju redovitog profesora u trajnom zvanju otišao u mirovinu. Bio je i vanjski suradnik Mašinskog fakulteta Univerziteta “Džemal Bijedić” u Mostaru, u više navrata voditelj Katedre za brodogradnju, na stručnom, dodiplomskom i postdiplomskom studiju Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje Sveučilišta u Splitu, gostujući profesor na Stu-

diju morskog ribarstva i Pomorskom fakultetu Sveučilišta u Splitu, te “Politecnica di Bari” Sveučilišta u Bariju (Italija). U tri navrata je bio na stručnim i znanstvenim specijalizacijama iz suvremenih tehnologija u British Aerospace Industry (Engleska), te *Aerospatiale* i Institutu CETIM - Senlis (Francuska).

Tijekom dosadašnjeg rada objavio je preko 50 znanstvenih i stručnih radova, prezentiranih na domaćim i međunarodnim simpozijima te u više poznatih znanstvenih časopisa. Suautor je i patenta vrlo brzog broda, posebne forme *Glisirajuće krilo* sa Farukom Dizdarevićem, dipl. inž. vazd., a bio je voditelj jednog projekta Ministarstva znanosti obrazovanja i sporta RH, kao i suvoditelj jednog projekta Ministarstva nauke BiH.

Bio je tajnik Hrvatske udruge brodograditelja, član Hrvatske udruge proizvodnog strojarstva te Međunarodne udruge brodograditelja SNAME iz USA. Ušao je u Marquisovu knjigu *Who is who in the world* od 2006. godine, u 23. izdanju.

Bavio se sportom i društveno-političkim radom. Od igrača F.K. *Velež*, preko N.K. *Trnje* (Zagreb) do R.N.K. *Split* u nogometu. Jedan je od osnivača Tenis kluba *Mostar* i Vaterpolo kluba *Velež*. Bio je i predsjednik Saveza organizacija za fizičku kulturu (SOFK-Mostar), bass u klapi *Soko* – Mostar, te član Mješovitih zborova *Moreška* sa Korčule, *Mirta* iz Splita i *Sv. Roko* iz Lumbarde. Svira gitaru, a u slobodnom vremenu bavio se i slikarstvom, izlažući na nekoliko skupnih i samostalnih izložbi. Pisao je scenarije i vodio mnoge promocije i svečane obljetnice u Mostaru, Lumbardi, Korčuli i Splitu. Bio je član Vijeća udruženog rada u Mostaru (1978-1982), član Savjeta Univerziteta “Džemal Bijedić” u Mostaru (1983-1985), zastupnik u Skupštini BiH (1990- 1996). Bio je i ratni zapovjednik Civilne zaštite u Mostaru (1992), član Poglavarstva Općine Lumbarda na Korčuli (1997-2001). Za svoj uspješan rad više je puta nagrađivan: “Plaketa ACTIM” (Paris - Francuska), Plaketa V.I. *Soko* (Mostar), “Majska nagrada” grada Mostara (1983), Plaketa i Zlatna plaketa *Hrvatske udruge proizvodnog strojarstva* - Zagreb (2000. i 2003.), “Nagrada za životno djelo” Općine Lumbarda (2009), te nagradu “Mimar mira” Centra za mir i multietničku suradnju grada Mostara (2015). Oženjen je i otac je dvojice sinova, Damira (1973), glumca HNK iz Zagreba i Dragana (1981), doc. dr. sc. povijesti, pisca i publiciste. Od 2014. godine je u mirovini i živi između Splita, Mostara i Lumbarde na Korčuli.

MILIŠIĆ Senija je rođena u Sarajevu 1954. godine. Završila Filozofski fakultet u Sarajevu 1978. godine. Zaposlena u Institutu za istoriju u Sarajevu. Magistrirala na Filozofskom fakultetu u Sarajevu 1987. godine, *Emancipacija muslimanske žene u Bosni i Hercegovini nakon oslobođenja (1947-1952), s posebnim osvrtom na skidanje zara i feredže*. Radila na realizaciji nekoliko bosanskohercegovačkih i širih jugoslavenskih naučnoistraživačkih projekata. Učestvovala u radu više naučnih skupova u Bosni i Hercegovini i inostranstvu;

u organizaciji Savjeta Evrope učestvovala na više skupova sa temom *Nastava historije i Pisanje udžbenika historije* i u organizaciji Helsinškog odbora za ljudska prava učestvovala na više okruglih stolova. Od 1996. do 2000. godine u zvanju višeg asistenta predavala na Pedagoškoj akademiji u Mostaru-Odsjek historija. Doktorirala na Filozofskom fakultetu u Sarajevu 2004. godine, *Institucionalizacija nauke u Bosni i Hercegovini (1945-1958)*.

Na Fakultetu humanističkih nauka Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru predavala od školske 2004/05. godine do kraja zimskog semestra 2012/13. godine. Od januara 2008. godine angažirana na Nastavničkom fakultetu Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru, na istom fakultetu 2008. godine izabrana u zvanje docenta.

Objavila više naučnih radova iz moderne, odnosno najnovije historije Bosne i Hercegovine u edicijama: *Sarajevo u socijalističkoj Jugoslaviji, Bosna i Hercegovina i svijet, Urbano biće Bosne i Hercegovine, Bošnjaci Šipova kroz historiju, Bosna i Hercegovina prije i nakon ZAVNOBiH-a, Tito i Bosna i Hercegovina, Posebna izdanja ANU BiH, Istorijsko ne Staljinizmu* i u časopisima: *Prilozi, Godišnjak Društva istoričara BiH, Godišnjak BZK Preporod, Hercegovina, Saznanja, Istraživanja, Znakovi vremena, Nastava povijesti, Glas antifašista, Ljudska prava, Glasnik arhiva i arhivističkog udruženja Bosne i Hercegovine, Građa Arhiva Bosne i Hercegovine, Pregled, Život*, u jednom turskom časopisu, te u Oslobođenju.

Objavljene knjige: *Institucionalizacija nauke u Bosni i Hercegovini (1945-1958)*, Sarajevo, 2007; *Kulturna djelatnost u Bosni i Hercegovini 1945-1950*, Sarajevo, 2012; *Nauka i naučne ustanove u Bosni i Hercegovini (1945-1958)*, Mostar, 2015. (izmijenjeno i dopunjeno izdanje prve knjige).

Član redakcije časopisa *Istraživanja*. Na Fakultetu političkih nauka u Sarajevu u 2014. godini angažirana na doktorskom studiju. Član više komisija za izbore u zvanja.

NIKIĆ fra Andrija, povjesničar, je rođen 1. siječnja 1942. godine u Ružićima-Grude. Studirao je u Sarajevu, Zagrebu i Rimu. Znanstvenim radom bavi se od studentskih dana. Objavio je preko tisuću znanstveno-informativnih priloga, prikaza i osvrtu. Struktura radova je tematski raznovrsna. Uspješno se bavi pomoćnim historijskim znanostima, arhivistika, diplomatika, paleografija, muzeologija. Zaslužen je za očuvanje, sistematiziranje i publiciranje vrijednih arhivskih izvora. Istraženu i izabranu građu u talijanskim arhivima i Dubrovačkom arhivu prevodi na hrvatski jezik sa latinskog i talijanskog. Biran je za člana Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti sa sjedištem u Mostaru. Predsjednik je Hrvatskog kulturnog društva "Napredak" u Mostaru. Istražio je i objavio blago hercegovačkih franjevačkih samostana. Aktivni je učesnik brojnih znanstvenih i stručnih skupova. Počasni je doktor filozofije i knjižarstva na Sveučilištu u Missouriju (SAD).

OBRADOVIĆ Zarema je rođena u Stocu gdje je završila osnovnu školu i gimnaziju. Medicinski fakultet na Univerzitetu u Sarajevu je upisala 1978, a završila 1983. godine. Po završetku studija je kao ljekar opće prakse radila u Domu zdravlja "Jan Viltačil" u Stocu. Specijalizaciju iz epidemiologije za Dom zdravlja Mostar, RMC "Dr. Safet Mujić" Mostar započinje 1987, a završava 1990. godine. Od 1996. godine radi u Zavodu za javno zdravstvo Hercegovačko-neretvanskog kantona (Mostar), a od 2008. godine u Zavodu za javno zdravstvo Kantona Sarajevo. Magistrirala je 1997. godine na Medicinskom fakultetu u Sarajevu iz oblasti Medicinska ekologija, a doktorirala 2001. na Medicinskom fakultetu Univerziteta u Tuzli.

Nastavno-pedagoški rad je započela na Univerzitetu "Džemal Bijedić" u Mostaru, zatim je radila na Univerzitetu u Tuzli, a od 2004. godine radi na Univerzitetu u Sarajevu. Od 2013. godine je redovni profesor.

Do sada je objavila šest naučnih knjiga od kojih su dvije univerzitetski udžbenici, nekoliko monografija, te 200 naučnih radova, najvećim dijelom iz oblasti epidemiologije i javnog zdravstva. Aktivno je sudjelovala na velikom broju naučnih konferencija u zemlji i inostranstvu. Posljednjih godina se posebno posvetila putničkoj medicini i jedini je član Međunarodnog udruženja putničke medicine iz BiH. Bila je koordinator ispred Federacije BiH pri Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji za više naučnih oblasti, aktuelni je koordinator, od 2015. godine za oblast Klimatske promjene i zdravlje.

OMANOVIĆ-VELADŽIĆ Alma je rođena 1974. godine u Sarajevu, gdje je završila osnovnu i srednju školu. Studij arapski jezik i književnost i turski jezik i književnost na Odsjeku za orijentalistiku na Filozofskom fakultetu u Sarajevu upisala je akademske 1993/94. godine. Turski jezik i književnost, diplomirala je 1997. godine i stekla zvanje *diplomirani orijentalista (turkolog-arabista)*, a dvije godine kasnije 1999. diplomirala je Arapski jezik i književnost i stekla zvanje *profesor arapskog jezika i književnosti i diplomirani turkolog*. Akademske 2005/06. upisala je Postdiplomski studij na Fakultetu islamskih nauka u Sarajevu, na kojem je 2009. godine odbranila magistarski rad pod naslovom "Sarajevo u Hronici Muhameda Enverija Kadića u periodu 1839-1878 godine", čime je stekla zvanje *magistar islamskih nauka u oblasti Islamske kulture i civilizacije*. Na istom Fakultetu, odbranila je doktorsku disertaciju 2014. godine i stekla zvanje *doktor islamskih nauka u oblasti Islamske kulture i civilizacije*.

Svoje radno iskustvo najprije je stekla u osnovnom i srednjem obrazovanju, radeći u nekoliko sarajevskih osnovnih i srednjih škola kao nastavnik arapskog i turskog jezika, te u Biblioteci Bošnjačkog instituta i Pravnog fakulteta u Sarajevu.

Od 2003. godine zaposlena je u Orijentalnom institutu. U oktobru 2005. godine izabrana je u zvanje *stručni saradnik – orijentalista*, u maju 2010. u zva-

nje viši stručni saradnik – orijentalista, a u martu 2015. godine u zvanje naučni saradnik za oblast *Orijentalno-islamska kultura i civilizacija*.

Nekoliko naučnih i stručnih radova i prikaza objavljivala je u časopisima *Prilozi za orijentalnu filologiju* i *Novi Muallim*. Učestvovala na nekoliko domaćih i stranih naučnih skupova.

RALJEVIĆ Selma, nakon završenog osnovnog i srednješkolskog obrazovanja, završila je, kao student generacije, Studij bosanskog/hrvatskog/srpskog jezika i književnosti na Pedagoškoj akademiji u Mostaru 1998. godine. Diplomirala je na Odsjeku za engleski jezik i književnost Fakulteta humanističkih nauka Univerziteta “Džemal Bijedić” u Mostaru 2004. godine. U februaru 2005. godine dobila je zvanje asistenta za užu naučnu oblast *Književnost* na Odsjeku za engleski jezik i književnost FHN-a u Mostaru. Magistrirala je na Univerzitetu “Džemal Bijedić” u Mostaru 4. aprila 2009. godine. Iste godine, u novembru, izabrana je u zvanje višeg asistenta za užu naučnu oblast *Književnost* na Odsjeku za engleski jezik i književnost FHN-a u Mostaru. Doktorsku disertaciju pod nazivom *Modernizam, otuđenje i dezintegracija u odabranim djelima Williama Faulknera i Mehmeda Meše Selimovića* odbranila je 18. juna 2013. godine na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu, te stekla pravo na naučni stepen doktora književnohistorijskih nauka. Te godine, u decembru, izabrana je u zvanje docentice za užu naučnu oblast *Književnost* na Odsjeku za engleski jezik i književnost FHN-a u Mostaru. Kao stipendista Vlade SAD-a, 2009. godine, učestvovala je na specijalističkom programu SUSI (The Study of the United States Institutes) iz savremene američke književnosti na Univerzitetu u Louisvillu, država Kentucky. Uz pomoć djelimične stipendije Univerziteta u Edinburghu uspješno je završila Kurs iz modernizma u britanskoj i irskoj književnosti na Međunarodnoj ljetnoj školi Univerziteta u Edinburghu, u Velikoj Britaniji, 2011. godine, te kao najbolja u klasi dobila priznanje “Martin Heidegger”. 2014. godine dobila je nagradu “Ronald and Eileen Weiser Professional Development Award” (od strane WCEE – “Weiser Center for Europe and Eurasia”), a koja se tiče jednomjesečnog profesionalnog usavršavanja na Univerzitetu u Michiganu, Ann Arbor, u SAD-u. U historiji Univerziteta “Džemal Bijedić” u Mostaru, doc. dr. Raljević prva je dobitnica prestižne stipendije za “The Fulbright Visiting Scholar Program” pod pokroviteljstvom Vlade SAD-a, a u okviru kojeg je sprovedla istraživanje iz savremene američke i transnacionalne književnosti na univerzitetu Brandeis u Walthamu, u Massachusettsu, u SAD-u, od početka septembra 2014. do marta 2015. godine. Doc. dr. Raljević učestvovala je na mnogobrojnim konferencijama, skupovima, književnim večerama, te i sama organizirala ili učestvovala u organizaciji mnogih književnih i javnih događaja. Objavila je do sada niz radova iz naučne oblasti *Književnost*.

RUDIĆ Aida, specijalista socijalne medicine i organizacije zdravstvene zaštite, udata, majka dva sina, rođena je u Sarajevu 01. 12. 1951.godine.

Osnovnu i srednju školu, gimnaziju Ognjen Prica, je završila u Sarajevu, a 1976. godine diplomirala na Medicinskom fakultetu u istom gradu. 1986. godine položila je specijalistički ispit iz Socijalne medicine i organizacije zdravstvene zaštite.

Magistarski rad na temu Komparativni prikaz indikatora o korištenju zdravstvene zaštite u Jugoslaviji i nekim evropskim zemljama je odbranila 1990.godine, a doktorsku disertaciju pod nazivom Strategija prevencije faktora rizika kardiovaskularnih oboljenja, 2011.

U periodu 1977-1992. radi na Institutu za socijalnu medicinu Medicinskog fakulteta u Sarajevu, prvo kao stručni saradnik, a kasnije asistent (1986. nakon specijalističkog ispita izabrana u zvanje asistenta, a 1990. nakon magistarskog rada u zvanje višeg asistenta).

U toku rada na Institutu, učestvovala u nizu projekata, kako lokalnih, nacionalnih, tako i internacionalnih, vezanih za istraživanje zdravstvenih sistema, implementacije preventivnih mjera i programa, te ostalih istraživanja u zdravstvu (Evropa 10, Hronični bronhitis, CINDI, Prevencija povreda – zdravi gradovi, DC XIV, Organizacija zdravstvene zaštite putem porodične medicine, itd), objavila više naučnih i stručnih radova, monografija, knjiga i udžbenika, te učestvovala na mnogim kongresima i simpozijumima.

Od 2002. radi na Fakultetu zdravstvenih studija Univerziteta u Sarajevu, trenutno kao vanredni profesor dvije naučne oblasti i rukovodioc studija Zdravstvena njega i terapija.

Govori francuski, njemački i engleski jezik.

ŠATOR Edim je rođen u Mostaru 22. 03. 1982. Osnovnu i srednju školu je završio u Mostaru. Diplomirao je 2005. godine na Odsjeku za bosanski jezik i književnost na Fakultetu humanističkih nauka Univerziteta „Džemal Bijedić“ u Mostaru. Školsku godinu 2005/2006. radio je u Srednjoj školi u Stocu. Od 2012. je radio kao profesor bosanskog jezika i književnosti na Koledžu ujedinjenog svijeta u Mostaru. Od 2005. godine radi na Fakultetu humanističkih nauka na Odsjeku za bosanski jezik i književnost. Odbranio je magistarski rad pod naslovom *Paleografske i fonetske odlike natpisa na stećcima u BiH* na Fakultetu humanističkih nauka u Mostaru 03. 12. 2009. Na istom fakultetu je 14. 07. 2016. odbranio i doktorsku disertaciju pod naslovom *Jezik i stil Skendera Kulenovića*.

Na Fakultetu humanističkih nauka od 2013. godine obavlja dužnost prodekana za nastavu. Objavio je više naučnih i stručnih radova i učestvovao na više naučnih skupova i okruglih stolova.

Jedan je od organizatora i inicijatora međunarodnog naučnog skupa *Slovo o Maku* (2012), a bio je i član organizacionih odbora naučnih konferencija *Slovo o A. Šantiću, A.B. Šimiću i Z. Džumhuru* (2014) i *Slovo o Hamzi Humi* (2016)

Zajedno sa Dijanom Hadžizukić uredio je zbornike radova *Slovo o Maku i Slovo o A. Šantiću, A.B. Šimiću i Z. Džumhuru*. Bio je recenzent više udžbenika iz bosanskog jezika, kao i recenzent i promotor više knjiga iz oblasti jezika i književnosti. Lektorisao je veći broj knjiga, časopisa i zbornika radova iz različitih oblasti. Aktivno govori engleski jezik.

Dugogodišnji je predsjednik Upravnog odbora Kulturne manifestacije Slovo Gorčina.

SMAJIĆ Ramiza je rođena u Visokom 1966. godine. Diplomirala na Odsjeku za orijentalistiku, a zvanje magistra historijskih nauka stekla na Odsjeku za historiju Filozofskog fakulteta u Sarajevu. Kandidat doktorskog studija na Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu.

Zaposlenja:

- 1990-1993 Orijentalni institut u Sarajevu,
- 1993/94 Islamska pedagoška akademija u Zenici,
- 1994/95 RTV Visoko,
- 1996-2000 Nacionalna i univerzitetska biblioteka BiH,
- 2000 - Institut za historiju Univerziteta u Sarajevu,

Reference:

Monografija (*Bosanska Krajina*, Sarajevo: Dobra Knjiga, 2009.), više od 70 članaka u zbornicima i naučnim i stručnim časopisima, te dvadesetak knjiga, prevoda sa francuskog, arapskog, turskog i perzijskog jezika.

SMAJKIĆ Arif je rođen je 07. 06. 1932. godine u Podveležju, Mostar. Osnovno i srednjoškolsko obrazovanje stekao je u Mostaru. Diplomirao je na Medicinskom fakultetu u Sarajevu. Obavljao je više upravnih i izbornih funkcija. Bio je direktor Zavoda za zdravstvenu zaštitu BiH, prodekan za naučno istraživački rad i postdiplomski studij na Medicinskom fakultetu u Sarajevu, ministar u Vladi R BiH, član je državne delegacije u skupštini "WHO" u Ženevi te koordinator Vlade BiH i međunarodne agencije za atomsku energiju. Uže znanstveno područje kojim se bavi je socijalna medicina. Za objavljenih 12 knjiga i monografija i više od 200 naučnih i stručnih radova stekao je zvanje profesora emeritusa. Aktivno se bavi organizacijom zdravstvene zaštite i koordinira više naučnih projekata iz područja porodične medicine, ovisnosti o alkoholu i drogama, radijacijske zaštite, i sl.

TAHIROVIĆ Husref je rođen 1943. godine u Tuzli. Osnovno i srednje obrazovanje završio je u Tuzli, Medicinski fakultet u Sarajevu, a doktorirao je na Medicinskom fakultetu Univerziteta u Tuzli. Redovan je član Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine.

Kao autor ili koautor objavio je više od 200 radova u zemlji i inostranstvu. Napisao je tri knjige, pet poglavlja u različitim knjigama, 17 brošura, jednu monografiju, bio je recenzent stručnih i naučnih knjiga i radova objavljenih u značajnim svjetskim časopisima, voditelj 28 istraživačkih projekata i više puta mentor u odbranjenim magistarskim radovima i doktorskim disertacijama. Utvrdio je da je metabolizam hormona štitne žlijezde izmijenjen u djece u toku metaboličke acidoze, modificirao je nitrit test, 2000. godine je utvrdio da je područje Federacije BiH jod deficitarno te sugerisao promjenu Pravilnika o jodiranju soli i predložio da se so jodira s 20-30 mg elementarnog joda po kg soli. Kasnije je izvršio reevaluaciju uspješnosti jodne profilakse i utvrdio da je pomenuto područje jod suficitarno. Daljnim istraživanjima utvrdio je da je aktuelna jodna profilaksa s jodiranom solju nedovoljna u toku graviditeta i da je potrebno da trudnice uzimaju dodatne količine joda. U Federaciji BiH utvrdio je srednju dob pojave menarhe, incidencu i genetske uzroke kongenitalnog hipotireoidizma, nepovoljan utjecaj joda pri dezinfekciji kože operativnog polja carskog reza na funkciju štitne žlijezde fetusa, incidencu dijabetične ketoacidoze na početku bolesti te organizovao kampanju blagovremenog otkrivanja šećerne bolesti u djece prije pojave akutnih metaboličkih poremećaja. U toku agresije na Bosnu i Hercegovinu uradio je dva značajna projekta: "Jodni status stanovništva u opkoljenoj Srebrenici" i "Dob menarhe kod djevojčica prognanih iz Srebrenice". Sve navedeno prezentirao je na domaćim i inostranim naučnim kongresima i objavio u časopisima. Veći broj objavljenih radova višestruko je citiran u svjetskim časopisima i bazičnim medicinskim knjigama.

Utemeljio je 1999. godine Laboratoriju za rano otkrivanje urođenih metaboličkih bolesti na Klinici za dječije bolesti u Tuzli. Osnovao je 2005. godine časopis "Paediatrics Today", a od 2006. godine je glavni i odgovorni urednik internacionalnog časopisa "Acta Medica Academica". Značajno je doprinio opstanku ovog časopisa, njegovoj modernizaciji i afirmaciji u svijetu. Član je mnogobrojnih naučnih i stručnih društava u zemlji i inostranstvu. Bio je direktor Klinike za dječije bolesti i dekan Medicinskog fakulteta u Tuzli. Dobitnik je brojnih naučnih, stručnih i društvenih priznanja.

TALAM Jasmina je završila studij etnomuzikologije, magistrirala i doktorirala na Muzičkoj akademiji Univerziteta u Sarajevu. Zaposlena je na Muzičkoj akademiji kao vanredni profesor za oblast Etnomuzikologija i obavlja funkciju šefice Instituta za muzikologiju. Učestvovala je na brojnim domaćim i međunarodnim naučnim skupovima, konferencijama i simpozijima. Aktivno učestvuje u radu ICTM studijske grupe Musical instruments. Objavila je niz

naučnih i stručnih radova u časopisima i zbornicima radova, te knjigu *Folk Musical Instruments in Bosnia and Herzegovina* (Cambridge Scholars Publishing, 2013). Autorica je tekstova za enciklopedije Grove Music Online, Encyclopedia of Popular Music of the World i SAGE Encyclopedia of Ethnomusicology. Urednica je ili kourednica nekoliko zbornika radova: *Muzika u društvu* (2008, 2010, 2012) *Maqām: Historical Traces and Present Practice in Southern European Music Traditions* (Cambridge Scholars Publishing, 2014), *Zbornik radova u čast 110-godišnjice rođenja prve bosanskohercegovačke etnokoreologinje Jelene Dopuđe* (2014), *Žene nositeljice narodne muzičke prakse u Bosni i Hercegovini* (2015) i *East and west: Ethnic identity and traditional musical heritage as a dialogue of civilisations and cultures* (u štampi). Voditeljica je nekoliko međunarodnih projekata: bilateralni projekt - Filozofska fakulteta Univerza v Ljubljani i Muzičke akademije Univerziteta u Sarajevu *Perception of the Turks and of the East in folk music in the Territories Bosnia and Herzegovina and Slovenia: Ethnomusicological parallels* (2008/09), bilateralni projekt između Phonogrammarchiv Austrijske akademije nauka i Muzičke akademije Univerziteta u Sarajevu), *Murko project – Bosnian records.* (2014) i bilateralni projekt - Filozofska fakulteta Univerza v Ljubljani i Muzičke akademije Univerziteta u Sarajevu *Transformations of popular music after the dissolution of SFR Yugoslavia: On “feedbacks” between Bosnia and Herzegovina and Slovenia* (2014/15). Od 2008. godine održala je niz pozivnih predavanja (za studente Institute of Sacred Music Yale University, University of Boston) i gostujuća predavanja na univerzitetima u Ljubljani, Zagrebu, Novom Sadu, Istanbulu i Astrakhanu. Od 2014. članica je uredničkog kolegija časopisa *Muzika* i *Journal of Literature and Art Studies* (David Publishing Company, New York, USA). Aktivna je članica Muzikološkog društva FBiH i predsjednica ICTM Nacionalnog komiteta za Bosnu i Hercegovinu.

TASLIDŽA Faruk je rođen u Mostaru 10. 10. 1973. godine. U rodnom gradu završio je osnovnu i srednju školu. Godine 1998. uspješno je okončao studij na Pedagoškoj akademiji (Odsjek historija-geografija) Univerziteta “Džemal Bijedić” u Mostaru, te tako stekao zvanje nastavnika historije i geografije.

Školske 2002/03. upisao je Fakultet humanističkih nauka (Odsjek za historiju) na Univerzitetu “Džemal Bijedić” u Mostaru. Za izuzetne rezultate postignute u naučno - nastavnom radu u toku studiranja je nagrađen prestižnom *Rektorovom nagradom*. Na Fakultetu humanističkih nauka je diplomirao u junu 2006. godine. Na osnovu visokog prosjeka ocjena ostvarenog u toku školovanja dodijeljena mu je i *Zlatna medalja Univerziteta*.

Nakon okončanja dodiplomskog studija F. Taslidža je zaposlen kao asistent na FHN-u u Mostaru. Školske 2006/07. godine upisao je postdiplomski studij iz *Historije Bosne i Hercegovine* na Filozofskom fakultetu u Sarajevu. Tema nje-

govog magistarskog rada bila je *Društveno-privredni odnosi u Hercegovačkom sandžaku od Žitvanskog mira do Kandijskog rata (1606-1645)*. Magistarski rad je uspješno odbranio 15. 3. 2010. godine i tako ispunio sve uvjete za stjecanje naučnog stepena magistra historijskih nauka. Odlukom Nastavno-naučnog vijeća FHN-a od 12. 07. 2010. godine F. Taslidža je izabran u zvanje višeg asistenta.

NNV Filozofskog fakulteta u Sarajevu na sjednici održanoj 17. 5. 2011. godine donijelo je Odluku da kandidat F. Taslidža ispunjava uvjete za izradu doktorske disertacije, te da se njegova tema *Bosanski ejalet u doba Bečkog rata 1683-1699. godine* prihvata kao podobna za doktorsku disertaciju. Doktorski rad je F. Taslidža uspješno odbranio 02. 04. 2015. godine, i tako stekao naučni stepen doktora historijskih nauka. Odlukom NNV-a FHN-a od 02. 09. 2015. godine, F. Taslidža je izabran u zvanje docenta. Faruk Taslidža trenutno obavlja dužnost šefa Odsjeka za historiju na FHN-u u Mostaru. Član je i redakcije časopisa FHN-a *Istraživanja*. Također, aktivan je član u Vijeću kongresa bošnjačkih intelektualaca (VKBI), podružnica Mostar. Svoje radove objavljuje u referentnim bosanskohercegovačkim naučnim časopisima.

TOPIC Berislav je rođen 1931. godine u Širokom Brijegu (BiH). Diplomirao je 1958. godine na Stomatološkom odsjeku Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Nakon diplomiranja radio je 4 godine u polivalentnoj stomatološkoj praksi. Od septembra 1962. do oktobra 1993. godine radi na Stomatološkom fakultetu Univerziteta Sarajevo (asistent 1962., docent 1969., vanredni profesor 1975. i redoviti profesor 1981. godine). Nakon liječenja ratne povrede 1993. odlazi na medicinsku rehabilitaciju u Zagreb. Od oktobra 1993. do 2000. godine radi kao redoviti profesor na predmetima Oralna medicina i Parodontologija Stomatološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. U mirovini je od 2000. godini.

Područja znanstveno-istraživačkog rada Berislava Topića su: mikrocirkulacija u zubnoj pulpi, depozicija Sr-90 u zubima, mikroelementi u oralnim uzorcima, dentalna antropologija od krapinskog neandertalca do recentnih ljudi, eksperimentalne metode u mukogingivalnoj kirurgiji, oralna imunologija, protokoli i evaluacija liječenja kliničkih entiteta u oralnoj medicini i parodontologiji, epidemiološke studije o oralnom zdravlju, organizacija zdravstvene zaštite u svrhu unapređenja orodentalnog zdravlja, suradnja s Bosnalijekom vezana za proizvodni program (Lysobact, dentalni materijali), unapređenje stomatološke prakse konceptom trajne edukacije.

Bibliografija Berislava Topića broji 380 referenci (znanstvenih, stručnih, revijskih, kongresnih i popularnih članaka, projekata, monografija, udžbenika, mentorstva za magisterije i doktorate).

Bio je direktor Klinike Stomatološkog fakulteta, prorektor Univerziteta u Sarajevu, predsjednik Organizacionog komiteta Univerzitet – danas u Dubrovniku, generalni sekretar Društva ljekara BiH, poslanik u Zdravstveno

– socijalnom vijeću Skupštine BiH za općine Široki Brijeg, Posušje i Grude, predsjednik Udruženja stomatologa Jugoslavije, zamjenik predsjednika poslovnog odbora SOUR-a Univerzitetsko – medicinskog centra Sarajevo.

Član je Balkanske medicinske unije (BMU), British Society of Periodontology (BSP), Organisation for Caries Research (ORCA), Commission for Oral Health, Research and Epidemiology (CORE) – FDI, European Association of Oral Medicine (EAOM).

Predsjednik je Odbora za oralno zdravlje ANUBIH, glavni urednik časopisa *Acta Medica Academica*.

TRAVANČIĆ Melida je rođena 22. 03. 1985. godine u Doboju. Diplomirala je na Filozofskom fakultetu u Tuzli, Odsjek za bosanski jezik i književnost. Magistrirala je na Filozofskom fakultetu u Sarajevu, Odsjek za književnosti naroda BiH. Doktorsku disertaciju pod naslovom *Refleksija Sarajevskog atentata u bosanskohercegovačkoj, hrvatskoj i srpskoj književnosti* radi na Fakultetu humanističkih nauka u Mostaru.

Dobitnica je treće nagrade “Mak Dizdar” za neobjavljenu knjigu pjesama na manifestaciji *Slovo Gorčina* u Stocu.

Njena prva knjiga pjesama *Ritual* objavljena je 2008. godine i dobila je nagradu “Anka Topić” kao najbolja knjiga bh. pjesnikinja za period 2002-2008. godine. Drugo izdanje ove knjige objavljeno je 2009. godine.

Svilene plahte, njena druga pjesnička knjiga, objavljena je 2009. godine, a iste godine bila je u najužem izboru nagrade “Risto Ratković” za najbolju pjesničku knjigu autora sa prostora Crne Gore, Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Srbije.

Njene pjesme uvrštene su u panoramu modernog bosanskohercegovačkog pjesništva *Do potonje ure*, koja je objavljena u Bijelom Polju 2010. Pjesme su joj objavljivane u BiH, Hrvatskoj i Srbiji.

Priredila je dvije knjige iz kulturne povijesti Tešnja: *Tešanj, grade : Usmena književnost u Tešnju, Tešanj u usmenoj književnosti* (2009) i knjigu *Haiku grad : Tešanj u pjesmi* (2010)

Učestvovala je na naučnim skupovima i okruglim stolovima u Tešnju, Travniku, Sarajevu, Mostaru, Slavonskom Brodu. Do sada je objavila 13 naučnih i stručnih radova.

Radi u Centru za kulturu i obrazovanje u Tešnju.

VASILJ Snježana je rođena 27. 02. 1954. u Nevesinju. Studij arheologije i povijesti završila je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Na istom fakultetu odbranila je magistarski rad. Na Odsjeku za historiju Filozofskog fakulteta u Sarajevu radila je od 1980. do 1992. godine. U zvanju viši asistent radila je na

Studiju povijesti Pedagoškog fakulteta Sveučilišta u Mostaru, a od 2000. godine viši asistent na Studiju za arheologiju i povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru. Odgovorni je istraživač na znanstvenim projektima: Podvodni arheološki lokalitet Desilo-Hutovo Blato, Podvodno i arheološko rekognostiranje prostora Hutova Blata, Arheološko istraživanje lokaliteta Dubine-Dolja, Čapljina i Arheološko istraživanje lokaliteta Grovnice, Mošunj u Vitezu.

Objavila je 20 naučnih radova iz oblasti arheologije, a koautor je i udžbenika iz historije. Dobitnica je Povelje Ministarstva kulture i sporta F BiH za doprinos u očuvanju i obnovi kulturno-historijskog naslijeđa, a za sveukupno djelo dobitnica je Večernjakovog pečata.

ZEREM Enver je rođen 1953. godine u Glodnici, općina Jablanica, Bosna i Hercegovina. Redovni je profesor Medicinskog fakulteta u Tuzli, aktuelni je direktor za naučno-istraživački rad i edukaciju u Univerzitetском kliničkom centru Tuzla, voditelj doktorskog studija na Medicinskom fakultetu u Tuzli i predsjednik Upravnog odbora JU Univerzitet u Tuzli. Za dopisnog člana ANUBiH izabran je 2012. godine.

Specijalista je interne medicine za oblast gastroenterologije i naučne aktivnosti su mu vezane pretežno za tu oblast. Većina objavljenih članaka i skoro svi publicirani članci u bazi Current contents/Clinical Medicine rezultat su njegove dugogodišnje kliničke prakse i praktičnog rada iz oblasti Interventne ultrasonografije i pankreatologije.

Prema broju publiciranih članaka i recenzija u Current Contents časopisima i poziva za učešće na međunarodnim znanstvenim i edukacionim skupovima, svrstava se u najrenomiranije eksperte za oblasti interventne ultrasonografije i pankreatologije u ovom dijelu Evrope. Član je grupe za donošenje novog konsenzusa za izmjenu Atlantske klasifikacije o procjeni težine bolesti akutnog pankreatitisa. Osnivač je i voditelj interventne ultrasonografije u UKC Tuzla.

Član je redakcija uglednih međunarodnih časopisa *Journal of Pancreas, Pancreatic diseases and therapy, World Journal of Gastroenterology, Journal of Gastroenterology and Hepatology Research* i *Balkan Medical Journal*

Član je uređivačkog odbora domaćih znanstvenih časopisa *Acta Medica Academica, Scripta Medica, Acta Medica Saliniana* i *Pediatrics danas*.

Recenzent je više članaka za časopise koji su zastupljeni u Current Contentsu, a stalni je recenzent CC časopisa *World Journal of Gastroenterology European Radiology* i *Anal of Saudy Medicine* te časopisa *Medical principe and practice* citiranog u bazi SCI.

Recenzent je u postupku vrednovanja sveučilišnog postdiplomskog studija na Sveučilištima u Osijeku i Zadru. Gostujući je profesor na Doktorskome studiju Medicinskog fakulteta u Osijeku. Član je Evropskog udruženje za primjenu ultrazvuka u medicini i biologiji i član je Američkog udruženje radiologa.

ZILIĆ Adis je diplomirao 2008. na Odsjeku za historiju Fakulteta humanističkih nauka, Univerziteta *Džemal Bijedić* u Mostaru. Magistarski rad odbranio je 2012. na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu, pod naslovom *Humska vlastela Radivojevići – Jurjevići – Vlatkovići i njihovo doba* i time stekao titulu magistra historijskih nauka. Iste godine prijavio je doktorsku disertaciju pod naslovom *Bosna i Dubrovnik od kraja XII do sredine XV stoljeća*, na Fakultetu humanističkih nauka Univerziteta *Džemal Bijedić* u Mostaru.

Izabran je 2009. u zvanje asistenta na Odsjeku za historiju Fakulteta humanističkih nauka, Univerziteta *Džemal Bijedić*, gdje je i zaposlen. Nakon uspješno odbranjenog magistarskog rada izabran je u zvanje višeg asistenta.

Učesnik je više naučnih skupova i okruglih stolova: *Stećci – umjetnost, kultura i tradicija*, Slovo Gorčina, Stolac (15. 09. 2012); *550 godina od osmanskog osvajanja srednjovjekovne bosanske kraljevine*, Institut za istoriju, Sarajevo (14. 05. 2013); Šefik Bešliagić i stećci, Filozofski fakultet, Sarajevo (10. 05. 2014.); *Hercegovački naučnici i tradicija istraživanja u Hercegovini*, Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke, Mostar (11. i 12. 12. 2015).

Objavio je knjigu *Stećci Podveležja*, u izdanju Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke, Mostar, 2016, 211 str.

Također je objavio više stručnih radova u časopisima, zbornicima i priručnicima: *Tragom povelje bosanskog kralja Dabiše kćeri Stani od 26. aprila 1395. godine*, Prilozi Instituta za istoriju, br. 41, Sarajevo, 2012, 241-258; *Dvorska kancelarija Vlatkovića*, Istraživanja, br. 7, Fakultet humanističkih nauka, Mostar, 2012, 31-40; *Historijski razvoj Hercegovine – Hercegovina u srednjem vijeku*, u: Priručnik za edukaciju i polaganje posebnog dijela ispita za turističke vodiče u Hercegovačko – neretvanskom kantonu, Ministarstvo trgovine, turizma i zaštite okoliša HNK, Mostar, 2012, 12-17; *Stećci na Rotimlji*, Slovo Gorčina, br. 35, Stolac, 2013, 84-92; *Vlatkovići od progonstva sa baština 1456. do pada Počitelja 1471. godine*, u: Osmansko osvajanje bosanske kraljevine, Institut za istoriju, Posebna izdanja, knj. 11, Sarajevo, 2014, 105-138; *Testament kraljice Katarine, mit ili stvarnost? Prilog proučavanju državno – pravnog poretka srednjovjekovne Bosne*, u: Istraživanja, br. 10, Fakultet humanističkih nauka, Mostar, 2015.

Pored navedenih bibliografskih jedinica objavio je sljedeće prikaze i osvrte na stručnu literaturu: Jacques Le Goff, *Čovek Srednjeg veka*, CLIO, Beograd, 2007, u: Prilozi Instituta za istoriju br. 38, Sarajevo, 2009, 245-247; Esad Kurtović, *Veliki vojvoda bosanski Sandalj Hranić Kosača*, Institut za istoriju, Sarajevo, 2009, u: Istraživanja br. 5, Fakultet humanističkih nauka, Mostar, 2010, 121-124; Benedikt Kotrulj, *Libero del arte dela mercatura. Knjiga o vještini trgovanja*, HAZU, Zavod za povijesne znanosti u Dubrovniku i Hrvatski računovoda, Zagreb-Dubrovnik, 2009, u: Prilozi Instituta za istoriju br. 39, Sarajevo, 2010, 197-200; Jacques Le Goff, *Intelektualci u srednjem veku*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2009, u: Prilozi Instituta za istoriju br. 40, Sarajevo, 2011, 372-375;

Andrej Rodinis, *Aleksandar Poljanić*, Hrvatska misao, Matica hrvatska Sarajevo, časopis za umjetnost i znanost, god. XV, br. 3-4/11 (57), Dobra knjiga, Sarajevo, 2011, u: Prilozi Instituta za istoriju br. 41, Sarajevo, 2012, 272-274; Esad Kurtović, *Vlasi Bobani*, Društvo za proučavanje srednjovjekovne bosanske historije, Sarajevo, 2012, u: Istraživanja br. 8, Fakultet humanističkih nauka, Mostar, 2013, 49-52.

INDEX IMENA

A

- Abazović, Alim 55, 78, 701
 Abdulah, sin Hadži Mustafe 447, 448
 Abdulah, sin Hasanov 164, 448
 Abdalbaki-čelebija 627
 Abdulfetah, sin šejh Muhammedov 448
 Abdurahman, sin Ahmedov 448
 Aćin, Jovica 481
 Aganović, Irfan 697, 700
 Ahmed-aga 444
 Ahmeda I, sultan 450
 Ahmed ef., sin Sofi Velije 447
 Ahmed, muftija 637
 Ahmed, Šemsudin ef. 391
 Ahmed, sin Bećirov 448
 Ahmed, sin Husejnov 396
 Ahmed, sin Muhammedov 633
 Ahmed, sin Muhammedov, muftija 633,
 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641,
 642, 643, 644, 645, 646, 647
 Ahmed, sin Mustafin 446, 448
 Ahmet, sin Alijin 164
 Ahmet, sin Mustafin 164
 Aiša, kći hadži Ahmedova 206
 Aiša, kći Hasana hodžina 622
 Alajbegović, Salih Hilmi 404
 al-Alusi, Mehmed Šakir 494
 al-Andalusi, Abu Abdullah al-Ansari
 493
 Alaupović, T. 375
 Alaupović, Tugomir 378
 al-Bajadi, Ahmed b. Hasan 449
 Ali-baša 625
 Alibašić, Almira 245, 249, 252
 Alić, Adil 472
 Alić, Džemaludin 344
 Aličić, Ahmed 11, 198, 199, 201, 204,
 205, 206, 207, 224, 253, 256, 257,
 258, 259, 260, 262, 263, 607, 608,
 610, 630
 Alić, Salih 391
 Alija, sin Ahmetov 164
 Alikalčić, Fazlija 680
 Allana Poe, Edgar 293
 Allinger, Ivan 672
 al-Šarvani, Muhammad 494
 al-Tunisi, Muhammad Azuz 494
 Alvares, Manoel 518
 Ančić, Ivan 367
 Anđelić, Pavao 11, 124, 125, 129, 130,
 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137,
 138, 139, 140, 141, 142
 Anđelić, Tomislav 126, 136
 Andić, Ivo 388
 Andrejević Krilov, Ivan 301
 Andrić, Ivo 372, 373, 376, 379, 387, 413,
 415, 430, 436, 558
 Andrić, N. 375
 Andrić, Nikola 471
 Apfelbeck, Viktor 658
 Arapović, Hasan-aga 446
 Asad, Muhamed 595
 Asad, Muhammed 604
 Asboth, Ivan 327
 Asboth, Janos 179
 Atanacković, Bogoljub 299
 Atanacković, Dimitrije 374
 Atanacković-Salčić, Vukosava 126, 143,
 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150,
 151, 152, 153
 Atatürk, Kemal 386

B

- Babić, Anto 49
 Babić, Toma 367
 Babović-Čelebić, Dželila 701
 Babović, Dželila 487
 Bain, Alexander 296
 Bajazidagić, Derviš-paša 450
 Bajazidagić, Mahmud 454
 Bajazid II, sultan 616
 Bajezidagić, Derviš-aga 206
 Bajezidagić, Derviš-paša 215, 396, 400,
 453

- Bajraktarević, Sulejman 456
 Bakamović, Abdulah 165
 Bakamović, Ahmet 164
 Bakamović, Muhamedaga 167
 Bakula, fra Petar 40, 311, 312, 313, 314,
 315, 316, 317, 318, 319, 321, 322,
 323, 324, 325, 326, 327, 329, 330,
 331, 332, 333, 334
 Balić, Smail 11, 40, 52, 190, 381, 382,
 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389,
 390, 391, 392, 393, 507, 648
 Baltić, fra Jako 368, 375
 Bandulović, Ivan 367
 Bandžović, Safet 464
 Banožić, Mile 280
 Baotić, Josip 434, 564, 565, 571
 Barac, Antun 379
 Barišić, fra Rafo, biskup 166, 313, 316,
 368
 Barišić, Rudolf 322
 Baroš, Ljubomir 48
 Bašagić, Husref 383
 Bašagić, Safvet-beg 11, 164, 177, 178,
 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185,
 186, 187, 188, 190, 191, 192, 349,
 350, 362, 363, 365, 391, 451, 456,
 463, 493, 497, 504, 543, 635, 648,
 680
 Bašeskija, Mula Mustafa 412
 Bašić, Ljerka 90
 Basler, Đuro 121
 Bathori, Stjepan 453
 Batinić, Mijo 368
 Beaufret, Jean 483
 Bećirbegović, Madžida 407
 Bećirović, Denis 509, 514
 Begić, Midhat 335, 341, 342, 346, 379,
 429, 476, 522, 532
 Beglerović, Samir 645, 648
 Begović, Branislav 240
 Begović, Mehmed 11, 198, 228, 232,
 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595,
 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602,
 603, 604
 Behlul 164
 Behmen, Mehmed 91
 Bejazić, Ahmed 445, 454
 Bejazić, Hasan ef. 445
 Bejtić, Alija 507
 Belić, Aleksandar 235, 538
 Beljan, Iva 317
 Benac, Alojz 122, 328
 Benić, Bono 367
 Berbucci, Nikola 182
 Berdjajev, Nikolaj 386
 Berend, Ivan 41, 52
 Beroš, Slobodan 93
 Besarović, Risto 240, 241
 Bešlagić, Šefik 125, 131, 133, 135, 138,
 327, 328
 Bešlija, Sedad 443, 701
 Bezobrazova, Valerija 290
 Bijedić, Nina 78
 Birkenmajer, Aleksandra 655
 Biti, Vladimir 483
 Blagojević, Borislav 630
 Blagojević, Milutin 48
 Blagojević, Slobodan 347
 Blau, Otto 326
 Bogićević, Miodrag 345
 Bogišić, Baltazar 292
 Bogišić, Rafo 379, 524, 525, 532
 Bogojević, Vesna 532
 Bogović, Mirko 306
 Bojanovski, Ivo 123, 132, 142, 146, 147,
 148, 153, 154
 Boljanović, Vukota 88
 Boras, Aco 584
 Boras, Damir 583
 Boras, Mile 11, 583, 584, 585, 586, 587,
 588
 Boratav, Pertrev Naili 426
 Borić, Gojko 283
 Borovinić, Sinan-paša 396
 Bošković-Stulli, Maja 420, 422, 426
 Boškov, Vančo 168, 169, 171, 174, 207,
 450
 Bosnali, Daruseade-aga 444
 Bosnevija, Ahmed Nazif 164
 Bošnjak, Abdulah 497
 Bošnjak, Abdulah-efendija 491
 Bošnjak, Abdullah 487, 491
 Bošnjak, Ali-dede 487
 Bošnjak, Zlaza 48

Bostan, Idris 648
 Boué, Ami 326
 Bračković, Husejn 197
 Bratić, Toma 469
 Braun, Maximilian 352, 361, 363
 Brennan-Krohn, Zoë 35
 Brgić, Ljubo 469
 Brka, Amir 467, 472, 474
 Brodnik, Franjo 470
 Brodnjak, Stjepan 90
 Broz, Josip Tito 79
 Brozović, Dalibor 372, 379, 543, 565,
 566, 571, 574
 Budimir, Irina 333
 Budislavić, Tomo Natali, biskup 452,
 453
 Buharija, Murad 640
 Bulić, Refik 536, 547
 Burek, Ahmed ef. 501, 502
 Busuladžić, Mustafa 507
 Buturović, Denana 341, 409, 410, 411,
 412, 413, 414, 415
 Buturović, Derviš 195, 207
 Byford, Andy 308

C

Cerić, Fuad 466
 Cerić, Mustafa ef. 106
 Chlaupke, Drago 700
 Chomsky, Avram Noam 576
 Cigić, Alija 91
 Ciglar, Marko 680
 Cogo, Ikbāl 144
 Corman, Roger 293
 Cvijetić, Muhamed Kamil-beg 487, 495

Č

Čačković, Miroslav 668
 Čar-Drnda, Hatidža 199, 203, 204, 207,
 224, 407, 609, 610, 620, 630
 Čatić, Salem 190
 Čaušević, Dženana 608, 630
 Čelebić, Miro 90
 Čelebić, Muvedeta 48
 Čelebi, Evlija 224, 445, 451, 456, 532
 Čelebija, Vasfi Abdullah 452

Čelebi, Zijai Hasan 487, 490
 Čelić, Džemal 144, 154, 217, 218, 224
 Čengiđ, Jusuf-beg 356, 357
 Čengiđ, Riza-beg 461, 462
 Čengiđ, Smail-aga 462
 Čepurnjak, Petar 700
 Čerkić, Mehmed 90
 Čerović, Božidar 238
 Čiber, Rifat 88, 90
 Čokorilo, Prokopije 11, 290
 Čolaković, Enver 246, 391
 Čolić, Mileno 48
 Čorić, Zdravko 92
 Čorović, Vladimir 11
 Čović, Borivoj 122, 132, 142
 Čović, Dragan 88, 92, 93
 Čremošnik, Irma 124
 Čubela, Vinko 680
 Čubelić, Tvrtko 379
 Čubrilović, Vaso 226
 Čulić, Branko 249, 466
 Čulinović, Ferdo 630
 Čuljak, Nina 154

Ć

Ćatić, Musa Ćazim 338, 341, 345, 347,
 391, 466
 Ćatić, Refik 35
 Ćatović, Alena 207, 497
 Ćatović, Fuad 55, 702
 Ćatović, Haris 549, 702
 Ćatović, Mustafa 11
 Čehajić, Džemal 207, 497, 641, 648
 Čemalović, hafiz Mehmed 165
 Čeman, Mustafa 466, 472
 Čerimović, Ali ef. 502
 Ćirilo 304
 Ćišić, Husein 264
 Ćorić, Boris 379
 Ćorović, Svetozar 307, 558, 680
 Ćorović, Vladimir 355, 356, 363, 541
 Ćuprilić, Ahmed-paša 451
 Ćuprilić, Mehmed-paša 451
 Ćurčić, Vejsil 119
 Ćurić, Hajrudin 379

D

Damad, Mahmud 487
 Damjanović, Ivan 88
 Damjanović, Simo 291
 Daničić, Đuro 304, 305
 Darvaš, Andrija 655
 Dedijer, Jefto 11
 Defo, Daniel 289, 290
 Delač, Ivan 48
 Demetar, Dimitrije 306
 Demirović, Sead 90
 Demo, Šime 532
 Deretić, Jovan 308
 Dervišević, Amira 417, 419, 426, 704
 Derviš-paša, bosanski valija 196
 Desilo, Lake 149
 Despić, Hadži-Kova 374
 Dilberović, Alija 446, 456, 633, 703
 Dilberović, Elvira 13
 Dinulović, Radivoj 470
 Divković, fra Matija 305, 306, 367, 526
 Dizdar-aga 413
 Dizdar, Emin ef. 501
 Dizdarević, Emir 88
 Dizdarević, Faruk 89, 90, 91
 Dizdarević, Mevludin 499, 705
 Dizdarević, Zija 558
 Dizdar, Hamid 11, 245, 247, 248, 249,
 250, 251, 252, 465, 466, 467, 468,
 469, 470, 471, 472, 473, 474
 Dizdar, Mak 69, 335, 336, 337, 338, 341,
 345, 346, 428, 430, 437, 466, 475,
 477, 478, 479, 480, 535, 539, 540,
 544, 563, 571
 Dizdar, Muhamed 502
 Dizdar, Srebren 289, 703
 Dlustuš, Ljuboje 538
 Dobrača, Kasim 400, 404, 407, 648
 Dodig, Radoslav 154
 Doeleman, Frans 679, 687, 690, 691
 Dojmi, Logan 692
 Dojmi, Lovro 679, 680, 681, 683, 684,
 690, 693, 695, 697, 700
 Drača, Krsto 90
 Drače, Danijel 88
 Draganović, Krunoslav 190

Draganović, Krunoslav 181
 Dragičević, Tomo 469
 Dragomirović, Dragan 308
 Drečo, Jovo 291
 Drino, Dževad 583, 705
 Dučić, Jovan 337, 430
 Dugalić, Esad 90
 Dugalić, Šerif 90
 Dujmušić, Jozo 413
 Dunguz, Ahmed 447
 Duraković, Enes 335, 336, 337, 338, 339,
 340, 341, 342, 343, 344, 483
 Duraković, Esad 341, 489, 497, 514, 532
 Durmišević, Enes 589, 596, 601, 604,
 630, 706
 Duvnjak, Hasan 454

Dž

Džabić, Ali Fehmi 208, 487, 493, 494,
 497
 Džananović, Ibrahim 446, 456, 590, 604
 Džanko, Muhidin 350, 355, 363
 Džeko, Lebiba 459, 706
 Dževdet-paša, Ahmed 197
 Džigal-Berkovac, Ismeta 245, 249
 Džigal, Husko 344
 Džoklo, Mithad 88
 Džoklo, Salih 423

Đ

Đalski, Ksaver Šandor 437
 Đikić, Osman 543
 Đikić, Vojko 478
 Đilas, Milovan 49
 Đogić, Josip 88, 90
 Đogo, Husein 190, 437
 Đorđević, Vladan 299
 Đukić, Himzo 91
 Đuričković, Dejan 483

E

Eberhard, Wolfram 426
 Ebu Hanife 599, 639
 Efendić, Nirha 409, 706
 Efica, Hasan 164

Einehan hodža 624
 Einstein, Albert 386
 Ejubović, Mustafa šejh Jujo 11, 56, 164,
 398, 400, 403, 446, 447, 448, 454,
 487, 492, 639, 640, 641, 642, 646,
 647
 Ekmečić, Milorad 227, 240, 243
 el-Askalani, Ibn Hadžer 448
 el-Buhari, Muhammed Murad 641, 642,
 645
 Elezović, Gliša 195, 207
 El-Maverdi, Ebu Hasan 600
 El-Qaradawi, Jusuf 592, 604
 Engel, Aleksandar 471
 Esad-čelebija 627
 Evans, Artur 326, 327
 ez-Zunfanija, Izudin Abdulvehhab 447

F

Fajić, Zejnil 197, 207, 400, 648
 Fališevac, Dunja 532
 Fališevac, Josip 700
 Farlati, Daniel 315
 Fatih, Mehmed II, sultan 181
 Fazlibegović, Emir 99, 707
 Fazlić, Selma 423, 426
 Fekeža, Lidija 129, 142
 Festić, Raifa 606, 630
 Fevzi Mostarac 643
 Fiala, Franjo 115, 117, 154
 Filandra, Šaćir 504, 514
 Filan, Kerima 207
 Filipović, Đorđe 291
 Filipović, Jeronim 367
 Filipović, Jucija 319
 Filipović, Milenko 131, 133
 Filipović, Muhamed 335
 Filipović, Nedim 196, 205, 208, 630
 Filipović, Vesna 247
 Firdus, Ibrahim-beg 197
 Fiucek, Josip 658, 663
 Focht, Ivan 476
 Forić, Melisa 154
 Fortis, Albert 326, 695
 Frangeš, Ivo 379, 430
 Franjo, iz Asiza 161

G

Gabrić-Bagarić, Darija 532
 Gačanin, Sabaheta 208
 Gadžo-Kasumović, Azra 257, 259, 264
 Gaibija, Mustafa 357
 Gaj, Ljudevit 368, 369
 Galijašević, Alija 466, 474
 Gaon, Jakob 695, 698, 700
 Gašević, Salih 254, 264
 Gavran, fra Ignacije 318
 Gavrilović, Margarita 129, 142
 Gazić, Lejla 190, 199, 205, 206, 208, 211,
 494, 497, 649, 650
 Georgijević, Atanasije 452
 Gjurgjević, Martin 372, 374
 Glišić, Milovan 299
 Golik, Julije 668
 Gorjanska, Doroteja 131
 Gorzoni, Petar 316
 Gosto, Sulejman 90
 Govedarica, Ilija 291
 Gradaščević, Husein-beg 197
 Gradaščević, Husein-kapetan 222, 463
 Grandits, Hanes 456
 Grdić-Bjelokosić, Luka 11
 Grebo, Osmanaga 165
 Grgur, sin Matije 622
 Grgur, sin Stipana 622
 Gross, G. Alan 532
 Gross, Mirjana 179, 180, 191
 Grozdanić, Sulejman 493, 494, 498
 Grujić, Grujuić 680
 Grujić, Ivan 695, 700
 Gujić, Kasim 220, 224
 Gundulić, Ivan 354
 Gušić, Sejdalija 245, 708

H

Hadžiabdić, Mehmed Refik 357
 Hadži Ahmet 167
 Hadžibegić, Hamid 195, 196, 197, 205,
 207, 208, 630
 Hadžibegović, Iljas 227, 229, 243
 Hadžić, Fadil 390
 Hadžić, Kasim 507, 514

- hadži Derviš, pjesnik 645
 Hadžiefendić-Parić, Remzija 517, 532, 708
 Hadžihuseinović, Salih Sidki 191
 Hadžijahić, hafiz Džemaludin 501
 Hadžijahić, Muhamed 379, 387
 Hadži-Lojo 372, 374
 Hadži Mustafa, sin Hadži Balijin 448
 Hadžiomerović, Ibrahim 164
 Hadžiomerović, Nazif 91
 Hadži Osman 167
 Hadžiosmanović, Lamija 200, 208, 501
 Hadži Selim, imam Čosehodžine džamije 448
 Hadžiselimović, Hajrudin 682
 Hadžizukić, Dijana 335, 436, 438, 441, 709
 Hafiz, Mustafa, turski general 320
 Hafizović, Rešid 491, 497
 Hafizzade, Mehmed 164
 Hajdarević, Rašid 199, 208, 249
 Halebi, Osman-aga 451
 Halifa, sin Velijin 395
 Halilović, Senahid 541, 571
 Hall, Thomas 35
 Hamidullah, Muhammed 386, 604
 Handžić, Adem 195, 197, 208, 388, 507
 Handžić, Mehmed ef. 354, 363, 407, 489, 492, 493, 494, 495, 497, 501, 504, 511, 514, 630, 648
 Hangi, Antun 469
 Harambašić, Krsto 695
 Hasanbegov, Karabegović Avdo 543
 Hasandedić, Hivzija 11, 12, 20, 157, 158, 160, 162, 163, 164, 165, 166, 168, 169, 171, 172, 173, 174, 198, 207, 208, 209, 224, 263, 400, 407, 444, 446, 447, 448, 451, 456, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 507, 508, 509, 510, 511, 513, 514, 532, 637, 640, 642, 643, 648
 Hasanefendić, Abdulah 164
 Hasani, Mustafa 649
 Hasan, sin Abdulaha 622
 Hasan, sin hadži Osmanov 448
 Hasan, sin Muhamedov 164
 Hasan, sin Nesuhov 446
 Hasan, sin Osman Halife 448
 Haseći, Ali-aga 166
 Hauptman, Ferdo 240
 Havadže, Čose Jahja 174
 Haverić, Đenita 209
 Heidl-Kovačić, Đurđica 90
 Hekim-oğlu, Ali-paša 197
 Hercegović, Ahmed-paša 56, 194
 Hinko, Emil 696, 700
 Hlavaček, Zlatko 90
 Hoare, Marko Attila 514
 Hochstetter, Ferdinand 665, 668
 Hodžić, Dževad 507, 514
 Hodžić, Enver 90
 Hodžić, Jasmin 573, 710
 Hodžić, Zlatko 90
 Hoernes, Moritz 327
 Hofbauer, Dragutin 191
 Hondl, Stanko 668
 Hood, Thomas 301
 Hörman, Kosta 115
 Hörmann, Kosta 307, 466, 468
 Horvat, Josip 328
 Horvat, Marijan 586
 Hrabak, Bogumil 449, 457
 Hristovski, Miroslav 90
 Hromadžić, Ahmet 390
 Humo, Hamza 336, 338, 339, 345, 347, 437, 466
 Humo, Omer ef. 359
 Huršid-paša 372
 Husamija, Husein Čatrnja 450
 Husein-čelebi 628
 Huseinspahić, Ajdin 605, 710
 Husić, Sebina 102, 109
 Hutović, Aleksandar 90

I

- Ibn Arebi, Muhjiddin 491
 Ibn Haldun 107
 Ibn Kamal-paša 640
 Ibrahimović, Abdulah 164
 Ibrahimpašić, Fikret 138
 Ibrahim, sin Ali ef. 164
 Ibrahim, sin Ebu Bekrov 448

Ibrahim, sin Ferhatov 164
 Ibrahim, sin Hubijarov 449
 Ignjatović, Jakov 299
 İhsanoğlu, Ekmeleddin 609, 620, 630
 İkbāl, Muhammed 599, 604
 Ilić, Vera 231, 243
 Imamović, Mustafa 178, 185, 191, 264,
 382, 393, 504, 514, 606, 612, 613,
 616, 623, 630
 Imamović, Zaim 391
 Inalcik, Halil 194, 209
 Inaldžik, Halil 194
 Isaković, Alija 335, 340, 341, 344, 347,
 348, 543, 563, 564, 565, 566, 567,
 568, 569, 570, 571, 680
 Isa, sin hadži Ibrahimov 448
 Išerlić, Mehmed-beg 637
 Isović, Kasim 227, 243
 Ivanišević, Jovan 469
 Ivanović, Ninko 449
 Ivanović, Pero 48
 Ivanović, Vasilij 295
 Ivas, Ivan 532
 Ivić, Milka 577

J

Jagić, Vatroslav 544
 Jahić, Adnan 514
 Jahić, Dževad 569, 571
 Jahić, Mustafa 400, 408, 498, 649
 Jahja, sin Timurov 625
 Jakovlevič, Vladimir 295
 Jakša, Č. 375
 Jakšić, Đura 299, 301, 306
 Jalimam, Salih 177, 182, 183, 184, 186,
 191, 711
 Jamnicki, Ante 680
 Janeček, Gustav 668
 Janković, Srđan 565, 571
 Janković, Stojan 451
 Jelenić, Julijan 370, 379
 Jelin-Dizdar, Tina 94
 Jelinić, Julijan 457
 Jergović, Filip 292
 Jerinić, Miho 544
 Jerkov, Aleksandar 345

Jesih, mons. Pavle 383
 Joldić, Adil 99, 712
 Jolić, Robert 311, 712
 Josić, Blaž 368
 Josipa I, car Franjo 671
 Josip I, car Franjo 667
 Jovanović, Jovan 301
 Jovanović, Jovan Zmaj 429
 Jović, Ivo Miro 367, 712
 Jozić, Željko 573
 Jukić, Ivan Franjo 113, 368, 369, 370
 Jukić, fra Ivan Frano 179, 307, 315, 316,
 521, 525, 532
 Jurčević, Ivan 574
 Jurišić, Karlo 457
 Jurković, Ivan 90
 Jusuf, sin Ahmedov 448
 Jusuf, sin Ahmetov 164
 Jusuf, sin Ibrahimov 448

K

Kačić Miošić, Andrija 316, 327
 Kadić, Muhamed ef. Enveri 231
 Kadrić, Adnan 200, 209, 449, 457, 491,
 497
 Kaimija, Hasan 357
 Kajan, Ibrahim 381, 393, 437, 713
 Kajtaz, Fadil 164
 Kalajdzija, Alen 535, 714
 Kaljužin, Grigorije 48
 Kallay, Benjamin 538
 Kaluđerović, Mitar 47
 Kapetanović Ljubušak, Mehmed-beg
 232, 349, 350, 353, 354, 355, 356,
 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363,
 365, 518
 Kapetanović, Nedim 88
 Kapetanović, Riza-beg Ljubušak 518
 Kapidžić, Hamdija 11, 40, 52, 225, 226,
 227, 228, 229, 230, 231, 241, 242,
 243, 249
 Kapor, Tiho 90
 Karabeg, Mustafa Sidki ef. 399
 Karabeg, Šefik 90
 Karađoz-beg, Muhamed 396, 398, 399,
 406

- Karadoz, Mehmed-beg 56, 206
 Karadoz, Muhamed-beg 205
 Karadžić, Vuk Stefanović 304, 305, 306,
 354, 432, 467, 556, 567
 Karahalilović, Namir 209, 643, 649
 Karahasan, Dževad 339, 499
 Karamatić, Marko 142
 Karamehmedović, Hamdija 679, 680,
 681, 682, 690, 691, 692
 Karaula, Lovro 113, 368
 Karavdić, Zenaida 549, 715
 Karčić, Fikret 505, 514, 591, 592, 600,
 604, 616, 630
 Karić, Enes 489, 497, 507
 Karlinski, Justin 653, 654, 655, 656, 658,
 659, 661, 662, 663
 Kašiković, Nikola 307
 Kasumović, Fahd 264
 Kasumović, Ismet 400, 408
 Katz, Vera 225, 715
 Kavanjin, Marko 410
 Kazaz, Enver 340
 Kazazić, Semir 90
 Kemura, šejh Sejhudin 228, 233
 Keros, Predrag 676
 Kevelj, Jusuf 88, 90
 Kikić, Hasan 341, 431, 437, 558
 Kiljman, Jakov 672
 Kišević, Enes 437
 Klaić, Branko 35
 Klaić, Vjekoslav 179
 Klarić, Smail 90
 Knežević, fra Antun 179, 373
 Knezović, Pavao – Demo 532
 Kobert, R. 219
 Kochanovski, Jan 453
 Kodrić, Sanjin 349, 351, 352, 363, 437,
 715
 Koetschit, Teofil 682
 Kohnić, Abdulah 164
 Kokalić, Jahja 164
 Kolaj-Ristanović, Irena 264
 Kolenić, Ljiljana 533
 Kondžić, Muhamed 346
 Konjhodžić, Halid 101
 Konstantinović, Radomir 477, 481
 Korać, Vojislav 240, 453
 Korać, Vojislav 457
 Korczynski, Ludomil 682
 Kordić, Snježana 574, 575, 577, 580
 Kordić, Zdenko 91
 Korić, Elma 193, 716
 Korkut, Besim 257
 Korkut, Derviš 200, 209
 Kosača, herceg Stjepan 610
 Koski, Mehmed-paša 213, 218, 219
 Koski, Muhamed-paša 206
 Kostić, Lazo 468
 Koštić, Mujo 247
 Kostović, Ivica 673
 Kotar, Marjan 101
 Kotlo, Ahmetaga 167
 Kotlo, Aner 102, 109
 Kotromanić, Stjepan 133, 134
 Kovačević, Miloš 574, 577, 578, 580
 Kovačić, Ante 379
 Kovač, Nikola 435, 481, 483
 Kraljević, Andeo 324
 Kraljević, fra Anđel 313
 Kraljević, fra Anđeo 166
 Kraljević, Marko 306
 Kraljević, Rudolf 78
 Kraljević Šestić, Jozo 280
 Kreševljaković, Hamdija 185, 191, 195,
 196, 209, 224, 228, 233, 234, 235,
 238, 239, 240, 291, 445, 457, 501,
 504, 511, 514
 Krešić, Andrija 476
 Kreso, Zijah 90
 Krilić, Hatidža 247
 Krkić, Safet 99, 100, 101, 102, 103, 104,
 105, 106, 107, 108, 109, 110
 Krleža, Miroslav 341, 429, 430, 437
 Krmpotić, Jelena 670, 674, 676, 677
 Krnjević, Hatidža 413, 415
 Krpo, Mustafa 450
 Krstić, Dušan 383
 Kruševac, Todor 11, 240
 Kružić, Franjo 315
 Kuba, Ludvik 269, 277, 280, 466, 468
 Kuhač, Franjo 269, 279, 281, 286
 Kujundžić-Vejzagić, Zilka 122
 Kukuljević-Sakcinski, Ivan 306

Kulenović, Alija 165
 Kulenović, Hakija 391
 Kulenović, Skender 335, 336, 337, 338,
 339, 341, 344, 345, 346, 428, 431
 Kulenović, Tvrtko 481, 483
 Kumičić, Petar 469
 Kuna, Herta 522, 523, 524, 526, 533
 Kunst, Japp 278, 281, 283
 Kuripešić, Benedikt 326
 Kurtćehajić, Mehmed Šakir 351
 Kurtović, Esad 142
 Kurt, Sabahudin 391
 Kušan, Jakša 413, 415

L

Lach, Robert 272, 278, 280
 Lainović, Andrija 240
 Lakišić, Ahmet 164
 Lakišić, hadži Ahmetaga 174
 Langhoffer, August 668
 Lasić, Stanko 430
 Lastrić, Filip 367
 Lastrić Oćevac, fra Filip 316
 Lašvanin, Nikola 367, 526
 Latas, Omer-paša 180, 232, 318
 Latzel, Robert 658
 Lavić, Osman 400, 457, 649
 Lazarević, Laza 299
 Legeza, Mihajlo 48
 Leko, Petar 136
 Leovac, Slavko 483
 Ler, Bela 58
 Lešić, Josip 470, 471
 Lešić, Zdenko 347, 483
 Lesko, fra Sebastijan 270
 Ličanin, Tale 391
 Lilek, Emilian 468, 469
 Ljepava, Jovo 289, 290, 291, 292, 293,
 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300,
 301, 302, 303, 305, 306, 307, 308,
 309
 Ljubović, Amir 203, 209, 408, 492, 493,
 494, 498, 649
 Ljubović, Osman-beg 451, 454
 Ljubučić, Ahmed 239

Ljubušak, fra Lovro Šitović 517, 518,
 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525,
 527, 528, 529, 530, 531, 533
 Ljubušak, Ibrahim 395
 Ljubušak, Muhibbi 354
 Ljuca, Igbal 413
 Logan, Robert 679, 680, 687, 690, 691
 Londrc, Benjamina 583, 717
 Lopašić, Radoslav 179
 Lord, Albert 269
 Lovrenović, Ivan 347, 533
 Lozić, Grgo 114
 Lüthi, Max 420

M

Maglajlić, Munib 341, 363, 413, 415,
 418, 419, 426
 Mahić, Muhamed 679, 687
 Mahinić, Omer 165
 Mahmud, sin Halilov 445
 Mahmutćehajić, Dudija 90
 Majcan, Juraj 668
 Majić, Branimir 48
 Makanec, Julije 115
 Makowski, A. 117
 Maletić, Đorde 295
 Malik ibn Enes 601
 Malkolm, Noel 464
 Mandić, Novak Studo 150
 Mandić-Studo, Novak 154
 Mann, Thomas 386
 Margetić Jajčanin, Šćepan 305
 Margetić, Lujo 586
 Margetić, Šćepan 306
 Margitić, Stipan 367
 Marić, Almir 143, 717
 Marić, fra Ante 271, 283
 Marić, fra Branko 269, 270, 271, 272,
 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279,
 280, 281, 282, 283, 285, 286
 Marić, Irma 475, 718
 Marić, Mirna 283
 Marić, Zdravko 123
 Marijan, Boško 123, 127
 Marijanović, Brunislav 126, 132, 142
 Marijanović, Pero 11

- Marijanović, Stjepan 367
 Marinkak, J. 88
 Marjanović, Brunislav 123
 Marković, Ante 91
 Marković, Mihajlo 470
 Markovina, Roko 79, 88, 89, 91, 94, 719
 Marryat, Captain 293
 Marryat, Frederick 293
 Martić, fra Grga 11, 306, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 380
 Martinović, Dušan 293, 308
 Martinović, Juraj 432
 Martinović, Niko 300, 308
 Marušić, Ana 35
 Marušić, Matko 35
 Marušić, Mira 110
 Mašek, Dragutin 668
 Maslač, Marko 90
 Matavulj, Simo 307
 Matijević, Šćepan 305
 Matoš, Antun Gustav 466
 Matvejević Heraskov, Mihail 302
 Mažuranić, Ivan 302, 306, 354, 356
 Medigović-Stefanović, dr. Mila 308
 Mehinagić, Ibrahim 494, 498
 Mehmedbašić, Alija 48
 Mehmed, Begović 207
 Mehmed ef., sin hadži Ibrahima 444
 Mehmed III, sultan 450
 Mehmed IV, sultan 166
 Mehmedović, Ahmed 644, 649
 Mehmed-paa, Muhsin-zade 637
 Mehmed-paša, Muhsin-zade 636
 Mehmed, Sadik 164
 Melad, Pavle 273
 Memić, Mustafa 451, 457
 Memija, Minka 351, 364
 Me'mun, abasijski halifa 597
 Metodije 304
 Mevlevija, Sulejman 450
 Mezakija, Derviš Sulejman 451
 Mihajlo, mitropolit 291
 Mihalić, Slavko 344
 Mihaljević Milan 580
 Mihaljević, Milan 574, 575, 576, 578
 Mihalović, ban 668
 Mihić, Ljubo 11
 Mikačić, Smilja 695, 700
 Miklošić, Franc 544
 Mikolji, Vinko 132
 Mikulić, fra Vojo 584
 Milaković, Josip 413, 415
 Milavić, hadži Ahmed ef. 447, 637
 Milenković, Risto 291
 Miletić, Augustin 367
 Miletić, Petar 449
 Miletić, Stjepan 471
 Milićević-Capek, Ivanka 126
 Milićević, Franjo 289, 290, 291, 292
 Milićević, Jure 280
 Milišić, Senija 39, 52, 720
 Miljković, Ema 264
 Milošević, Ksenija 432
 Milošević, Vlado 270, 284
 Milutinović, Simo 306
 Mirić, Tomislav 88, 90
 Mišetić, Zvonko 91
 Mišković, Anto 91
 Miškovski, Petar, biskup 453
 Momirski, Milisav 91
 Moreau, Leopold 373
 Morić, Amina 413
 Morić, hadži Mehmed 410, 411
 Morić, Ibrahim-aga 409, 410, 411
 Moro, Leopold 375
 Morpurgo, Vito 413, 415
 Mostarac, Adli Čelebija 451
 Mostarac, Bulbulija 451
 Mostarac, Derviš Žagrić 450
 Mostarac, Ebdal efendija 451
 Mostarac, Fazlija 451
 Mostarac, Hasan ef. Zijaija 164
 Mostarac, Hasan Hukmi 450
 Mostarac, Jetmija 451
 Mostarac, Mahmud Damad 492, 493
 Mostarac, Ziraija 451
 Mostari, Jusuf 395, 403
 Muaz ibn Džebel 602
 Muftić, Fejzullah 447
 Muftić, Fevzulah, muftija 164
 Muftić, Teufik 591, 596, 599, 601, 604
 Muhabir, Hasan-efendija 446
 Muhić, Ferid 481

- Mujadžić, Omer 391
 Mujan, Mehmed 164
 Mujezinović, Ahmed 635
 Mujezinović, Ismet 391
 Mujezinović, Mehmed 196, 209, 507
 Mujezinović, Zijauddin Ahmed 445
 Mujić, Muhamed 197, 198, 202, 204,
 205, 206, 209, 210, 213, 214, 215,
 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222,
 223, 224, 398, 403, 408, 457, 621,
 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628,
 631
 Mukić, Mustafa ef. 399
 Mulabdić, Edhem 191, 543
 Mulić, H. 246
 Mulić, Jusuf 224, 444-447, 449, 457, 606,
 607, 610, 616, 617, 631
 Mulović, Amra 533
 Muradbegović, Ahmed 191, 346, 347,
 391, 437
 Muratagić-Tuna, Hasnija 571
 Murat III, sultan 450
 Murka, Matija 269
 Murteza, Muhammed ef. 448
 Murteza, sin Muhamedov 164
 Musabegović, Jasmina 437
 Musa, Šimun 308
 Mušicki, Lukijan 306
 Mušić, Omer 165, 210, 450, 451, 457,
 492, 649
 Mustafa-beg 627
 Mustafa-čelebija 627
 Mustafa, kadija 644
 Mustafa, sin Ahmetov 164
 Mustafa, sin Salih ef. 164
 Muzaferija, Gordana 341
- N**
- Naimić, Mustafa 636, 639, 643, 644
 Nakičević, Omer 397, 408, 508, 514, 649
 Nametak, Abdurahman 391
 Nametak, Alija 191, 390, 408, 417, 418,
 419, 420, 421, 423, 424, 426, 459,
 460, 461, 462, 463, 464, 466, 498
 Nametak, Fehim 210, 341, 408, 449,
 450, 451, 457, 462, 464, 497, 649
 Nametak, Hasan 398, 408
 Našid-paša 166
 Nazečić, Salko 390
 Nedić, fra Martin 306
 Nedić, Martin 368, 369
 Nemanić, Davorin 538, 544
 Nenadović, Ljubo 306
 Nerkesija, Muhamed 357
 Neslihana, kći Selim kapetana 214
 Nevesinjac, Ali Kjafi ef. 447
 Nežić, Eugen 695, 696, 700
 Nezirović, Admir 247
 Nikić, fra Andrija 157, 159, 161, 162,
 163, 167, 169, 170, 174, 272, 275,
 292, 329, 649, 721
 Nikolajević, Aleksandar Pipin 303
 Nikola, knjaz 196
 Nilević, Boris 191, 457
 Nižić, Stanko 273
 Novaković, Stojan 304, 308
 Nožić, Zijo 90
 Nuhamed, sin Mustafin 164
 Nuić, fra Andeo 11, 114, 329, 330
 Nušić, Branislav 250
- O**
- Obradović, Dositej 301, 306
 Obradović, Zarema 693, 700, 722
 Odavić, Đorđe 126
 Odić, Mirko 48
 Omanović-Veladžić, Alma 395, 722
 Omčikus, Č. 47
 Omerbašić, Ševko 388
 Omer-čauš 626
 Omerdić, Fatima 353
 Omerhodžić, Osman ef. 502
 Omer-paša 372
 Opašić, Maja 332
 Opijač, Ibrahim ef. 399, 400, 403, 487,
 492, 639, 645
 Orajić-Tolić, Dubravka 533
 Orlevi, Ahmed 164, 448
 Orman, G. 219
 Osman, sin Nesuhov 164
 Osman, sin Omerov 164
 Ostoja, kralj 130

Ostojić, Stjepan 131
Otašević, Vojislav 91

P

Pač, Karlo 133, 239
Pala, Slobodan 90
Pamučina, Joanakije 11, 307
Papić, Mitar 308, 379, 542
Papić, Pavao 367
Papo, Isidor 11, 680
Paponja, Ante 154
Paradžik, Mladen 58
Parry, Milman 269
Pašić, Ibrahim 138, 142
Pašić, Sead 78
Patin, Louis-Joseph 373
Patsch, Karlo 115, 117, 118, 119
Pavlović, Jovan 302
Pavlović, Miroslav 265
Pavlović, Radoslav 326
Pavlović, Stevan 295
Peco, Asim 11, 432, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561
Pehar, Jakov 15
Pehlić, Izet 35
Pejanović, Đorđe 11
Pejović, Đorđe-Đoko 240, 308
Pejović, Momčilo 308
Pekić, Radmilo 264
Pekka Pennanen, Risto 284
Pelagić, Vaso 374
Pelidija, Enes 447, 448, 457
Perović, Drago 665, 666, 667, 668, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677
Perović, Serafim 374
Peško, Radmila 48
Peštela, Muharem 167
Petković, Branka 35
Petković, Dario 35
Petković, Novica 487, 498
Petranović, Stevo 374
Petre, Fran 483
Petrović, Ankica 281
Petrović, Dragoljub 697
Petrović, fra Leo 11, 314

Petrović, Nikola I, kralj 292
Petrović, Petar II 197, 234
Petrović, Petar II Njegoš 307, 354, 356
Petrović, Rade 227, 229, 230, 243
Petrović, Sava 471
Pijalović, Mustafa 457
Pilav, Muhamed 383
Pinjuh, Dijana 224
Plaso, Publije Aplio 146, 147
Polit-Desančić, Mihailo 300
Poljak, Mijo 270
Polovina, Himzo 391
Popadić, Milosav 346
Popara, Haso 400, 408, 639, 649
Popović, Dragoljub 700
Popović, Dušan 238
Popović, J. Stevan 301
Popović, Predrag 88, 90
Popović, Simo 307
Popović, Toma 195, 210
Posilović, Pavo 305, 306, 367
Pošković, Feđa 90
Pozajić, Mladen 274, 275, 284
Pranjić, Krunoslav 430, 432
Pranjić, Šćepo 697, 700
Pranjeković, Ivo 380, 533, 574
Prašek, Branislava 682, 683
Prašek, Emil 682
Preindlsberg, Jozef 682
Prelog, Milan 185, 187, 191
Premec, Vladimir 481
Preradović, Petar 301
Pribinić, Radoje 132
Prica, Ines 284
Primorac, Tomislav 90
Prohić, Kasim 11, 344, 430, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483
Prskalo Galić, Mile 280
Pruščak, Hasan Kafija 357
Pruščanin, Mehmed-aga 356
Pujati, Josip Antun 694
Puljić, Ivica 458
Puvačić, Zlatko 698, 700

R

Rački, Franjo 192, 374

Radeljčević, Zvonimir 434
 Radić, Ante 469
 Radičević, Branko 301, 305
 Radić, Stjepan 667
 Radimsky, Vaclav 115, 116
 Radojević, Vlad 191
 Radonić, Jovan 452
 Radoš, Vlado 696, 700
 Radovčić, Vesna 586
 Radulović, Jovan 541
 Radušić, Edin 264, 308
 Rafaeli, Ivan 679, 687
 Raguz, Dragutin 574, 575, 578, 580
 Rahman, Fazlur 591, 604
 Rakić, Milan 90
 Rajčević, Selma 427, 441, 723
 Ratkovčić, Rosana 364
 Redžić, Enver 227, 243, 370
 Reljković, Matija 301
 Repak, Suad 90
 Rešetar, Milan 544
 Rešid, Hasan 451
 Resulović, Ali ef. 444
 Riceputi, Filippo 315
 Ridanović, Abdullah Sidki ef. 397
 Rihtman, Cvjetko 269, 277, 284
 Rirvanbegović, Hadžibeg-Hadžun 228, 229
 Rizaj, Skender 257
 Rizvanbegović, Ali Galib-paša 166
 Rizvanbegović, Ali-paša 197, 225, 229, 231, 232, 234, 318, 319
 Rizvanbegović, Arif Hikmet-beg 358
 Rizvanbegović, Fahrudin 247, 252, 341, 344, 472
 Rizvanbegović, Hadžibeg Hadžun 229, 231
 Rizvanbegović, Izet 210
 Rizvić, Muhsin 11, 185, 192, 335, 342, 345, 346, 347, 348, 352, 353, 364, 430, 437
 Rogonja, Bećir 90
 Rojc, Milan 667
 Roksandić, Drago 432
 Romic, Ante 586, 587
 Rovinski, Pavle 291
 Rozić, Ivan 88, 90

Rudić, Aida 679, 687, 724
 Rudinac, hadži Salihaga 164
 Rušdija, Ahmed 450, 454

S

Sachs, Curt 280
 Safer-paša, bosanski vezir 232
 Safvet-paša 372
 Salahović, Sead 90
 Salai, Ivan 90
 Salaj, Ivan 91
 Salih, muftija 636, 637, 643
 Salih sin Ibrahimov 164
 Salkić, Muhamed 506, 514
 Salomo Krauss, Frederich 269
 Sapieha, Aleksandar 326
 Sarajlić, Izet 390
 Sarajlić, Mustafa Sidki ef. 399
 Sarajlija, Jusuf 164
 Sarić, Salih 466
 Scherr, Johannes 297
 Sefić, Meha 391
 Sejid, sin Abdov 448
 Selim I, sultan 606, 610
 Selimović, Meša 339, 390, 428, 430, 436, 437, 475, 477, 478, 480
 Seliškar, Tone 247
 Sergejevski, Dimitrije 119, 120, 145, 154
 Sert, Ivan 90
 Servije, hadži Hasan 167
 Sevri, hadži Hasan 174
 Sidik, sin Abdov 164
 Sielski, Stanko 654, 659, 663
 Sijarić, Čamil 249, 390
 Sikirić, Šaćir 501
 Sikirić, Vehbi 544
 Simeonović, Nikola Milan 471
 Sivrić, Ivan 331
 Sivrić, Marijan 453, 457
 Slijepčević, Đoko 457
 Slipičević, Nijaz 434
 Skarić, Vladislav 228, 233
 Smailagić, Nerkez 591, 604
 Smail, Balić 382
 Smajić, Ramiza 253, 255, 256, 264, 631, 725

- Smajkić, Arif 679, 687, 692, 725
 Smičiklas, Tade 179
 Softić, Aiša 423, 426
 Softić, Mejra 210
 Solaković, Derviš 403
 Solovjev, Aleksandar 327
 Spaho, Fehim 196, 206, 210
 Spaho, Mehmed 506
 Spaić, Vojislav 631
 Spasović, Vladimir 303
 Stanić, Radomir-Sandžaktar 408
 Stanković, Branislav 466
 Stanojević, Laza 471
 Starčević, Ilija 368
 Sterneck, Henrich 327
 Stočević, Ali-paša 400
 Stojaković, Momčilo 265
 Stojanović, Vojislava 432
 Stojić, Mile 340
 Stolac, Diana 533
 Strossmayer, Josip Juraj 374
 Subotić, Jovan 302
 Sućeska, Avdo 197, 211, 631
 Sudija, Ahmed 357
 Suhonjić, Dino 90
 Sulejmana I, Zakonodavac, sultan 610, 613
 Sulejman b. Itir, kadija Egipta 609
 Sulejman-paša 234
 Sulhi, pjesnik 639
 Sundečić, Jovan 301, 307
 Sušić, Derviš 341, 344, 345, 347
 Sušilović, Slavko 338
 Suzi, Mustafa 452
- Š**
- Šabanović, Hazim 192, 200, 211, 257, 408, 444, 445, 449, 450, 451, 452, 457, 458, 494, 497, 507, 520, 533, 633, 635, 637, 642, 650
 Šabanović, Mehmed ef. 452
 Šabotić, Damir 259, 260, 265
 Šahinović, Munir Ekremov 391
 Šahinpašić, Hajdar-beg 391
 Šamić, Midhat 373
 Šanija, Medžazija 450
 Šantić, Aleksa 307, 337, 341, 347, 558
 Šarčević, Abdulah 476
 Šarić, Ibrahim-aga 444
 Šator, Edim 563, 724
 Šator, Muhamed 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 571
 Šegvić, Kerubin 380
 Šehović, Mehmed Emin 352
 Šejh Ahmed-efendija 636
 Šejh Ali-efendija 447, 646
 Šejh hadži Ahmed 637
 Šejh Muhamed 165
 Šemsikadić, Mahmud Vehbi ef. 391
 Šenoa, August 295, 299, 301, 306, 437
 Šerif, Osman-paša 231
 Šerifović, Fadil-paša 357
 Ševa, Mustafa 164
 Šilić, fra Rufin 274
 Šimić, Antun Branko 336, 338
 Šimić, Marinka 331
 Šimić, Srećko 680
 Šimšek, Halil İbrahim 650
 Šipka, Milan 574
 Šir, Alija 391
 Širazi, Sadi 490
 Širola, Božidar 278
 Škapur, Hasan 507
 Škarić, Josip 695, 700
 Škegro, Ante 150, 154
 Škreb, Zdenko 483
 Šljivo, Galib 255, 265
 Šop, Nikola 338
 Šampar, Andrija 684
 Štrkalj-Despot, Kristina 574
 Šuinj, hadži Alija 164
 Šunjić, Marijan 368, 369
 Šunjić, Marko 11, 680
- T**
- Tadžlidžak, Husein 447
 Tahirović, Husref 653, 726
 Tahmišćić, Husein 390
 Talam, Jasmina 269, 284, 726
 Tanasić, Sreto 573, 574

Tanasković, Darko 257, 265
 Tanasković, Sveta 432
 Tanović, Arif 11
 Tanović, Lamija 35
 Tardić, Murad-beg 391
 Taslidža, Faruk 213, 727
 Taslidžak, hadži Hilmi 454
 Tefterdarija, Abdullah-paša 391
 Telebak, Milorad 574
 Tepić, Ibrahim 227, 231, 243, 308
 Terezija, Marija 667
 Tihi, Boris 110
 Tikveša, Zejna 90
 Tiro, Hasan-paša 391
 Tkalčić, Marijan 469
 Todorova, Marija 464
 Togan, Zeki Velid 386
 Tolj, Zvonimir 679, 687
 Tolstoj, Lav 236
 Tomaš 131
 Tomaš, Stjepan, kralj 182, 180
 Tomić, Ljiljana 131, 133
 Tomić, Janko 295
 Tomić, Jovan 469
 Tomić, Radoljub 88
 Topal-paša, Osman 351, 372
 Topić, Berislav 665, 728
 Trako, Salih 199, 200, 208, 211, 650
 Traljić, hafiz Mahmut 507
 Traljić, Mahmud 171, 192, 466, 501, 634, 650
 Traljić, Seid 192, 421
 Trausmiller, Otmar 700
 Travančić, Melida 465, 729
 Travnjak, Bećir-paša 391
 Trifković, Kosta 302
 Trnsi, Ivan 306
 Truhelka, Čiro 115, 116, 118, 146, 154, 181, 323, 327
 Tulić, Hazim 501
 Tvrtko II, kralj 130
 Tvrtko I, kralj 133

U

Ujdurović, Miroslav 458
 Ujević, Ante 452, 458

Ulhkaik, Zubdet 169
 Ustamujić, Elbisa 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441
 Uther, Hans-Jörg 426
 Utješenović-Ostrožinski, Ognjeslav 306
 Užičanin, Muslihuddin 446

V

Vajzović, Hanka 568, 571
 Valerij, Pol 476
 Varvar, Ali-paša 391
 Vasić, Milan 257
 Vasif-paša 166
 Vasiljević Gogolj, Nikolaj 302
 Vasilj, Snježana 113, 127, 128, 149, 154, 729
 Vego, Marko 11, 125, 131, 192, 323
 Vehabović, Musa-paša 391
 Velagić-Šabanović, Muhamed Muhtešem 452
 Velagić, Teufik 381
 Veledar-Rizvanić, Atlenzida 88
 Velić, Nusret 680
 Vešović, Marko 340
 Vicić, Vice 367
 Vikić, Jasna 88
 Vilić, Ahmed-beg 391
 Višekruna, Vojo 91
 Vitanović, Radmila 698, 700
 Vladimirović, fra Danijel 315
 Vlahović, Ali-beg 391
 Vlastelić, Anastazija 533
 Vojnik, Ahmed-paša 391
 Vojnović, Stojan 291
 Voljevica, Muhamed 90
 Voljevica, Sadik 164
 von Hammer, Joseph 179
 von Helfert., Aleksander 115
 Vouk, Vale 668
 Vranešević, Ibrahim-beg 391
 Vranicki, Predrag 481
 Vraz, Stanko 306
 Vrčević, Vuk 354
 Vučijaković, Nesuh-aga 215, 219, 220
 Vučinić, Jefto 48

Vučjaković, Nesuh-aga 220, 396
Vučković, Radovan 337, 346
Vučo, Mehmed-paša 391
Vujić, Vladimir 295
Vukčić, herceg Stjepan 194
Vukčić-Kosača, Stjepan 180, 182
Vukičević, Slobodan 673
Vukmanović, Savo 308
Vuletić, Anđelko 338, 341
Vuletić, Franjo 538, 543, 544
Vusuli 391

W

Wenzel, Marian 125
Werfel, Franz 386
Wickerhauser, Teodor 668
Wilkinson, Gardner 326

Z

Zade, hadži Nesim 169
Zafranija, Ibrahim ef. 232
Zahirović, Šaban 19, 199, 211
Zaplata, Rudolf 192
Zec, Nedo 679, 680, 681, 685, 686, 690,
691, 692
Zelenika, Anđelko 144, 154
Zerem, Enver 23, 35, 730
Ziherl, Boris 49
Zijā'ija, Hasan 403
Zijaija, Hasan Čelebi 163
Zilić, Adis 129, 138, 142, 731
Zimonjić, Svetozar 11
Zinkeisen, Johan 179
Zirdum, Andrija 316
Zlatar, Behija 206, 410
Zlomušica, Elvir 78
Zovko, Ivan 11
Zubac, Ratko 90
Zulfikarpašić, Adil 192, 383
Zulfikarpašić, Tanja 383

Ž

Žagrić, hadži Derviš 640
Žarković, Grujica 696
Ždralović, Muhamed 400, 404, 408
Živančević, Milorad 369, 380

GRANICE BOSANSKOG EJALETA PREMA ODREDBAMA KARLOVAČKOG MIRA (1699)